1901. HARMINCZÖTÖDIK ÉVFOLYAM. 328. SZÁM. BUDAPEST, CSÜTÖRTÖK, NOVEMBER 28.

SZERKESZTŐSÉG:
BUDAPEST, IV. PAPNÖVELDE-UTCZA 8
Telefon száma 788.
KÉZIRATOKAT NEM KÜLDÜNK VISSZA.
CSAK BÉRMENTES LEVELEKET FOGADUNK EL.
ELŐFIZETÉSI DIJ:
Vidékre postán v. helyben házhoz hordva.
Egy évre . . . . 40 kor. | Egy negyedévre 10 kor
Egy fél évre . . 20 kor. | Egy hóra 3 kor. 60 fil.
Külföldre: 3 hóra Németországba 13 k. 40 fil. Franczia-, Olasz-, Orosz-, Török-, Görög-, Spanyolországokba, Svájcz-, Románia- és Szerbiába, valamint amaz országokba, melyek a postaszerződéshez tartoznak, negyedévre 18 k. 40 fil.
Egy szám ára 12 fil.

EGYETÉRTÉS

KIADÓHIVATAL:
BUDAPEST, IV. PAPNÖVELDE-UTCZA 8.
Telefon száma 706.
HIRDETÉSEKET ÉS NYILTTÉRBE VALÓ KÖZLEMÉNYEKET FELVESZ A KIADÓHIVATAL.
Párisban főügynökségünk: John F. Jones & Cie. 31 bis. Faub. Montmartre.
Londonban főügynökségünk: Teleki József 11. Bloomsbury Square.
Frankfurtban a/M: Németországi kizárólagos vezérképviselőségünk Daube G. L. és Társa valamint összes fiókjai.
Bécsben: Danneberg I., I. Kumpfgasse Nr. 7.
Dukes M. utódai. I., Wollzeile Nr. 6—8.
Haasenstein és Vogler. I., Wallfischgasse 10.
Mosse Rudolf Seilerstätte Nr. 2.
Oppelik A., Stubenbastei Nr. 2.
Schalek Henrik. I., Wollzeile Nr. 14.
Zürichben: Orell, Füssli & Co.
és valamennyi hirdetési iroda.

Mai számunk főbb közleményei:
Vezérczikk: Osztrák készülődések.
Széll miniszterelnökségének története.
Országgyülés. (A képviselőház ülése.)
Cabrini esete.
Andrássy és Bismarck a hármas szövetségről.
Az insterburgi párbaj.
Eltemetett munkások.
Leontin férjei. (A vigszinház ujdonsága.)
Tárcza: November. Irta: Géoconda.

Osztrák készülődések.

≋ Mi lesz hát végül Ausztriával? A bécsi reichsrath rettenetes vajudás állapotába jutott, és ez nagyobb érdekre tarthat számot még nálunk is, mint a magyar parlament felirati vitája. Ugy gondolják az osztrákok, hogy mi nálunk alig történhetik valami, a mivel nekik érdemes volna törődniök. Ellenben mi jól tudjuk, hogy ha az osztrák boszorkány-konyhán ismét föl és rotyog, ott a mi számunkra készül olyan étel, a melynek izét sokáig fogjuk megemlegetni. És jönnek folytonosan a majd kedvezőtlen, majd kedvezőbb és mindig ingatag bulletinek arról, mennyiben lesz képes Körber ur a reichsrath további munkaképességét biztositani.

Mi a kedvező, mi a kedvezőtlen: azt persze mindenki saját szükségeihez képest itéli meg, és bizonyára nem egyformán itélik meg Körber és Széll. A magyar miniszterelnök a legnagyobb megdöbbenést érezheti, valahányszor hallja, hogy osztrák kollegájának békéltető munkája előhalad, közvetitő kisérletei az osztrák pártok között némi sikereket érnek. Széll Kálmánnak, a milyen ismeretes tisztelője az osztrák alkotmányosságnak, bizonyosan az a mindennapos imádsága, hogy vajha olyan jótékony szél-ütés legyintené meg ismét az osztrák reichsrathot, melytől hosszu időre elmulnék minden munkaképessége. Ha a csehek okvetetlenkedése és az altdeutschok fektelensége ki-kizökkenti az osztrák parlamentet programmszerü munkájának sinei közül, Széll Kálmánnak kebeléből hangos allelujának kell kitörnie. És ha ismét a császárszakasz alkalmazására kerül a sor, Széll Kálmán tedeumot fog mondatni. Csak ezzel az abszolutisztikus paragrafussal, melyet a saját módján értelmeztet, mentheti meg továbbra annyi fáradtsággal összerovott kiegyezéses formuláit. Csak akadjon, ki elsikassza: Széll Kálmán be szivesen vállalkozik az osztrák alkotmányosság orgazdájának, és hét zárral, hét komondorral őrzi annak legdrágább koronagyémántját, azt a mindenekfölött becsült szükségparagrafust. Ez a buzgósága annál csodálatosabb, mert a magyar nép javait és a magyar alkotmány értékeit, melyek törvényesen vannak az ő gondjára bizva, kissé könnyelmüen kezeli és nem vigyáz arra, hogy apránként hosszukörmü idegenek el ne kaparitsák.

Ám idáig még mindig kétes, hogy Széll Kálmán hő kivánsága az osztrák alkotmányt illetőleg teljesedésbe fog-e menni. Körber fejébe vette, hogy tisztességes alkotmányos kormányzást kell helyreállitania, és bámulatos kitartással, kifogyhatlan leleményességgel van rajta, hogy a rugaszkodó osztrák népekkel alkotmányos jogaik használát és becsét megértesse. Micsoda meghatóan csodálatos látvány! abban az Ausztriában, mely sok századon át az önkényuralomnak volt védbástyája, melynek állami szervezete ma is az abszolutizmus megcsontosodott hagyományaiból van összealkotva, egy miniszterelnök könyörögve figyelmezteti a partokat, gondolják meg, hogy a parlament *„a népek védbástyája.“* De ki ellen legyen felállitva ez a parlamenti védbástya, melyet maga az uralkodó és maga a kormány egyre uj körfalakkal kivannak megerősiteni? Nem titok ez sem, mióta Körber ur elénekelte szivhez szóló nótáját az idealizmusról és realizmusról. Mint Ahrimán és Ormuzd, ugy birkóznak és viaskodnak az osztrák pártok fölött a szilaj idealizmus, mely a nemzetiségeket oly borzasztón összeveszíti és a parlamentárizmust veszélyezteti, és az a még vadabb realizmus, mely valamennyiőket alkotmányos zsakmányközösségbe szólitja — Magyarország ellen. Az elmult napokban ugy látszott, hogy a cseheken ismét az ideális hevület vett erőt. Lázongva beszélték, hogy nem sorozzatják be magukat addig a közös hadjáratra, nem bocsátják addig át még a költségvetést sem, a mig néhány külön cseh követelés teljesitését nekik nem biztositják. Az utolsó hirek szerint azonban, amaz általános konferenczia után, melyen az osztrák miniszterelnök oly meghatóan könyörgött az osztrák parlamentárizmus életéért, a csehekben mégis felülkerekedett az egészséges realizmus ösztöne. Meggondolták, hogy mindig jó a koncz, s a mai reális csont mellett még várni lehet a holnapi ideális vivmányra. De hogy van az, hogy oly biztosan alkusznak Magyarország bőrére, holott ezért a jó bőrért a medvét csak ezután akarják megölni, csak most rendezik hozzá a hajtóvadászatot? Nem lehet semmi jellemzőbb Ausztriahoz való viszonyunkra, mint a hogyan az osztrák miniszterelnök által összehivott pártközi értekezlet tárgyalta a mi dolgainkat. A cseh vezérek a sok kapaczitálás után ötölve-hatolva kijelentették, hogy igenis, ők is belátják és legfőbb szükségül ismerik el, hogy az uj kiegyezési tárgyalások közben az osztrák kormány a pártok *egyhangu akaratára* támaszkodhassék. Milyen természetes és egyszerü dolognak tartják ők egyhanguan, hogy a már megkötött, törvénybe igtatott, és végre is hajlott kiegyezést az ő kivánságukra és az ő érdekök szerint nyomban megváltoztassuk! Zárbeszédében Körber ur még megdicsérte a pártokat, hogy valamennyien a közös érdek méltányolásáról tettek bizonyságot. Nemzetközi érintkezés korlátai között, és még épen szövetséges államok békealkudozásaiban a rablószellem ily fesztelen nyilvánulását még soha tapasztalni nem lehetett. Ugy mennek kormányostul együtt az osztrák pártok az uj egyezségi tárgyalás elé, mintha hóditó hadjárat előtt a hadüzenetet küldenék el nekünk.

És mi? Mi tudomásul vesszük a hadüzenetet, és várjuk a hóditó betörést nyugtalanság nélkül, de előkészület nélkül is, csöndes rezignáczióval. Hisz a gondviselés oltalma alatt állunk és a nagy többség bizalma Széll Kálmán iránt rendithetetlen. Az országos politikában sem kivánunk immár egyéb bölcseséget, mint a milyen volt Matyás király bárom restjéé, a kik bennégtek a rajuk gyujtott házban, mert feltétlenül megbiztak abban, hogy a királyi gondviselés nem feledkezhetik meg róluk. Ezt a bölcseséget megkeserültük ugyan már egy izben, a mikor a kvóta-alkuból olyan csufosan megverve kerültünk ki és utólag a kormánypárti lapok is óbégatva bevallották, hogy igy kellett járnunk, mert nem fegyverkeztünk fel idején az osztrákok veszett agitácziója ellen. De ki törődjék az ilyen közvetlen tanusággal is, a mikor a nagy választási szüret után csapra lehet ütni az uj bizalommal töltött hordókat. Hogy valami nagy tüzet látunk kigyuladni a szomszédság felől, mit is jelentsen az? Bizonyosan sült galambok repülnek át mihamar hozzánk! Hát csak várjuk, várjuk! A gondviselés, a mely Széll Kálmánt küldötte nekünk, nem hagyhat el bennünket, és nem illik, hogy véges eszünkkel titkait kutassuk. És a néppárt még panaszkodik, hogy ez a kormányzati politika a vallásos érzület kiirtását czélozza. Igazán csodálatos!

Budapest, november 27.

Minisztertanács. Ma délután miniszteri tanácskozás volt, melyben a kabinetnek valamennyi tagja részt vett, a távollevő gróf *Széchenyi* és báró *Fejérváry* miniszterek kivételével.

A képviselőház holnap délelőtt 10 órakor ülést tart és folytatja a válaszfelirati javaslat részletes tárgyalását.

Változások a diplomácziai karban. A *Berliner Local-Anzeiger* ugy értesül Bécsből, hogy deczemberben nagy változás lesz Ausztria-Magyarország diplomácziai testületében. Nemcsak a vatikáni nagykövet, gróf *Revertera* vonul nyugalomba, hanem gróf *Khevenhüller*, a brüsszeli követ is, a ki nagyon megvan sértődve, hogy nem ő kapta meg a római nagyköveti állást. Gróf *Deym*, a londoni nagykövet szintén nyugalomba vágyik és nagy kora miatt párisi nagykövetünk, gróf *Wolkenstein* sem birja már ellátni a hivatalos tennivalókat. Nagyon megneheziti az ily módon megüresedett állások betöltését az a körülmény, hogy nem csupán talentum, hanem nagy vagyon is szükséges egy-egy nagyköveti álláshoz. A diplomácziai hivatalnokok óvadékának háromszázezer koronára való fölemelése némileg javitotta ugyan ezeket a viszonyokat s az attaséi állásokra ma már igazán csak gazdag embereket neveznek ki, de a régebbi nemzedékkel minden kinevezés és áthelyezés előtt bizony még ma is elsősorban az anyagi kérdéseket kell elintéznie a külügyminiszternek.

Széll miniszterelnökségének története.

— Az *Egyetértés* tudósitójától. —

Váratlanul, meglepő módon a képviselőház ma, a mikor a válaszfelirati javaslat részletes tárgyalására került a sor, nem csekély izgalmaknak lett a szintere és *Rakovszky* Istvánnak egy vehemens támadására *Széll* Kálmán miniszterelnök olyan nyilatkozatokat tett, melyek óriási szenzácziót keltettek minden oldalon és a melyek kétségkivül még sok szóbeszédre fognak okot szolgáltatni.

Történt, hogy a részletes tárgyalás során szót emelt Rakovszky István, a ki még nála is szokatlan módon kezdett személyeskedni, hevesen támadván a miniszterelnököt, a legutóbb kinevezett főispánokat, a kormánypártot. Foglalkozott azzal is, hogy miként lett Széll Kálmán miniszterelnökké és nagy mozgást keltett azt mondván, hogy *Széll mintegy kijátszva másokat, valósággal odalopódzott a miniszterelnöki székbe, a melyre pedig voltaképen Szilágyi Dezsőt akarta beleültetni a király.*

A jobboldal háborgott, nagy mozgalom támadt az egész házban, minden szem *Széll* Kálmán felé irányult és mindenki azt várta, hogy minderre mit fog felelni a miniszterelnök.

Rakovszky olyan határozottsággal beszélt, hogy kételkedni nem lehetett abban, a mit mondott és a jobboldalon nagyon sokan voltak, a kik azt hitték, hogy a miniszterelnök az ellene emelt sulyos vádat képtelen lesz lerombolni.

Óriási izgalom vett tehát erőt az egész kormánypárton. A néppárt pedig tombolt, tapsolt, éljenzett Rakovszkynak és a háborgás még akkor is tartott, mikor fölállott a miniszterelnök, hogy megfeleljen a támadásra.

A miniszterelnök oda fordult a zajongó néppárthoz:

— Én meghallgattam önöket és a parlamenti tisztesség megköveteli, hogy már most önök is csendben hallgassanak meg engemet!

Nyugodt, mérsékelt hangon kezdett aztán beszélni. De azért meglátszott rajta, hogy Rakovszkynak az éles, személyes támadása kihozta a sodrából. Ő is élesebb volt, mint a milyen szokott lenni.

Rakovszky azt mondta, hogy kompromittáltnak tartja a miniszterelnök politikai multját és erre Széll Kálmán feltárta multjának egyes fázisait. Kezdte azokon az időkön, mikor mint ifju, *Deák* Ferencz vezetése mellett belépett a közéletbe, beszélt első miniszterségének idejéről és ismertette az okokat, melyek arra késztették, hogy Bosznia okkupácziója idején letegye a pénzügyminiszteri tárczát, láttára annak, hogy az okkupáczió mily nagy áldozatába került az országnak.

— Rakovszky azt állitja, — szólt, — hogy én akkor megugrottam! Nem ugrottam meg, mert csak Sarajevo bevétele után hagytam ott állásomat!

Szólt azután arról, hogy mint került egy pénzintézet élére. Hogy fizetést kapott és fogadott el munkájáért, az természetes. A becsületes munka dijában dehonesztálót nem talál. Megszolgált érte.

— És ha Rakovszky — folytatta — mindezt kompromittálónak tartja, hát csak tartsa is annak. A történtek után nem is akarom, hogy Rakovszky Istvánnak az én multamról más legyen a véleménye.

Ekkor hangzott fel a jobboldalon az első éljenzés, az első taps, a mely azontul többször is megismétlődött.

Ekkor tért rá a miniszterelnök arra a vádra, hogy ő intrikus módon került a miniszterelnöki székbe és a mit most elmondott, az volt a mai nap szenzácziója.

— Rakovszky ur azt állitja — szólt *Széll* Kálmán — hogy én suttyomban jártam ki magamnak a miniszterelnökséget a király előszobájában.

— Nem ezt mondtam! — szólt közbe Rakovszky.

Élesen, hidegen jegyezte meg ekkor a miniszterelnök:

— Ha a képviselő urban volt elég bátorság arra, hogy engem ilyen váddal illessen, akkor legyen elég bátor arra is, hogy *most ne hátráljon meg!*

Kijelentette azután, hogy a Rakovszky állitása abszolut valótlanság és bizonyságául állitásai valótlanságának ismertette a miniszterelnök mindazt, a mi az obstrukczió utolsó idejében történt, hivatkozván mint tanukra a mellette ülő *Lukács* László pénzügyminiszterre és báró *Bánffy* Dezsőre, a volt miniszterelnökre.

— Pedig — tette hozzá — *báró Bánffy Dezső ur valóban nem viseltetik irányomban elfogulatlansággal.* De azért bizonyára ő is tanuságot fog tenni róla, hogy az ő háta mögött, *az ő tudtán kivül soha semmit se mondtam a királynak.*

Szavát adta a miniszterelnök, hogy ő akkor csak azon volt, hogy az ország kibontakozzék a válságos helyzetből, *de a mellett mindent elkövetett, hogy a miniszterelnökség ne szakadjon rá.*

— Ugy van! — szólt közbe *Horánszky* Nándor. — Erre dokumentumok vannak! Én is, Rakovszky is *rábeszéltük Széll Kálmánt, hogy fogadja el a kormányelnökséget!*

Hogy miért lett mégis miniszterelnökké, azt is elmondta Széll. Azért, mert a király igy szólt hozzá:

— *Ugy látom, hogy a legczélszerübb lesz, ha azt, a mit ön előkészitett, a kibontakozás munkáját, ugyancsak ön be is fejezi. Ugy látom, hogy önt óhajtja az ország, óhajtom én is: fogadja el a miniszterelnökséget!*

A hatás óriási volt. Rakovszky gunyos mosolyt akart az arczára erőltetni, de meglátszott a mozdulatain, hogy mennyire ideges. A jobboldal pedig éljenzett és tapsolt.

— *A király bizonyára meg fogja nekem bocsátani,* — szólt a miniszterelnök, — *hogy mindezt itt elmondtam!* Multamban, önérzetemben megtámadtatván, az önvédelem késztetett erre az indiskrecziónál!

És aztán a miniszterelnök be is fejezte szavait.

November.

Irta: Géoconda.

— Gyülölöm a nevét is. Ha közeledik, szeretnék elszökni előle valahová, a hol nem talál meg; más égalj alá, a hová sötét, ködös ereje el nem ér. Nem babona ez. De irtózom tőle, mert tudom: nem jöhet a nélkül, hogy valamit el ne vigyen tőlem. Ime most is.

Az asszony, mialatt ezeket mondta, fázósan huzta össze vállán a hosszu chenilia sált és egy hideg, bágyadt pillantást vetett ki az ablakon.

— Látja azokat a hegyeket ott? Nem ugy látszik, mintha unatkoznának abban a makacs ködben? Én láttam őket, mikor a kelő nap aranyos fényében usztak. A karjaim tártam feléjük, mikor reggelenként megpillantottam őket. Hát még alkonyatkor, mikor bucsut mondtak a napnak? Most nézze.

— Hangulat, — mondta a férfi és mosolygott.

— Nem, ne higyje — erősködött az asszony. — Érzem, hogy valami végzetes sötétséggel szakad rám ez a hónap és nem mult még el soha, hogy sok szenvedést ne hagyott volna maga után. És nem állhatok rajta boszut. Pedig kérlelhetlen, erőszakos, ravasz! Ha képet festenék róla, azon a képen egy asszony állna; csontos, szikár, sötét arczu beesett szemü. A karjai hosszuk és szárazak, és érezni lehetne eres kezének a nyirkosságát. A haja ugy folyná körül sápadt, remegő arczát, mint egy nagy otromba felhő. És ez az asszony — nevetne, nevetne gonoszul, rut alattomos nevetéssel, hogy megborzongana tőle a sziv és a lélek.

— Ugyan, ugyan!

— Ne mondja, hogy ez szertelenség. Lehet, hogy az, de ne mondja. Akarja, hogy meséljek róla valamit? Hát majd mesélek. Hogy ne menjek nagyon visszafelé, hát csak egy november történetéről szólok, a tavalyiról.

A ködös asszony akkor is nevetett és milyen ravasz, álnok nevetéssel! Emlékszik?

Csupa napfény volt minden. A levelek még fenn késlekedtek a fákon.

A verebek csiripelve röpdöstek alá s fel az ablakom előtt. Én pedig ott áltam fehér ruhában és chrisantémeket dugdostam a vázákba; fehér és piros chrisantémeket — valakinek a tiszteletére.

Nem törődtem November asszonynyal, azt gondoltam: no most az egyszer én fogok ki rajta. És leültem az iróasztalomhoz és irtam forró szavu levelet valakinek és vártam reá, tüzes, tavaszi vágygyal; remegve és szeretve és arczom piros volt az epedéstől.

— Ebből láthatja, hogy a rém ezuttal jól viselte magát — mondta a férfi.

— Dehogy . . . ravaszabb és gonoszabb volt, mint máskor. Megcsalt, elbóditott hazug napsugarakkal. S a mire *ő* jött, a fehér ruhát már levetettem, mert fáztam benne. A chrisantémek fonnyadtan dideregtek a virágtartókban és esett az eső, ólmos, ködös eső és a mikor ő belépett, az előszobában le kellett vetnie a kalucsniját.

Kicsit bepiszkolta vele a keztyüjét, ezért boszankodott . . . és miután köszönt, azt mondta: „Átkozott sár ez itt. Az ember szinte elsülyed benne.“

Valami kinosan komikus dolog az, hogy mikor az ember szive és agya tele van fenkölt érzésekkel és gondolatokkal, azokat vissza kell fojtani holmi csekélységért, holmi igen kicsinyes körülmény miatt.

Még egy perczczel előbb olyasvalamit akartam neki mondani, hogy: ime, nézd, az életemet szántam neked, az egész életemet és vele együtt mindent, a mi bennem érték. Az ifjuságomat, sugárzó lelkemet, a szerelmemet és mindent . . .

És mindezt meg akartam mondani, forró, ihletett szavakkal, de nem mondtam semmit. Kinéztem az ablakon át az utczára, a hol a kocsija várakozott. Láttam a kimerültségtől lihegő és prüszkölő lovakat; a kocsis ázott köpönyegben mellettük állt, takarót dobott rájuk, aztán fel-alá topogva a körmei közé fujt, hogy fölmelegitse a kezét.

És néztem és azt mondtam:

— Csuf idő valóban. Hogy esik! És hideg van és sár . . . sár . . .

A férfi mosolygott.

— Az ilyesmit tavaszszal kell csinálni, illatos, bimbózó tavaszon. A szabadban, a fák alatt, a pázsiton. Az ön barátja nyilván szerette a hangulatos milieu-t, a miben egy esős novemberi napon nem lehetett része. Ha ezek — tudja, mi jutott eszembe? Egy jól fütött, illatos szoba, rejtelmesen leomló függönyeivel, süppedő szőnyegekkel, a tüz által megvilágitva, szintén eléggé hatást keltő. Ön megfeledkezett az ilyen kis szczenikai fogásokról. Pedig ez is fontos. A szerelem: nemes, tüzes bor és sokan csak ugy isszák szivesen, ha finom müvü, czizellált kehelyben nyujtják nekik. Ezeknek a roncsolt idegzetü inyenczeknek fontos minden csekélység: a ruha egy ráncza, egy hajszál, a mi különbözik a többitől. Egy pattanás az arczon rettenetes konsternácziót támaszt bennük. Elhidegülnek, kiábrándulnak. Ön erre nyilván nem gondolt.

— Én semmire sem gondoltam. Csak arra, hogy szeretek. Szeretek nagyon, erősen, végzetesen.

— És megfeledkezett a rekvizitumokról. Rosszul tette.

— Ne gunyolódjék. Ön tudja legjobban, mi mindenre képes lettem volna, csakhogy meghódithassam. De hát nem sikerült.

— Mire lett volna képes? Fodrásznőt tartott ugy-e, a ki fésülte?

Az asszony nevetett.

— Igen . . . Jól mondja. Rettenetes, hogy mennyit kellett kiállnom! Az a hölgy ugy czibált engem, hogy sirni tudtam volna s az eredmény egy kis torony volt, mit reggeltől estig a fejemen kellett hordanom. De ez még semmi.

— A többiről is tudok. Hirtelen veszedelmes módon kezdte magát füzni.

— Hát észrevette? No igen. Mert látja . . . épen nem vagyok karcsu és azt hittem . . . Oh, szegény bordáim! nekik kellett megszenvedni ezért az őrültségért . . .

— No de csak hogy vége! Istennek hála! Örülök rajta. Mikor egy valamit érő asszony belebotlik egy hitvány férfi hálójába: az mindig keserves látvány egy harmadiknak, a ki a dolgukat nézi. Mint a mikor a lepke megakad egy bokor tüskéi között. Ha ki akarom szabaditani: bizonyos, hogy megszurom a kezem s ez volna még a kisebbik baj. De hozzá kell nyulnom a lepke fényes, zománczos szárnyához és nemcsak hogy elrutitom, de tán meg is bénitom ugy, hogy soha nem röpülhet többé.

Én félre álltam és engedtem, hogy saját erejéből vergődjék ki az ágbog közül. Nem akartam megtépni a lelke hitét, a rajongását, fiatal vágyainak ezer szinben tündöklő zománczát. Olyan nagyon jó annak, a ki szeret, még ha annyit szenved is, mint ön szenvedett!

— Ah, én szenvedtem. De minek beszéljek róla? Most, a mikor nem szenvedek, tán boldogabb vagyok? Ez a nyugalom, a mi a lelkemen terül, nem vigasztal, nem ad feledést. Hanem rám nehezedik, hogy szinte fuldoklom alatta. Mázsás sulylyal fekszik a kedélyemre és elfásitja, eltompitja, megöli. Nem jó se igy, se ugy.

Elhallgattak. Kivül a köd egyre sötétebben ereszkedett alá a háztetőkre, a távol hegyek ormaira. Sötét, komor délután volt; olyan, a mikor az ember minden különösebb ok nélkül egyszerre csak sirni szeretne, hangosan és keservesen, mint gyerekkorában.

A férfi kissé unta a hallgatást. De nem tudta mit mondjon az asszonynak, a ki összegörnyedve ült székén és a kályha tüzébe bámult. Nagy, álmodó szemei odatapadtak az izzó zsarátnokra; az ajkai megmozogtak néha, mintha valami láthatatlan lénynyel beszélgetne hangtalanul, titkos, rejtelmes dolgokról, a miket kettőjökön kivül nem ért meg senki.

A láthatatlan árny nyilván ott imbolygott a a fel-fel csapó lángok kék-piros fényében és onnan suttogott fel forró, mámoros szavakat az asszonyhoz.

— Hallja? — szólalt az meg hirtelen — mintha most is a hangját hallanám még! Micsoda hang is ez! Nem lehet elfelejteni soha. Néha, a mikor szólt hozzám, le kellett csuknom a szemeimet, hogy a hangja varázsát jobban meg tudja ragadni a lelkem. Sokszor gondolkoztam azon, hogy lehet hang ennyire kristályos. Ez a hang örökké szerelmet vallott. Forró, zsarnoki és rejtelmes szerelmet, a mi lőt meg kell hajolni, meg kell törni, le kell borulni.

— Rosszul teszi, hogy szünetlenül maga elé idézi emlékét — mondta a férfi.

— Nem idézem. Jön az magától, a nélkül, hogy akarnám. Ugy szeretném elfelejteni, de képtelen vagyok rá. A mig hébe-korba együtt voltam vele, legalább megvethettem alakoskodásaiért, melyeket, hogy oly világosan látok, nem is sejtette. Minden esküvése bünös hazugság volt és én tudtam, de ugy tettem, mintha nem tudnám. Most, a mióta elszakadtunk egymástól, a távolságon át minden rossz tulajdonsága lefoszlik róla. Csak a férfit látom, azt a hatalmas müvészt, a kit annyira csodálok, hogy nem tudom gyülölni. Oly természetesnek találom, hogy taposott rajtam és tapos másokon, mert érzem, hogy felette sok joga van erre. Az asszonyok az ő számára lettek. A legjobbtól a legrosszabbig. Hajadonok és asszonyok egyképen. A szépek és csunyák, a nevetősek és a szomoruak, az ábrándozók és a kicsapongók. Ő Zeus, a ki át tud változni a legalkalmasabb formára mindannyiszor, a hányszor egy asszony meghóditásáról van szó. Mindegyikhez van külön furfangja és taktikája és a meghódolást ugy tekinti, mint a legtermészetesebb eredményt, a mi neki kijár.

Ilyennek látom én és ő ilyen is valóban.

Isten áldja meg érte! Nagy pillanatokat tud elővarázsolni az asszonyai életében s ezért neki csak jót szabad kivánni.

— Ha mindenki az ön szemével nézné! — vágott közbe a férfi és megvetőleg vont vállat.

— Mindenki, a ki őt szerette, többé-kevésbbé olyannak látja mint én. S ha nem: az csak nekik baj, mert ez esetben nem tudják micsoda káprázatos jó az, a mit vele nyertek és elveszitettek. De nem hiszem, hogy igy volna. Az asszonyok meglehetősen jól itélik meg a férfiu jellemét, a kit szeretnek. S hogy, bár tudva arról, a mi bennük rossz, még sem ábrándulnak ki: ép ez mutatja, mennyire nem fontos nekik a jellem. De rosszak és kicsinyesek is vagyunk mi barátom!

A férfi sóhajtott.

— De tán nem is kellene annyit beszélnem róla. Ámbár lehet, hogy nem is én beszélek! November, a ködös asszony mondja mindezeket a dolgokat, beleköltözvén egy szerelmes nő lelkébe, a ki feledni és meggyógyulni akar, de nem tud.

Ő ül itt, aszott karjaival, nyirkos kezével, benn ülő kétségbeesett szemeivel, lengő fekete hajával. Most mindjárt elküldöm innen; várjon Csak behozatom a lámpát. A világosságot nem kedveli; megszalad előle. És akkor aztán, ha ugy tetszik, beszélgethetünk vidámabb dolgokról is.

Rakovszky frivol támadásával szemben, ugymond, érzi, tudja, hogy a multja szennytelen. Lehetett gyarló, lehetett gyarlóbb, mint a milyennek némely jóakarója festi egyéniségét. De azt önérzettel állithatja, hogy sohase vétett a legmagasabb értelemben vett erkölcsiség ellen se politikájában, se egyéniségében.

Mikor erre a miniszterelnök leült, a jobboldalon ugy zugott fel a taps, az éljenzés, mint az orkán. Perczekig tartott ez az ováczió. Gróf Apponyi Albert már bezárta a ház ülését — akkor fél 3 óra is elmult már — és a kormánypárti képviselők sokasága még mindig ott tolongott a miniszterelnök személye körül. Mind azon iparkodott, hogy megszoritsa Széll Kálmán kezét. Apponyi is odasietett a miniszterelnökhöz, hogy üdvözölje.

Ma este, mikor a miniszteri tanácskozás után Széll Kálmán megjelent a szabadelvü pártkörben, ott ismét nagy ováczióban részesült.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése nov. 27-én.

I.

A képviselőház ma befejzte a felirati javaslat általános vitáját, s hozzáfogott a részletes tárgyaláshoz is. Az általános vitának már csak egy szónoka volt: *Veress* József, a függetlenségi és 48-as párt tagjai sorából. *Veress*, a ki kiváló szónoki képességekkel bir, elsőben is a néppárt két rakonczátlankodó tagját: *Molnár* Jánost és *Rakovszky* Istvánt részesitette kellő kioktatásban arra nézve, hogy nem illik unos-untalan a legszemenszedettebb valótlanságokkal előhozakodni, csak azért, hogy azokkal ügyóket támogassák és másokat meggyanusitsanak. Ez a tapintatos leczke azonban aligha fog a néppárt e két korifeusán, mert hiszen elemük a gyanusitás. Áttérve beszédének tulajdonképeni tárgyára, sajnálattal konstatálja, hogy a magyar állam kiépitése, melyről a trónbeszéd olyan ékesen szól, inkább frázis, mint valóság. A magyar állam kiépitésének és megerősitésének lényeges feltételei hiányoznak, és épen ezeket nem tudja vagy nem akarja megvalósitani a kormány. Hangsulyozza a választói jog kiterjesztésének, a kerületek uj beosztásának és a titkos szavazazás behozatalának szükségességét s erősen elitéli a kuriai biráskodásnak etetést-itatást szentesitő szakaszait. Végül az 1848. XX. t.-czik végrehajtását sürgeti igen erélyesen, hogy a protestáns egyházak ne legyenek kénytelenek továbbra is idegen segélyt igénybe venni. *Veress* komoly, magvas fejtegetéseit osztatlan figyelemmel kisérték, elvtársai pedig élénk helyeslésekkel és éljenzéssel fejezték ki vele való együttérzésüket.

A vita bezárása után, minthogy a zárszóra jogositottak közül senki sem élt e jogával, *Széll* Kálmán miniszterelnök mondotta el záróbeszédét, mely tisztán polémiából állott. Különösen hosszasan foglalkozott a *Barta* Ödön által mondottakkal, igyekezvén annak vádjait lehetőleg meggyengiteni, de bizony nem sok szerencsével. Annál szerencsésebb volt a néppárti szónokokkal szemben folytatott vitatkozásában, a mikor is részint komoly okokkal, részint humoros megjegyzéseivel szinte játsztva verte el a port a sötétség bajnokain.

A ház a miniszterelnök beszéde végeztével általánosságban megszavazta a többség felirati javaslatát.

A részletes tárgyalás során *Rakovszky* István jelentkezett első izben szólásra, a kiben szemmelláthatólag forrt a düh a miatt, hogy a miniszterelnök előzőleg oly csufosan elpaskolta ugy őt, mint pártjának a vitában részt vett többi tagját. Ezért aztán ugy akart boszut állani, hogy végtelenül durva támadást intézett a miniszterelnök személye ellen, a legsulyosabban meggyanusitván a közpályán töltött egész müködését, sőt nem kimélte magánéletét se. Személyeskedései általános visszatetszést keltettek, a mit maga is észrevéve, czinikusan abban keresett vigasztalást, hogy az általa lobogtatott fekete zászlót követi immár az ifjuság egy része.

— *Elég szégyen!* dörögte közbe *Olay* Lajos.

— *Némelyek sajnálják ezt!* pattogott vissza *Rakovszky*.

— *Minden becsületes magyar ember sajnálja!* replikázott *Olay*.

— *Én gazember vagyok és becsülöm!* sipitott haragtól égve Rakovszky.

Olaynak nem volt kedve ezt a kijelentést megczáfolni. Belenyugodott.

Rakovszkyt egyébiránt, a többség tüntető tapsai és éljenzése közt, *Széll* miniszterelnök részesitette méltó leczkében. Az ülésnek e részéről lapunk más helyén emlékezünk meg tüzetesen, itt csak azt emlitjük meg, hogy a ház a legnagyobb izgatottságban oszlott szét.

II.

Elnök: gróf *Apponyi* Albert.
Jegyzők: *Kubik* Béla, *Nyegre* László, *Illyés* Bálint.

Az utolsó ülés jegyzőkönyvének hitelesitése után

Elnök: Bemutatja Latinovics Pál levelét, melyben bejelenti, hogy miután Bács-Bodrog vármegye főispánjának neveztetett ki, lemond a rigyiczai választókerület képviseletéről. Bemutatja továbbá Alsó-Fejér vármegye feliratát a katonai előfogatok kiállitásának rendezése és a beszállásolási törvény módositása tárgyában, a Sásd vidéki római katholikus tanitó-egyesület kérvényét a tanitói nyugdijtörvény méltányos módositása iránt.

Apáthy Péter, a második biráló bizottság elnöke, jelenti, hogy a bizottság Visontai Somát végleg igazolta.

Elnök: Jelenti, hogy a házszabályok 171. §-a értelmében az igazolt képviselők sorából nyolczvan képviselő nevét tartalmazó jegyzéket állitott össze, a kikből az összeférhetlenségi bizottságok sorsolás utján lesznek alakitandók. Az illető képviselők névsorát lapunk más helyén találják olvasóink.

Következik a napirend: a *válaszfelirati javaslatok* folytatólagos tárgyalása.

Veress József: Mindenekelőtt tiltakozik Molnár János amaz állitása ellen, hogy a tót nemzetiség iránt a magyarságban rokonszenv nincs, reájuk görbe szemmel néz a magyar, sőt annyira megy, hogy egész kereken, durván azt mondja még a magyar közmondás is, hogy a tót nem ember. (Mozgás.) Szóló e közmondást egészen másképp érti, mint Molnár. Némelyek azt mondják, hogy ez egy kuruczvilági adoma, és ilyen komoly tárgyalásnál nem tartja a szóló megfelelőnek, hogy egy adoma által igyekezzünk a magyart, meg a tótot egymás ellen haragitani. (Élénk helyeslés a jobb- és baloldalon.) De hogy mennyire téves Molnár állitása, mutatja az is, hogy a magyar a tótot atyafinak mondja, mig a németet csak sógornak, a zsidót szomszédnak, a czigányt komának. Hogy nem nézi le a magyar a tótot ebből a szempontból, ez az elnevezés is mutatja, mert ez még közelebb rokonnak veszi a tótot a magyarhoz, mint a németet vagy a zsidót. (Derültség.) A tótra mondja a legközelebbi atyafiságot a magyar ember, mert a tót atyafi, testvér, a német már távolabb áll, az csak sógor. Epen ezért nem szabad, nem igazságos a tótokat fellovalni a képviselőházban azzal, hogy a magyarnak általános felfogása az, hogy a tótot még embernek sem tartja. (Élénk helyeslés a jobb- és baloldalon.) Szóló is magyar nép között él, olyan községben, a hol körülötte tót községek vannak. Sohsem tapasztalta, hogy az a magyar nép a tótról igy gondolkozott volna. Dévajkodik vele, tréfál vele, mint minden népfaj a másik fajjal, de hogy embernek sem tekintené, arra szóló esetet nem tud. (Helyeslés. Ugy van! Ugy van!) Igaz, hogy a magyar gyerek csufolja a tutajos tótot, de viszont, ha például egy alföldi juhász Árvába kerül, a kevésbbé müvelt elem azt is kineveti furcsa megjelenése folytán. (Ugy van!) Ezért bizony nem vándorol ki a tót Amerikába, a hol tudvalevőleg egészen más fajta gunyt és elbánást kell eltürnie. De hiszen a magyar is, a német is kivándorol. (Ugy van! a szélső baloldalon.)

Rakovszky egy röpiratra hivatkozva, azt mondta, hogy a Gusztáv-Adolf egylet a magyarországi protestáns egyházaknak, nevezetesen az ágostai hitvallásuaknak tetemes titkos segélyt ád, a miből természetesen az is következik, hogy titkos feltételeket köt ki magának a németség javára. Előadja, hogy ez az egylet a magyar egyházaknak is ad segélyt, és hogy a Gusztáv-Adolf egylet segélye nem titkos segély. Ezekért a segélyekért semminő viszontszolgálatot az az egylet nem kér, (Ugy van! Ugy van! a bal- és szélső baloldalon.) egyszerüen egyházi és iskolai czélra nyujtja azokat, de semmiféle kikötést és befolyást ezek viszontszolgálatakéont nem kap. (Ugy van! Ugy van! a bal- és szelső baloldalon.) Ezt azért hozta fel, nehogy az a vélemény terjedjen el, mintha a magyarországi protestáns egyház valami gyanus erkölcsi függésbe, lekötelezettségbe jutna az által, hogy a külföldről ilyféle segélyt fogad el. (Helyeslés a szélső baloldalon.)

Áttérve a felirati vitára, elismeri, hogy a trónbeszéd egész hosszu sorát számlálja el a tennivalóknak, és olyan kijelentéseket is használ, a melyeket a magyar hazafinak nagyon jól esik a trónról hallani. De ez csak szóvirág. Ilyen szóvirágnak tekinti szóló a trónbeszédnek következő kijelentését (olvassa:) «A magyar állam kiépitésének és megerősitésének munkája nem enged szünetelést, és nem tür megszakitást.» Ennek igy kellene ugyan lennie, de nem igy volt és nincs igy a valóságban. A magyar állam kiépitve és megerősitve nincs. Lényeges föltételei hiányoznak a magyar állam erősségének; nincsen magyar királyi udvartartásunk; (Ugy van! Ugy van! a szélső baloldalon.) a hadseregnek lelke és nyelve német; magyar államunk önállósága csonka; gazdasági, müveltségi szempontból reánehezedik társadalmi életünkre, szellemi törekvéseinkre Ausztria a maga régi hatalmával; az államtól javakkal gazdagon ellátott főpapság és főuri rend Bécs felé kacsintgat, vagy legalább közönyösen nézi a magyar középosztály nemzeti törekvéseit, és nem áll élére e törekvéseknek. (Ugy van! Ugy van! a szélső baloldalon.) Voltaképen még az iskolákba sem eresztjük be az erős magyar szellemet, és nincs igazi magyar fővárosunk. Ezek nélkül a nemzeti államot megerősiteni nem lehet. (Ugy van! Ugy van! a szélső baloldalon.)

Hangsulyozza, hogy a jogban a hazának mentől több fiát kell részesiteni, hogy annál többen vetekedjenek a haza iránti kötelességek teljesitésében. (Helyeslés a szélső baloldalon.) Ezért halaszthatatlan szükség, hogy a választói jogot kiterjeszsze, a kerületeket ujra oszsza be, a községenkint való és titkos szavazást hozza be a törvényhozás. A nemzetiségi kerületekben aránylag sokkal több képviselő van, mint a tiszta magyar vidékeken, (Ugy van! Ugy van! a szélső balolgálon.) Szégyenfoltja a magyar törvényhozásnak az az engedmény a kuriai biráskodásban, hogy a képviselőnek joga van a választókat a választási központba beszállitani és ott szokásos ellátásban részesiteni. Mert a választók joggal azt hihetik, hogy a képviselőnek haszna van a mandátumból, hát hadd fizessen. S az ellátás örve alatt senki sem akadályozhatja meg az etetést, itatást.

Nagyon sajnálja, hogy nem akarja egyik kormány sem sorsát keriteni a főrendiház rendezésének. Hiszen a főrendiháznak léte, szervezete, alapja mind egy rég letünt időnek szerencsétlen maradéka. A 20-ik században nevetséges, hogy a születés, a véletlen törvényhozó jogot biztositson az embernek. Szükségesnek tartja az összeférhetlenségi törvényt a főrendekre is kiterjeszteni. Mert a mi gyanus és tilos a képviselőnek, kell, hogy gyanus és tilos legyen a főrendiházi tagnak is. Szóló áttér ezután a gyülekezési jog hiányosságára. Kifogásolja a mostani törvényt, a mely a gyülekezési jogot megszoritotta. Példákkal illusztrálja ezen állitásait. Végül az 1848. XX. tczikk végrehajtását sürgeti nyomatékosan. A kormány az erre vonatkozó kérvényekre még csak választ sem adott. Ennek kapcsán rámutat a protestáns egyházak sanyaru helyzetére, a melyet szembeállit a dus javadalmazásu katholikus egyházzal. Egy félszázad óta van ez a törvény szentesitve, s a kormányok még csak figyelembe sem veszik, daczára, hogy többször jelentették ki, hogy annak végrehajtása kötelességük. A kormány csekély segélyben részesiti a protestáns egyházakat, ezzel csak elismeri, hogy kötelessége volna a törvényt végrehajtani. A protestáns egyházak angol és német hitsorsosok segélyét kénytelenek igénybe venni, a magyar állam azonban, a mely a protestánsok hazafiságának oly sokat köszönhet, közönynyel nézi az evangelikus egyházak vergődését. A sürgős tennivalók sorába fel kell venni e kérdés megoldását.

Kossuth Ferencz felirati javaslatát fogadja el. (Élénk helyeslés és éljenzés a szélső baloldalon.)

Elnök: A vitát bezárja, és kérdi a javaslatok benyujtóit, hogy akarnak-e élni a zárszó jogával. Minthogy sem Kossuth Ferencz, sem gróf Zichy János, sem Szederkényi Nándor e joggal nem élt, a miniszterelnök mondotta el záróbeszédét.

Széll Kálmán miniszterelnök: Már csak az a körülmény is, hogy a zárószóra jogosultak nem éltek jogukkal, fölmenti őt attól, hogy hosszabban beszéljen. Elismeri, hogy az 1848: XX. törvényczikk végrehajtható, rokonszenvez szóló is a protestáns egyházak e törekvésével és a törvénynek fokozatos végrehajtását ez a kormány, mint a mult kormányok is, czélul tüzte ki maga elé. Elismeri, hogy a tuloldal objektiv és lojális hangon tárgyalta a trónbeszédet és a többség felirati javaslatát, valamint elismeri, hogy az ellenzék fölirati javaslatai is nagyon objektivek voltak.

Barta Ödön kifogásolta, hogy a tónbeszéd nem foglalkozik a szocziális kérdéssel. A trónbeszéd azonban utal a kérdésre, de nem terjeszkedhetik ki annak egész anyagára. Hosszabban polemizál Barta Ödönnek a trónbeszédre tett megjegyzéseivel. Hangoztatja, hogy a szegény kisbirtokos hitele érdekében tenni kell és tenni lehet is. A hitelszövetkezetekkel nagy dolgokat lehet tenni. A trónbeszéd is erre utal. Olcsó pénzt és olcsó hitelt kell szerezni a népnek. (Helyeslés.) Meg kell ezt tenni az állam támogatásával és hozzájárulásával is, de ma még nem tartja czélszerünek, hogy részletesen fejtegesse a kérdést. Nem szabad azonban olyan nézeteket terjeszteni, mint Barta tette a Bach-korszakbeli földtehermentesitésre való hivatkozással, hogy az állam a terheket átvállalja, mert ez félreértésekre ad alkalmat; hanem az állam szerepe a támogatás. (Helyeslés.)

Előadja, hogy ha a horvát pénzügyi egyezményről a többség felirata nem tartalmaz oly energikus kijelentéseket, a milyent a függetlenségi feliratok, annak oka az, hogy az utóbbiak beleviszik a kérdésbe a politikai szempontokat is. A Horvátországgal való testvéri viszonyban folytonos a haladás, mert Horvát-Szlavonországnak át kell éreznie, hogy a mai kapcsolaton kivül nincs számára hely, a mint itt tegnap mondták; de nekünk is át kell éreznünk, hogy ez a kapcsolat érdekünk, hogy Magyarországnak a társországokat anya gyanánt kell keblére ölelnie. Ugy fogunk egyezkedni, hogy Horvátország anyagilag és szellemileg virágozhassék és szivbeli kapcsolat is keletkezzék köztünk. Pliverics teoretikus tudós, a kinek sok meg van engedve. Fiume közjogi helyzete tisztázva van, Fiume nem Horvátország révén, hanem közvetetlenül tartozik Magyarországhoz, mint külön test. A függetlenségi föliratban az a lapszus foglaltatik, hogy rendezni kell Fiume viszonyát a törvényhozáshoz, mert az rendezve van és nem Fiume törvényhozási viszonyának rendezése van hátra, hanem Fiume autonómiájának rendezése, a miért van ott provizórium.

A San Girolamo-ügyben Barta csodálkozik, hogy nem a magyar miniszterelnök, hanem Goluchowski intézkedett. A Girolamo-ügy történetét elmondván, kiemeli, hogy már régebben is megkisértették a Girolamo-intézetet elvonni hivatásától; papi-intézetet akartak csinálni belőle; belső anyagi zavarai folytán uj rendezésre szorult és a magyar kormány adatai szerint történt a rendezés. Intézkedtek, hogy ne legyen szláv ember az intézet élén, benn legyen egy tisztviselője a monarchia nagykövetségének, és ne érvényesüljön a gyakovári püspök és a szerajevói érsek szabályzata. Ekkor jelent meg a pápai bréve, mely felforgatta ezt a rendezést. Az események ismeretesek és most az egész dolog függőben van és a szóló reméli, hogy minden érdekeink szerint fog elintéződni. A magyar kormány megtette a törvény szerint való kötelességét. A külügyminiszter pedig törvényszerüen interveniált ebben az ügyben.

Molnár János amaz állitásával szemben, hogy a kormány nemzetiségi politikája ugyanaz, a mi a néppárté, megjegyzi, hogy a programm körülbelül megegyezik, de a kommentár már nem. Nem ismeri el magáénak azt az állitást, hogy az állam elnyomja a tótok nyelvét és erőszakkal magyarosit. Megemliti a vágujhelyi néppárti jelölt esetét, Markovicsét.

Ernst Lajos: Nem néppárti.

Széll Kálmán miniszterelnök: Olyan az értesités róla.

Buzáth Ferencz: Nem az.

Széll Kálmán miniszterelnök: Legalább is összefolyt a néppárttal. (Nagy zaj és ellentmondás a néppárton.) Ez a jelölt tót középiskolát, tót hivatalos nyelvet és tótnyelvü adókönyvet követelt. (Zaj.) Ha nem volt néppárti, igazolhatja magát.

Ernst Lajos: Hiszen néppárti ellenjelölt volt.

Széll Kalmán miniszterelnök: De Molnár János beszéde is elegendő annak igazolására, hogy nem egyezik az ő véleményük. Eszébe jut Deák Ferencz esete, a ki a kalapját Besze János fején találta meg.

— János, ez az én kalapom!

Besze leveszi a kalapot és igy mentegetőzik:

— Igaz, bátyám, körülbelül egyforma a fejünk.

— Körül, igen, — felelt Deák — de belül nem.

Itt megforditva áll a dolog. Belül egyforma a programm, de alkalmazásában, kivül, körülbelül nem egyforma. Ajánlja a felirati javaslat elfogadását. (Élénk tetszés és éljenzés a jobboldalon.)

Barta Ödön: A miniszterelnök beszédének azon részében, a mely a kisgazdák terheinek konverziójára vonatkozó tételt tartalmazza. szóló beszédéből való hiányos idézet utján oly konkluziót engedett meg magának, melyet szó nélkül nem hagyhat. Azt mondja, hogy szóló azt mondta, hogy az abszolut korszakbeli kormányok képesek voltak a földtehermentesitési munkálatokra az áldozatot meghozni, az alkotmányos magyar kormány pedig nem képes. Ily abszurdumot nem állithatott. Azt mondta, hogy az abszolut korszak uralma alatt kiszipolyozott ország képes volt 200 milliót áldozni földtehermentesitésre, és az alkotmányos korszak és az önök uralma alatt felvirágzott Magyarország nem képes még arra sem, hogy a tönkretett kisbirtokos- és törpebirtokososztály érdekében az állam hitelét mint kezes latba vesse?

A másik, a mit rektifikálnia kell, egy kis csipése a miniszterelnöknek a függetlenségi párt felirati javaslata ellen a fiumei kérdésben Előadja, hogy pártja felirati javaslatában nem a fiumei kérdés rendezéséről van szó, mint azt a miniszterelnök tévesen értelmezte, hanem csakis Fiume autonómiájának törvényhozási rendezéséről.

A ház ezután általánosságban elfogadja a többség felirati javaslatát.

Következik a *részletes tárgyalás.*

Elnök: Indilványozza, hogy a feliratot értelmi tagoltság szerint három részben tárgyalják.

Madarász József: Elfogadja ugyan az elnök előterjesztését, de azt tartja, hogy ha a képviselők közül bárki is akarná, bekezdés szerint volna tárgyalandó a felirat.

A ház elfogadja az elnök előterjesztését.

Elnök: Az ülést öt perczre felfüggeszti.

(Szünet után.)

Elnök: Jelenti, hogy a kuria elnökének most érkezett átirata szerint Molnár Jenő szentesi képviselő megválasztása ellen peticzió érkezett be s ezt bejegyzik a megtámadott mandátumok sorába.

Hegedüs Sándor kereskedelemügyi miniszter: Bemutatja az ipari munkásoknak vasárnapi szüneteléséről szóló 1891: XIII. törvényczikk alapján kiadott ujabb rendeletét, melylyel a fémiparra és az ipari munkásokra nézve a vasárnapi munkaszünet meghosszabbittatik.

Rakovszky István: Ráfogás volt a kormányelnök részéről, hogy Markovicsot néppárti jelöltnek kvalifikálta, mert Markovics nemzetiségi volt. Elismerésre méltó volt a Horánszky előkelő és tárgyilagos vezérbeszéde, de a Horánszky által a szabadelvü pártba vitt erkölcsöket megrontja a rossz példa. Polémiájában ujra fölveti azt a kérdést, van-e rendszerváltozás?

Széll Kálmán miniszterelnök: Megmondtam.

Rakovszky István: Valóságos zsonglőri játékot üzött ezzel a kérdéssel, pedig egyszerüen csak azt kellett volna mondania, hogy szakitott a multtal. Mikor a rendszerváltozás mézes heteiben a miniszterelnök Kaffkát egy megyébe küldötte, talált ott olyan alispánt, a ki fogadásból egy évig föl nem bontott semmiféle iratot és a kasszákban rendetlenségből származó nagy hiány volt. Ez az alispán most is helyén van. Ilyen odakünn az uj rendszer. Kramolinnak, a nyitrai főispánná kinevezett pozsonyi főügyész-helyettes multjában van két eset: egy letartóztatott külföldi embert annak elegáns föllépésétől elkápráztatva, szabadon bocsátotta; a másik, hogy egy pozsonyi banketten föl akarta adni Szilágyinak a kabátját. Ez az az önérzetes ember. (Hosszas zaj a jobboldalon.)

A miniszterelnök a főrendiházban Dessewffyvel szemben a mult rendszert védelmezte. A volt nemzeti pártról azt mondja, hogy önző önzetlenséggel lépett a szabadelvü pártba, mert kötelessége lett volna kikötni, hogy beleveszik tagjait a kormányba. Ez az ő felfogása parlamentáris. A szabadelvü párt és a volt nemzeti párt oly versenyfutást rendez a dicsőitésben, mint az egyiptomiak Apis isten körül, a kinek multját nem szabad kutatni, mert különben kitünt volna állat volta. A miniszterelnököt is ugy istenitik, ő minden reggelinél és ebédnél megmenti a dinasztiát, az országot, csak a multját nem szabad kutatni. (Taps a néppárton.) Egyébként olyan a kormány sajtójának a hangja, hogy nem csoda, ha ő is érdes hangot használ. Föntartja azt az állitását, hogy a miniszterelnök spiczli-rendszert alkalmaz. A miniszterelnök dicséri a függetlenségi pártot, mert erős és az obstrukczió még a többség inaiban van. De mert a néppárt gyönge, azt támadja. Rikitó szinekkel festi ezután a miniszterelnök multját és azt mondja, hogy pártolta a Tiszákat, aláirta a Tisza-lexet s mikor akadt egy férfi, a ki kilépett a sikra, annak kijátszásával Széll Kálmán lett a miniszterelnök.

Horánszky Nándor: Önnel együtt kapaczitáltuk, hogy vállalja el a miniszterelnökséget.

Rakovszky István: Már akkor tul volt ez a kérdés ezen. Az a férfiu, a kiről szólt, Szilágyi Dezső volt s abban meg volt a rendszerváltozás biztositéka. A néppártot most ép oly gyülölettel támadják, mint öt év előtt. A szóló azonban büszke a támadásokra. A néppárt nem kivánja élvezni fáradsága gyümölcsét, egy zászlót lobogtat, melyet már követ az ifjuság.

Olay Lajos: Elég szégyen!

Rakovszky István: Hogy némelyek sajnálják . . .

Olay Lajos: Minden becsületes magyar ember sajnálja!

Rakovszky István: Én gazember vagyok és becsülöm. Nem fogadja el a fölolvasott részleteket. (Zaj.)

Széll Kálmán miniszterelnök: Mindenek előtt kijelenti, hogy nem szokott sérteni senkit, senkinek multjában nem szokott turkálni, (Igaz! Ugy van a jobboldalon.) Rakovszky nem igy tesz. A multtal akar leszámolni, és kényszeriti szólót rá, hogy beszéljen személyes vonatkozásu dolgokról. Azt hiszi, hogy Rakovszkynak ellene intézett dühös támadása kettőből származott. Az egyik az, mert Rakovszky nem itt vesztette el szólóval szemben a csatát, hanem künn az országban. (Élénk helyeslés a jobboldalon.) Ezért önti ki ellene kegyetlen, ádáz dühét (Élénk helyeslés a jobboldalon.) és ezért buggyan ki belőle szenvedélyes, erős természete. (Ugy van a jobboldalon.)

Rakovszky István: Eltalálta!

Széll Kálmán miniszterelnök: Ugy-e hogy eltaláltam? (Tetszés.)

Rakovszky István: Egészen!

Széll Kálmán miniszterelnök: De Rakovszkynak nincs igaza, mert szóló nem használt ellene erőszakos vagy törvénytelen eszközöket. A másik okát haragjának igy magyarázza: Rakovszky a házban nem tür semmit. Nem szóló az Apis, hanem Rakovszky azokban a kijelentésekben, a miket a pártja tesz. (Tetszés jobbfelől.) Azután azon érdes nyilatkozásaiba beburkolódzva Rakovszky, ott az Apis, a ki a miniszteri széket vörös posztónak nézi. (Élénk helyeslés és tetszés jobbfelől.) Mindenkinek, a ki itt ül, akárki legyen az, mihelyt az az egy kriteriuma van, hogy az szabadelvü (Élénk helyeslés a jobboldalon.), annak ellensége, a kit támadni kell, mert ez a néppártnak vörös posztó. (Élénk helyeslés jobbfelől.)

Már a minap megmondta szóló Rakovszkynak, hogy van rendszerváltozás. Meg is magyarázta, hogy miben van.

Rakovszky István: No hát van rendszerváltozás.

Széll Kálmán miniszterelnök: Azt mondja Rakovszky, azért nincs rendszerváltozás, mert botrányosak a főispáni kinevezések. Igy megtörtént az a botrány, hogy Nyitra vármegyében kineveztek egy főügyészi helyettest, a ki — mint ő mondja — nevetségessé tette magát egyszer, mert kezei közül elszaladt egy szélhámos, egy csaló; azután, hogy egy banketnél kabáttal állt és azt valakinek fel akarta adni. (Derültség jobbfelől.) A mi az elsőt illeti, az legfölebb csak azt bizonyithatná, hogy nem jó főügyész, de talán jó főispán lesz . . . (Tetszés jobbfelől.)

Rakovszky István: Rendszerváltozás! (Ugy van! a néppárton.)

Széll Kálmán miniszterelnök: . . . Ez azonban semmi körülmények között nem képez botrányt. A mi pedig a kabátot illeti, (Derültség jobbfelől.) az egyszerü udvariassági tény, és semmi esetre sem bizonyit a mellett, hogy Kramolin nem lesz kiváló főispán. (Tetszés jobbfelől.) Az sem áll, mintha a turóczi alispánt meg nem büntette volna szóló a mulasztásaiért. Igenis megbüntette.

Vádolja szólót Rakovszky azzal, hogy a néppártot üldözi, de a függetlenségi pártot nem, mert azoktól az uraktól fél. Szóló sem nem üldöz, sem nem bánt senkit. (Ugy van! jobbfelől.) Csak visszautasitja az ellene történt támadásokat. (Helyeslés jobbfelől.) És ha a függetlenségi párt abból a tárgyilagos hangból, a melyen ma viszi a vitát, kilép abba a szubjektiv hangba, a melybe Rakovszky belejött, akkor a függetlenségi párttal ép ugy fog szóló elbánni, mint Rakovszkyval. (Élénk helyeslés jobbfelől. Zaj és mozgás a néppárton.) Arról nem tehet, hogy a függetlenségi párt erre alkalmat nem ad; ez a függetlenségi párt mellett szól és nem Rakovszky mellett. (Tetszés jobbfelől.)

Rakovszky azt mondja, hogy szóló politikailag szerencsés viszonyok között született. Bejött egy nagy szellemnek védő szárnyai alatt és annak köszönheti azt, a mi belőle lett. Az vette szólót védő szárnyai alá és igy kezdte meg politikai pályáját. Azontul azután valahogy felkapaszkodott miniszternek.

Rakovszky István: Egy szót sem mondottam a felkapaszkodásról!

Széll Kálmán miniszterelnök: Azt mondotta, hogy ezen nagy szellem védő szárnyai alatt lett miniszterré. Jött azután a boszniai dolog, attól azután megugrott. Ezt sem mondta?

Rakovszky István: Igen, ezt mondtam!

Széll Kálmán miniszterelnök: Azután lett szólóból bankár és ez multjának első kapituluma. Elismeri, hogy politikai karrierjének az volt az első alapvetése, hogy Deák mellé került. (Tetszés jobbfelől.) A ki azonban azt állitja, hogy becsületes munkával nem igyekezett politikai pályafutásának ezen első évében kötelességét teljesiteni, azzal nem vitatkozik. (Élénk tetszés jobbfelől.)

Rakovszky István: Azt én se mondtam!

Széll Kálmán miniszterelnök: Előadja, hogy sokkal előbb lehetett volna már miniszter, mint a mikor lett; akkor jött, a mikor kötelessége parancsolta ezt. (Élénk helyeslés jobbfelől.) Ismerteti ezután a pénzügyminiszterségét, s részletesen előadja, hogy miért vált meg — és nem ugrott meg, mint Rakovszky mondta — ez állásától. Majd rátér arra a vádra, hogy bankár volt s itt is kimutatja, hogy mily nagy hasznot teremtett az országnak az általa alapitott pénzintézet által. Hogy becsületes, fáradtsággal, felelősséggel járó munkájáért járó dijat elfogadott, önérzettel fogadta el. (Zajos helyeslés és taps jobbfelől.) Elfogadta, mert abban nem lát sem kisebbitőt, sem becsmérlőt, sem semmit, ha valaki becsületesen és a saját munkájával keres. (Zajos helyeslés és taps jobbfelől.)

Ezek után áttérve miniszterelnökségének történetére, igy folytatja beszédét: Most jön az, a mit t. képviselő ur — a ki pedig engem vádol clair-obscur-rel — igazi clair-obscure-be helyezett, hogy ebben aztán fel ne lehessen ismerni a valódi tényállást. Egy müvészi, vagy tán nem egészen sikerült müvészi fogással, mert hisz akkor nem tudnám az áttetsző leplet oly könnyen lerántani és meglátni alatta a nagy tévedéseket — rakta össze a képet. Fátyol alá helyezte, hogy sokat értsenek belőle az emberek, kiki az izlése szerint értsen belőle, a mit akar, vagy akár mindent is. Azt mondja a képviselő ur: hogy nem lehet azt mondani, hogy engem *rá kellett beszélni arra, hogy miniszterelnök legyek*, mert — azt mondja — arra *predesztinalva más volt*: az az elhunyt barátunk, a kinek elhunyta nagy veszteség az országra, nagy veszteség az ország minden érdekére és legelső sorban a liberálizmusra, a mely a t. képviselő urnak veres posztó. (Ellentmondás a néppárton.)

Rakovszky István: Tapsvihart kérünk!

Széll Kálmán miniszterelnök: Azt mondja a képviselő ur, hogy arra ez az elhunyt jelesünk volt hivatva, de *én mindent készen találtam*, aztán egy napon, a mikor báró Bánffy Dezső — szóról-szóra igy mondta — éjszaka itt megszökött, *engem Bécsben talált a király előszobajaban.* Ez kérem magyarul mit jelent? Magyarul azt teszi, (Halljuk! Halljuk!), hogy én *suttyomban, hátmegett és titokban kikerestem és kijártam magamnak ő felsége előszobájaban a miniszterelnökséget* (Igaz! Ugy van! a jobb- és baloldalon. Ellenmondás a néppárton)

Rakovszky István: Nem jelenti azt!

Széll Kálmán miniszterelnök: T. képviselő ur! Ha volt bátorsága és ha volt indoka, engem igy leirni, menjen kérem egy lépéssel tovább: legyen bátorsága bevallani, hogy ennek világos magyar értelme más nem lehet, mint *meggyanusitani engem azzal, hogy kijártam magamnak a miniszterelnökséget*, mert titokban fölmentem, még a volt miniszterelnök előtt ott voltam ő felsége előszobájában. Ezt teszi magyarul, a mit a t. képviselő ur mondott.

Kijelentem, hogy ez á-tól z-ig *abszolut valotlanság*, és pedig igen nagy és teljes valótlanság, akkora, hogy nagyobbat el sem tudok képzelni. Már most elmondom, hogy hogyan volt.

Azt mondja a t. képviselő ur (Zaj. Halljuk! Halljuk! Elnök csenget.), hogy én készen találtam mindent.

Rakovszky István: Ilyen inszinuácziókkal a miniszterelnök ur elhallgathatna!

Széll Kálmán miniszterelnök: Hogy titokban odamentem.

Rakovszky István: Kikérjük magunknak, hogy a miniszterelnök ur mást czitál, mint a mit mondtak!

Széll Kálmán miniszterelnök: Szóról-szóra mondom és erre tessék kádencziát mondani.

Rakovszky István: Azért teszi, hogy tapsvihar legyen.

Széll Kálmán miniszterelnök: Ez gyenge mentség. Azt mondta, hogy a mikor báró Bánffy Dezső éjjel innen elment (Közbeszólások a jobboldalon: Megszökött!), jól van, megszökött, akkor felment Bécsbe és *engem az előszobában talált.* Ezt mondta; hát nem hiven czitálom? (Zaj a néppárton.) Erről van most szó.

Rakovszky István: Benne volt minden ujságban. (Halljuk! Halljuk! a jobboldalon.)

Széll Kálmán miniszterelnök: T. képviselőház! Igen szárazon, igen egyszerüen, és, gondolom, világosan meg fogom mondani, hogyan volt a dolog. Először is, a mit mondott, erre nézve ebből egy betü se áll. (Halljuk! Halljuk!) Hogy nekem mi *nézetem* volt deczemberben 1898-ban és január elején az akkori helyzetről, azt én világosan és határozottan elmondtam mindenkinek és *első sorban az akkori miniszterelnöknek báró Bánffy Dezsőnek.* Nekem az volt a nézetem akkor, hogy én addig kitartok a mellett, hogy *őt támogatom, a mig az országgyülést hosszabb időre el nem napolják, törvényellenesen fel nem oszlatják és semmi erőszakos lépéshez nem nyulnak.* Ez volt a három feltétel és kijelentettem, hogy addig kitartok, mert a többségben megvan az animus legem ferendi, a budget-t meg akarja csinálni, a kisebbség nem engedi, nem szabályszerü parlamenti eszközökkel megakadályozza; én tehát *a kisebbséget látom törvénytelen téren; a kormányt pedig a törvényesen*, hát én kitartok, ha megteszik azt a három dolgot. Ez volt az én álláspontom, ehhez ragaszkodtam és ezt *báró Bánffy Dezsőnek meg is mondtam* már deczemberben. Az volt az én kifejezésem: animus legen ferendi meg van a többségben és a többség egyebet nem akar; — belejött ez a kifejezés még Tisza István ujévi beszédébe is szó szerint és az is belejött, hogy én a *helyzet megoldására egyedül czélravezető utnak a kiegyenlitést és az ellenzékkel való kibékülést* ajánlottam; — következett, hogy az ellenzék fel lett szólitva az ő kivánságainak előterjesztésére. Azok előterjesztettek. Mikor én azokról tudomást szereztem, ugy emlékszem, január 12-én volt, a napokat is tudom és azzal a felfogással találkoztam némely helyütt, hogy ezen pontok alapján nem lehet még tárgyalni sem, mert imé, az ellenzék azt követeli, hogy *az önálló vámterületnek a kérdése, jogi állapota felvétessék és hogy a külfölddel mi, mint önálló állam szerződjünk időközben is*, mert ez már oly két követelés, hogy nem lehet teljesiteni. . . . (Egy hang a szélső baloldalon: Nem lehet?) Az én csekély tehetségem és gyenge erőim szerint nem, a szerint, mert a képviselő uréval nem rendelkezem. (Derültség jobbfelől.) Akkor törték a fejüket azon, hogy hogy lehet az első perczben ezen valóban nagy elvi ellentétben levő két dolgot kiegyenliteni. Hát a vak tyuk is talál, *találtam én is egy megoldást és ezt ajánlottam a miniszterelnöknek és a mellettem ülő pénzügyminiszternek.* Mindaddig egyetlen ellenzéki férfival nem beszéltem, sőt kerültem is, hogy velük találkozzam, sőt nem láttam és nem találkoztam egyetlen disszidenssel sem, a kik Szilágyi Dezső vezérlete alatt kivonultak, nehogy engem bárki azzal vádoljon, hogy konspiráltam, mert ez nem természetem. Akkor közöltem *megoldási módozataimat*, melyeket később *Széll-formuláknak neveztek el, az önálló vámterület jogának tisztán odaállitásáról és fentartására és az időközi szerződések megkötésének módjáról* (Derültség a néppárton.) A ki nevet, az meg sem tudja érteni és ha megkérdezném, nem is tudná megmondani, hogy micsoda. (Zaj. Buzáth Ferencz közbeszól.) A képviselő ur ne közbeszólással feleljen, hanem utánam álljon fel és mondja el. (Halljuk! Halljuk!) Akkor kötelességszerüleg az *akkori kormány ő felségének ezt a megoldást tudomására hozta* s az itt mellettem ülő pénzügyminiszter szintén Bécsből visszatért, a hol erről a dologról jelentést tett, kért engem be a miniszteri szobába január 16-án és azt mondta, hogy *ő felsége a legközelebbi napokban fog hivatni, mert tőlem akarja tudni nézetemet az ország állapotairól, a fennforgó nagy kérdésről, a kibonyolitásról és ezekről a javaslatokról, melyeket tettem.* (A pénzügyminiszter felé fordulva.) Ugy-e igy van? Mikor ezt velem közölték, hétfő volt és én ráváló pénteken, 19-én, vagy 20-án kaptam a *parancsot ő felségétől még pedig báró Bánffy Dezső utján, mert ő, mint miniszterelnök, adta nekem át*, hogy én vasárnap menjek Bécsbe. (Mozgás jobbfelől.) Én vasárnap, január 22-én mentem Bécsbe és kaptam ő felségétől a parancsot, hogy nála jelenjek meg déli 1 órakor.

Ő felségénél voltam déli 1 órától 3 és fél óráig, tehát két és fél órán át *báró Bánffy Dezső tudtával* és nekem sikerült ő felségét megnyugtatni, ő felsége előtt álláspontomat kifejteni, igazolni és propozicziómat megmotiválni. Ő felsége kegyesen meghallgatta előterjesztésemet és másnapra odarendelt. Időközben ő felsége báró Bánffy Dezsőt is felrendelte. Engem *ő felsége reggel ismét fogadott és egyenesen báró Bánffy Dezső urhoz küldött és báró Bánffy Dezsővel ekképen találkoztam a Bankgasseban ő felsége parancsából, világos nappal.* (Derültség a jobboldalon.) S akkor már *ő felségétől azt a megbizást kaptam*, — élő emberek vannak, kik ezt mind megmondhatják — hogy *én közvetitsem és vegyem kezembe az ellenzékkel való kiegyenlités dolgát.* Erre én ő felségét arra kértem, hogy *ettől a szereptől engem kegyesen mentsen fel: én nem kivanom ezt a miniszterelnök helyett vezetni, a ki a parlamentáris felelős miniszter*, sőt ne parancsolja, hogy ebben részt vegyek, én felajánlom szolgálataimat minden tekintetben, de ezt ne méltóztassék tőlem követelni. (Zaj.) *Én ő felségének igazolni fogom utólag, hogy az én erős megvádoltatásom miatt*, be nem várva engedélyét, a magam igazolására és védelmére *kénytelen vagyok ezeket rögtönözve elmondani.* De kényszerit rá ez az ádáz, igazságtalan támadás. (Helyeslés a jobboldalon.) Akkor ő felsége *egyenesen rám parancsolt* és mikor én azt láttam, hogy én vagyok talán az alkalmas eszköz arra, hogy ez a kiegyenlités megtörténjék és az ország kivezettessék abból a zürzavarból, a melyből már kiut nem látszott, a melybe belelovagolta magát és az országot az ellenzék s nem tudott visszamenni belőle és a melyben *féltettem az alkotmányt és a dolgok törvényes rendjét*, akkor *meghajoltam ezen parancsszó előtt és elvállaltam a közvetitést a miniszterelnök mellett.* Eddig egyetlen szót én a t. urakkal nem váltottam mást, mint a mi ezen közvetitő szerepből kifolyólag és a parancs folytán, melyet kaptam kötelességem volt.

Rakovszky István: *Tudta ezt báró Bánffy?* (Nagy zaj a jobboldalon.) Van ennek oka, miért kérdezem, báró Bánffy tagadta.

Széll Kálmán miniszterelnök: A képviselő ur épen kapóra jött! (Derültség.) Elkapom ugy, a mint diákkoromban a longamétánál el tudtam kapni a labdát. *Nemcsak tudta báró Bánffy ezt* — nem is tagadta — *hanem aprehendálta. Tudta, sőt minden szót, minden lépést* Hiszen báró Bánffynak, ő felsége parancsából, én mondtam a bankgassei magyar házban, ő felségétől hozzá küldve és báró *Bánffy tanuságot tehet mellettem* — pedig az ő tanuságtételét elhihetik az urak, mert nem nagy részrehajlással viseltetik irányomban. — Én azután nem mondtam egy szót sem önöknek, sem nem jelentettem egy szót sem a királynak *az ő tudta, az ő egyenes tudósitása és értesitése nélkül*, illetőleg a nélkül, hogy én vele ne közöltem volna mindig mindent, a mit én a királynak és önöknek mondottam. (Élénk helyeslés a jobboldalon.) Azok az urak, a kik be vannak avatva a dologba, erről tanuságot tehetnek.

Igy áll tehát az igazság, nem a hogyan engem méltatlanul vádol. Én vittem a kiegyenlitést, legjobb tehetségem szerint. Én voltam-e az, a ki birta a maga közremüködésével eredményre vezetni, nem-e, azt én itt nem vitatom. De az eredmény mellettem szól, hogy én becsületesen és hiven teljesitettem a vett parancsot (Igaz! Ugy van! a jobboldalon), és meggyőződésem szerint azt, a mit teljesiteni kötelességem volt. Erre nézve, ha a t. képviselő ur elfogult, hogy ezt birálja, kérdezze meg szomszédjait, a kikkel tárgyaltam, vagy bárki mást, mert a volt nemzeti párt tagjait most nem fogadja el hiteles tanuknak. (Derültség a jobboldalon.) Kérem, kérdezze meg.

Rakovszky István: Tapsvihar nélkül?

Rakovszky frivol támadásával szemben, ugymond, érzi, tudja, hogy a multja szennytelen. Lehetett gyarló, lehetett gyarlóbb, mint a milyennek némely jóakarója festi egyéniségét. De azt önérzettel állithatja, hogy sohase vétett a legmagasabb értelemben vett erkölcsiség ellen se politikájában, se egyéniségében.

Mikor erre a miniszterelnök leült, a jobboldalon ugy zugott fel a taps, az éljenzés, mint az orkán. Perczekig tartott ez az ováczió. Gróf Apponyi Albert már bezárta a ház ülését — akkor fél 3 óra is elmult már — és a kormánypárti képviselők sokasága még mindig ott tolongott a miniszterelnök személye körül. Mind azon iparkodott, hogy megszoritsa Széll Kálmán kezét. Apponyi is odasietett a miniszterelnökhöz, hogy üdvözölje.

Ma este, mikor a miniszteri tanácskozás után Széll Kálmán megjelent a szabadelvü pártkörben, ott ismét nagy ováczióban részesült.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése nov. 27-én.

I.

A képviselőház ma befejzte a felirati javaslat általános vitáját, s hozzáfogott a részletes tárgyaláshoz is. Az általános vitának már csak egy szónoka volt: *Veress* József, a függetlenségi és 48-as párt tagjai sorából. *Veress*, a ki kiváló szónoki képességekkel bir, elsőben is a néppárt két rakonczátlankodó tagját: *Molnár* Jánost és *Rakovszky* Istvánt részesitette kellő kioktatásban arra nézve, hogy nem illik unos-untalan a legszemenszedettebb valótlanságokkal előhozakodni, csak azért, hogy azokkal ügyöket támogassák és másokat meggyanusitsanak. Ez a tapintatos leczke azonban aligha fog a néppárt e két korifeusán, mert hiszen elemük a gyanusitás. Áttérve beszédének tulajdonképeni tárgyára, sajnálattal konstatálja, hogy a magyar állam kiépitése, melyről a trónbeszéd olyan ékesen szól, inkább frázis, mint valóság. A magyar állam kiépitésének és megerősitésének lényeges feltételei hiányoznak, és épen ezeket nem tudja vagy nem akarja megvalósitani a kormány. Hangsulyozza a választói jog kiterjesztésének, a kerületek uj beosztásának és a titkos szavazazás behozatalának szükségességét s erősen elitéli a kuriai biráskodásnak etetést-itatást szentesitő szakaszait. Végül az 1848. XX. t.-czik végrehajtását sürgeti igen erélyesen, hogy a protestáns egyházak ne legyenek kénytelenek továbbra is idegen segélyt igénybe venni. *Veress* komoly, magvas fejtegetéseit osztatlan figyelemmel kisérték, elvtársai pedig élénk helyeslésekkel és éljenzéssel fejezték ki vele való együttérzésüket.

A vita bezárása után, minthogy a zárszóra jogositottak közül senki sem élt e jogával, *Széll* Kálmán miniszterelnök mondotta el záróbeszédét, mely tisztán polémiából állott. Különösen hosszasan foglalkozott a *Barta* Ödön által mondottakkal, igyekezvén annak vádjait lehetőleg meggyengiteni, de bizony nem sok szerencsével. Annál szerencsésebb volt a néppárti szónokokkal szemben folytatott vitatkozásában, a mikor is részint komoly okokkal, részint humoros megjegyzéseivel szinte játsztva verte el a port a sötétség bajnokain.

A ház a miniszterelnök beszéde végeztével általánosságban megszavazta a többség felirati javaslatát.

A részletes tárgyalás során *Rakovszky* István jelentkezett első izben szólásra, a kiben szemmeláthatólag forrt a düh a miatt, hogy a miniszterelnök előzőleg oly csufosan elpaskolta ugy őt, mint pártjának a vitában részt vett többi tagját. Ezért aztán ugy akart boszut állani, hogy végtelenül durva támadást intézett a miniszterelnök személye ellen, a legsulyosabban meggyanusitván a közpályán töltött egész müködését, sőt nem kimélte magánéletét se. Személyeskedései általános visszatetszést keltettek, a mit maga is észrevéve, czinikusan abban keresett vigasztalást, hogy az általa lobogtatott fekete zászlót követi immár az ifjuság egy része.

— *Elég szégyen!* dörögte közbe *Olay* Lajos.

— *Némelyek sajnálják ezt!* pattogott vissza *Rakovszky*.

— *Minden becsületes magyar ember sajnálja!* replikázott *Olay*.

— *Én gazember vagyok és becsülöm!* sipitott haragtól égve Rakovszky.

Olaynak nem volt kedve ezt a kijelentést megczáfolni. Belenyugodott.

Rakovszkyt egyébiránt, a többség tüntető tapsai és éljenzése közt, *Széll* miniszterelnök részesitette méltó leczkében. Az ülésnek e részéről lapunk más helyén emlékezünk meg tüzetesen, itt csak azt emlitjük meg, hogy a ház a legnagyobb izgatottságban oszlott szét.

II.

Elnök: gróf *Apponyi* Albert.

Jegyzők: Kubik Béla, *Nyegre* László, *Illyés* Bálint.

Az utolsó ülés jegyzőkönyvének hitelesitése után

Elnök: Bemutatja Latinovics Pál levelét, melyben bejelenti, hogy miután Bács-Bodrog vármegye főispánjának neveztetett ki, lemond a rigyiczai választókerület képviseletéről. Bemutatja továbbá Alsó-Fejér vármegye feliratát a katonai előfogatok kiállitásának rendezése és a beszállásolási törvény módositása tárgyában, a Sásd vidéki római katholikus tanitó-egyesület kérvényét a tanitói nyugdijtörvény méltányos módositása iránt.

Apáthy Péter, a második biráló bizottság elnöke, jelenti, hogy a bizottság Visontai Somát végleg igazolta.

Elnök: Jelenti, hogy a házszabályok 171. §-a értelmében az igazolt képviselők sorából nyolczvan képviselő nevét tartalmazó jegyzéket állitott össze, a kikből az összeférhetlenségi bizottságok sorsolás utján lesznek alakitandók. Az illető képviselők névsorát lapunk más helyén találják olvasóink.

Következik a napirend: a *válaszfelirati javaslatok* folytatólagos tárgyalása.

Veress József: Mindenekelőtt tiltakozik Molnár János amaz állitása ellen, hogy a tót nemzetiség iránt a magyarokban rokonszenv nincs, reájuk görbe szemmel néz a magyar, sőt annyira megy, hogy egész kereken, durván azt mondja még a magyar közmondás is, hogy a tót nem ember. (Mozgás.) Szóló e közmondást egészen másként érti, mint Molnár. Némelyek azt mondják, hogy ez egy kuruczvilági adoma, és ilyen komoly tárgyalásnál nem tartja a szóló megfelelőnek, hogy egy adoma által igyekezzünk a magyart, meg a tótot egymás ellen haragitani. (Élénk helyeslés a jobb- és baloldalon.) De hogy mennyire téves Molnár állitása, mutatja az is, hogy a magyar a tótot atyafinak mondja, mig a németet csak sógornak, a zsidót szomszédnak, a czigányt komának. Hogy nem nézi le a magyar a tótot ebből a szempontból, ez az elnevezés is mutatja, mert ez még közelebb rokonnak veszi a tótot a magyarhoz, mint a németet vagy a zsidót. (Derültség.) A tótra mondja a legközelebbi atyafiságot a magyar ember, mert a tót atyafi, testvér, a német már távolabb áll, az csak sógor. Epen ezért nem szabad, nem igazságos a tótokat fellovalni a képviselőházban azzal, hogy a magyarnak általános felfogása az, hogy a tótot még embernek sem tartja. (Élénk helyeslés a jobb- és baloldalon.) Szóló is magyar nép között él, olyan községben, a hol körülötte tót községek vannak. Sohsem tapasztalta, hogy az a magyar nép a tótról igy gondolkozott volna. Dévajkodik vele, tréfál vele, mint minden népfaj a másik fajjal, de hogy embernek sem tekintené, arra szóló esetet nem tud. (Helyeslés. Ugy van! Ugy van!) Igaz, hogy a magyar gyerek csufolja a tutajos tótot, de viszont, ha például egy alföldi juhász Árvába kerül, a kevésbbé müvelt elem azt is kineveti furcsa megjelenése folytán. (Ugy van!) Ezért bizony nem vándorol ki a tót Amerikába, a hol tudvalevőleg egészen más fajta gunyt és elbánást kell eltürnie. De hiszen a magyar is, a német is kivándorol. (Ugy van! a szélső baloldalon.)

Rakovszky egy röpiratra hivatkozva, azt mondta, hogy a Gusztáv-Adolf egylet a magyarországi protestáns egyházaknak, nevezetesen az ágostai hitvallásuaknak tetemes titkos segélyt ád, a miből természetesen az is következik, hogy titkos feltételeket köt ki magának a németség javára. Előadja, hogy ez az egylet a magyar egyházaknak is ad segélyt, és hogy a Gusztáv-Adolf egylet segélye nem titkos segély. Ezekért a segélyekért semminő viszontszolgálatot az az egylet nem kér, (Ugy van! Ugy van! a bal- és szélső baloldalon.) egyszerüen egyházi és iskolai czélra nyujtja azokat, de semmiféle kikötést és befolyást ezek viszontszolgálataként nem kap. (Ugy van! Ugy van! a bal- és szelső baloldalon.) Ezt azért hozta fel, nehogy az a vélemény terjedjen el, mintha a magyarországi protestáns egyház valami gyanus erkölcsi függésbe, lekötelezettségbe jutna az által, hogy a külföldről ilyféle segélyt fogad el. (Helyeslés a szélső baloldalon.)

Áttérve a felirati vitára, elismeri, hogy a trónbeszéd egész hosszu sorát számlálja el a tennivalóknak, és olyan kijelentéseket is használ, a melyeket a magyar hazafinak nagyon jól esik a trónról hallani. De ez csak szóvirág. Ilyen szóvirágnak tekinti szóló a trónbeszédnek következő kijelentését (olvassa:) «A magyar állam kiépitésének és megerősitésének munkája nem enged szünetelést, és nem tür megszakitást.» Ennek igy kellene ugyan lennie, de nem igy volt és nincs igy a valóságban. A magyar állam kiépitve és megerősitve nincs. Lényeges föltételei hiányoznak a magyar állam erősségének; nincsen magyar királyi udvartartásunk; (Ugy van! Ugy van! a szélső baloldalon.) a hadseregnek lelke és nyelve német; magyar államunk önállósága csonka; gazdasági, müveltségi szempontból reánehezedik társadalmi életünkre, szellemi törekvéseinkre Ausztria a maga régi hatalmával; az államtól javakkal gazdagon ellátott főpapság és főuri rend Bécs felé kacsintgat, vagy legalább közönyösen nézi a magyar középosztály nemzeti törekvéseit, és nem áll élére e törekvéseknek. (Ugy van! Ugy van! a szélső baloldalon.) Voltaképen még az iskolákba sem eresztjük be az erős magyar szellemet, és nincs igazi magyar fővárosunk. Ezek nélkül a nemzeti államot megerősiteni nem lehet. (Ugy van! Ugy van! a szélső baloldalon.)

Hangsulyozza, hogy a jogban a hazának mentől több fiát kell részesiteni, hogy annál többen vetekedjenek a haza iránti kötelességek teljesitésében. (Helyeslés a szélső baloldalon.) Ezért halaszthatatlan szükség, hogy a választói jogot kiterjeszsze, a kerületeket ujra oszsza be, a községenkint való és titkos szavazást hozza be a törvényhozás. A nemzetiségi kerületekben aránylag sokkal több képviselő van, mint a tiszta magyar vidékeken, (Ugy van! Ugy van! a szélső balolgálon.) Szégyenfoltja a magyar törvényhozásnak az az engedmény a kuriai biráskodásban, hogy a képviselőnek joga van a választókat a választási központba beszállitani és ott szokásos ellátásban részesiteni. Mert a választók joggal azt hihetik, hogy a képviselőnek haszna van a mandátumból, hát hadd fizessen. S az ellátás örve alatt senki sem akadályozhatja meg az etetést, itatást.

Nagyon sajnálja, hogy nem akarja egyik kormány sem sorsát keriteni a főrendiház rendezésének. Hiszen a főrendiháznak léte, szervezete, alapja mind egy rég letünt időnek szerencsétlen maradéka. A 20-ik században nevetséges, hogy a születés, a véletlen törvényhozó jogot biztositson az embernek. Szükségesnek tartja az összeférhetlenségi törvényt a főrendekre is kiterjeszteni. Mert a mi gyanus és tilos a képviselőnek, kell, hogy gyanus és tilos legyen a főrendiházi tagnak is. Szóló áttér ezután a gyülekezési jog hiányosságára. Kifogásolja a mostani törvényt, a mely a gyülekezési jogot megszoritotta. Példákkal illusztrálja ezen állitásait. Végül az 1848. XX. tczikk végrehajtását sürgeti nyomatékosan. A kormány az erre vonatkozó kérvényekre még csak választ sem adott. Ennek kapcsán rámutat a protestáns egyházak sanyaru helyzetére, a melyet szembeállit a dus javadalmazásu katholikus egyházzal. Egy félszázad óta van ez a törvény szentesitve, s a kormányok még csak figyelembe sem veszik, daczára, hogy többször jelentették ki, hogy annak végrehajtása kötelességük. A kormány csekély segélyben részesiti a protestáns egyházakat, ezzel csak elismeri, hogy kötelessége volna a törvényt végrehajtani. A protestáns egyházak angol és német hitsorsosok segélyét kénytelenek igénybe venni, a magyar állam azonban, a mely a protestánsok hazafiságának oly sokat köszönhet, közönynyel nézi az evangelikus egyházak vergődését. A sürgős tennivalók sorába fel kell venni e kérdés megoldását.

Kossuth Ferencz felirati javaslatát fogadja el. (Élénk helyeslés és éljenzés a szélső baloldalon.)

Elnök: A vitát bezárja, és kérdi a javaslatok benyujtóit, hogy akarnak-e élni a zárszó jogával. Minthogy sem Kossuth Ferencz, sem gróf Zichy János, sem Szederkényi Nándor e joggal nem élt, a miniszterelnök mondotta el záróbeszédét.

Széll Kálmán miniszterelnök: Már csak az a körülmény is, hogy a zárószóra jogosultak nem éltek jogukkal, fölmenti őt attól, hogy hosszabban beszéljen. Elismeri, hogy az 1848: XX. törvényczikk végrehajtható, rokonszenvez szóló is a protestáns egyházak e törekvésével és a törvénynek fokozatos végrehajtását ez a kormány, mint a mult kormányok is, czélul tüzte ki maga elé. Elismeri, hogy a tuloldal objektiv és lojális hangon tárgyalta a trónbeszédet és a többség felirati javaslatát, valamint elismeri, hogy az ellenzék fölirati javaslatai is nagyon objektivek voltak.

Barta Ödön kifogásolta, hogy a tónbeszéd nem foglalkozik a szocziális kérdéssel. A trónbeszéd azonban utal a kérdésre, de nem terjeszkedhetik ki annak egész anyagára. Hosszabban polemizál Barta Ödönnek a trónbeszédre tett megjegyzéseivel. Hangoztatja, hogy a szegény kisbirtokos hitele érdekében tenni kell és tenni lehet is. A hitelszövetkezetekkel nagy dolgokat lehet tenni. A trónbeszéd is erre utal. Olcsó pénzt és olcsó hitelt kell szerezni a népnek. (Helyeslés.) Meg kell ezt tenni az állam támogatásával és hozzájárulásával is, de ma még nem tartja czélszerünek, hogy részletesen fejtegesse a kérdést. Nem szabad azonban olyan nézeteket terjeszteni, mint Barta tette a Bach-korszakbeli földtehermentesitésre való hivatkozással, hogy az állam a terheket átvállalja, mert ez félreértésekre ad alkalmat; hanem az állam szerepe a támogatás. (Helyeslés.)

Előadja, hogy ha a horvát pénzügyi egyezményről a többség felirata nem tartalmaz oly energikus kijelentéseket, a milyent a függetlenségi feliratok, annak oka az, hogy az utóbbiak beleviszik a kérdésbe a politikai szempontokat is. A Horvátországgal való testvéri viszonyban folytonos a haladás, mert Horvát-Szlavonországnak át kell éreznie, hogy a mai kapcsolaton kivül nincs számára hely, a mint itt tegnap mondták; de nekünk is át kell éreznünk, hogy ez a kapcsolat érdekünk, hogy Magyarországnak a társországokat anya gyanánt kell keblére ölelnie. Ugy fogunk egyezkedni, hogy Horvátország anyagilag és szellemileg virágozhassék és szivbeli kapcsolat is keletkezzék köztünk. Pliverics teoretikus tudós, a kinek sok meg van engedve. Fiume közjogi helyzete tisztázva van, Fiume nem Horvátország révén, hanem közvetetlenül tartozik Magyarországhoz, mint külön test. A függetlenségi föliratban az a lapszus foglaltatik, hogy rendezni kell Fiume viszonyát a törvényhozáshoz, mert az rendezve van és nem Fiume törvényhozási viszonyának rendezése van hátra, hanem Fiume autonómiájának rendezése, a miért van ott provizórium.

A San Girolamo-ügyben Barta csodálkozik, hogy nem a magyar miniszterelnök, hanem Goluchowski intézkedett. A Girolamo-ügy történetét elmondván, kiemeli, hogy már régebben is megkisértették a Girolamo-intézetet elvonni hivatásától; papi-intézetet akartak csinálni belőle; belső anyagi zavarai folytán uj rendezésre szorult és a magyar kormány adatai szerint történt a rendezés. Intézkedtek, hogy ne legyen szláv ember az intézet élén, benn legyen egy tisztviselője a monarchia nagykövetségének, és ne érvényesüljön a gyakovári püspök és a szerajevói érsek szabályzata. Ekkor jelent meg a pápai bréve, mely felforgatta ezt a rendezést. Az események ismeretesek és most az egész dolog függőben van és a szóló reméli, hogy minden érdekeink szerint fog elintéződni. A magyar kormány megtette a törvény szerint való kötelességét. A külügyminiszter pedig törvényszerüen interveniált ebben az ügyben.

Molnár János amaz állitásával szemben, hogy a kormány nemzetiségi politikája ugyanaz, a mi a néppárté, megjegyzi, hogy a programm körülbelül megegyezik, de a kommentár már nem. Nem ismeri el magáénak azt az állitást, hogy az állam elnyomja a tótok nyelvét és erőszakkal magyarosit. Megemliti a vágujhelyi néppárti jelölt esetét, Markovicsét.

Ernst Lajos: Nem néppárti.

Széll Kálmán miniszterelnök: Olyan az értesités róla.

Buzáth Ferencz: Nem az.

Széll Kálmán miniszterelnök: Legalább is összefolyt a néppárttal. (Nagy zaj és ellentmondás a néppárton.) Ez a jelölt tót középiskolát, tót hivatalos nyelvet és tótnyelvü adókönyvet követelt. (Zaj.) Ha nem volt néppárti, igazolhatja magát.

Ernst Lajos: Hiszen néppárti ellenjelölt volt.

Széll Kalmán miniszter lnök: De Molnár János beszéde is elegendő annak igazolására, hogy nem egyezik az ő véleményük. Eszébe jut Deák Ferencz esete, a ki a kalapját Besze János fején találta meg.

— János, ez az én kalapom!

Besze leveszi a kalapot és igy mentegetőzik:

— Igaz, bátyám, körülbelül egyforma a fejünk.

— Körül, igen, — felelt Deák — de belül nem.

Itt megforditva áll a dolog. Belül egyforma a programm, de alkalmazásában, kivül, körülbelül nem egyforma. Ajánlja a felirati javaslat elfogadását. (Élénk tetszés és éljenzés a jobboldalon.)

Barta Ödön: A miniszterelnök beszédének azon részében, a mely a kisgazdák terheinek konverziójára vonatkozó tételt tartalmazza, szóló beszédéből való hiányos idézet utján oly konkluziót engedett meg magának, melyet szó nélkül nem hagyhat. Azt mondja, hogy szóló azt mondta, hogy az abszolut korszakbeli kormányok képesek voltak a földtehermentesitési munkálatokra az áldozatot meghozni, az alkotmányos magyar kormány pedig nem képes. Ily abszurdumot nem állithatott. Azt mondta, hogy az abszolut korszak uralma alatt kiszipolyozott ország képes volt 200 milliót áldozni földtehermentesitésre, és az alkotmányos korszak és az önök uralma alatt felvirágzott Magyarország nem képes még arra sem, hogy a tönkretett kisbirtokos- és törpebirtokososztály érdekében az állam hitelét mint kezes latba vesse?

A másik, a mit rektifikálnia kell, egy kis csipése a miniszterelnöknek a függetlenségi párt felirati javaslata ellen a fiumei kérdésben. Előadja, hogy pártja felirati javaslatában nem a fiumei kérdés rendezéséről van szó, mint azt a miniszterelnök tévesen értelmezte, hanem csakis Fiume autonómiájának törvényhozási rendezéséről.

A ház ezután általánosságban elfogadja a többség felirati javaslatát.

Következik a *részletes tárgyalás*.

Elnök: Indilványozza, hogy a feliratot értelmi tagolság szerint három részben tárgyalják.

Madarász József: Elfogadja ugyan az elnök előterjesztését, de azt tartja, hogy ha a képviselők közül bárki is akarná, bekezdés szerint volna tárgyalandó a felirat.

A ház elfogadja az elnök előterjesztését.

Elnök: Az ülést öt perczre felfüggeszti.

(Szünet után.)

Elnök: Jelenti, hogy a kuria elnökének most érkezett átirata szerint Molnár Jenő szentesi képviselő megválasztása ellen peticzió érkezett be s ezt bejegyzik a megtámadott mandátumok sorába.

Hegedüs Sándor kereskedelemügyi miniszter: Bemutatja az ipari munkásoknak vasárnapi szüneteléséről szóló 1891: XIII. törvényczikk alapján kiadott ujabb rendeletét, melylyel a fémiparra és az ipari munkásokra nézve a vasárnapi munkaszünet meghosszabbittatik.

Rakovszky István: Ráfogás volt a kormányelnök részéről, hogy Markovicsot néppárti jelöltnek kvalifikálta, mert Markovics nemzetiségi volt. Elismerésre méltó volt a Horánszky előkelő és tárgyilagos vezérbeszéde, de a Horánszky által a szabadelvü pártba vitt erkölcsöket megrontja a rossz példa. Polémiájában ujra fölveti azt a kérdést, van-e rendszerváltozás?

Széll Kálmán miniszterelnök: Megmondtam.

Rakovszky István: Valóságos zsonglőri játékot üzött ezzel a kérdéssel, pedig egyszerüen csak azt kellett volna mondania, hogy szakitott a multtal. Mikor a rendszerváltozás mézes heteiben a miniszterelnök Kaffkát egy megyébe küldötte, talált ott olyan alispánt, a ki fogadásból egy évig föl nem bontott semmiféle iratot és a kasszákban rendetlenségből származó nagy hiány volt. Ez az alispán most is helyén van. Ilyen odakünn az uj rendszer. Kramolinnak, a nyitrai főispánná kinevezett pozsonyi főügyész-helyettes multjában van két eset: egy letartóztatott külföldi embert annak elegáns föllépésétől elkápráztatva, szabadon bocsátotta; a másik, hogy egy pozsonyi banketten föl akarta adni Szilágyinak a kabátját. Ez az az önérzetes ember. (Hosszas zaj a jobboldalon.)

A miniszterelnök a főrendiházban Dessewffyvel szemben a mult rendszert védelmezte. A volt nemzeti pártról azt mondja, hogy önző önzetlenséggel lépett a szabadelvü pártba, mert kötelessége lett volna kikötni, hogy beleveszik tagjait a kormányba. Ez az ő felfogása parlamentáris. A szabadelvü párt és a volt nemzeti párt oly versenyfutást rendez a dicsőitésben, mint az egyiptomiak Apis isten körül, a kinek multját nem szabad kutatni, mert különben kitünt volna állat volta. A miniszterelnököt is ugy istenitik, ő minden reggelinél és ebédnél megmenti a dinasztiát, az országot, csak a multját nem szabad kutatni. (Taps a néppárton.) Egyébként olyan a kormány sajtójának a hangja, hogy nem csoda, ha ő is érdes hangot használ. Föntartja azt az állitását, hogy a miniszterelnök spiczli-rendszert alkalmaz. A miniszterelnök dicséri a függetlenségi pártot, mert erős és az obstrukczió még a többség inaiban van. De mert a néppárt gyönge, azt támadja. Rikitó szinekkel festi ezután a miniszterelnök multját és azt mondja, hogy pártolta a Tiszákat, aláirta a Tisza-lexet s mikor akadt egy férfi, a ki kilépett a sikra, annak kijátszásával Széll Kálmán lett a miniszterelnök.

Horánszky Nándor: Önnel együtt kapaczitáltuk, hogy vállalja el a miniszterelnökséget.

Rakovszky István: Már akkor tul volt ez a kérdés ezen. Az a férfiu, a kiről szólt, Szilágyi Dezső volt s abban meg volt a rendszerváltozás biztositéka. A néppártot most ép oly gyülölettel támadják, mint öt év előtt. A szóló azonban büszke a támadásokra. A néppárt nem kivánja élvezni fáradsága gyümölcsét, egy zászlót lobogtat, melyet már követ az ifjuság.

Olay Lajos: Elég szégyen!

Rakovszky István: Hogy némelyek sajnálják...

Olay Lajos: Minden becsületes magyar ember sajnálja!

Rakovszky István: Én gazember vagyok és becsülöm. Nem fogadja el a fölolvasott részleteket. (Zaj.)

Széll Kálmán miniszterelnök: Mindenek előtt kijelenti, hogy nem szokott sérteni senkit, senkinek multjában nem szokott turkálni, (Igaz! Ugy van a jobboldalon.) Rakovszky nem igy tesz. A multtal akar leszámolni, és kényszeriti szólót rá, hogy beszéljen személyes vonatkozásu dolgokról. Azt hiszi, hogy Rakovszkynak ellene intézett dühös támadása kettőből származott. Az egyik az, mert Rakovszky nem itt vesztette el szólóval szemben a csatát, hanem künn az országban. (Élénk helyeslés a jobboldalon.) Ezért önti ki ellene kegyetlen, ádáz dühét (Élénk helyeslés a jobboldalon.) és ezért buggyan ki belőle szenvedélyes, erőс természete. (Ugy van a jobboldalon.)

Rakovszky István: Eltalálta!

Széll Kálmán miniszterelnök: Ugy-e hogy eltaláltam? (Tetszés.)

Rakovszky István: Égészen!

Széll Kálmán miniszterelnök: De Rakovszkynak nincs igaza, mert szóló nem használt ellene erőszakos vagy törvénytelen eszközöket. A másik okát haragjának igy magyarázza: Rakovszky a házban nem tür semmit. Nem szóló az Apis, hanem Rakovszky azokban a kijelentésekben, a miket a pártja tesz. (Tetszés jobbfelől.) Azután azon érdes nyilatkozásaiba beburkolódzva Rakovszky, ott az Apis, a ki a miniszteri széket vörös posztónak nézi. (Élénk helyeslés és tetszés jobbfelől.) Mindenkinek, a ki itt ül, akárki legyen az, mihelyt az az egy kriteriuma van, hogy az szabadelvü (Élénk helyeslés a jobboldalon.), annak ellensége, a kit támadni kell, mert ez a néppártnak vörös posztó. (Élénk helyeslés jobbfelől.)

Már a minap megmondta szóló Rakovszkynak, hogy van rendszerváltozás. Meg is magyarázta, hogy miben van.

Rakovszky István: No hát van rendszerváltozás.

Széll Kálmán miniszterelnök: Azt mondja Rakovszky, azért nincs rendszerváltozás, mert botrányosak a főispáni kinevezések. Igy megtörtént az a botrány, hogy Nyitra vármegyében kineveztek egy főügyészi helyettest, a ki — mint ő mondja — nevetségessé tette magát egyszer, mert kezei közül elszaladt egy szélhámos, egy csaló; azután, hogy egy banketnél kabáttal állt és azt valakinek fel akarta adni. (Derültség jobbfelől.) A mi az elsőt illeti, az legfölebb csak azt bizonyithatná, hogy nem jó főügyész, de talán jó főispán lesz... (Tetszés jobbfelől.)

Rakovszky István: Rendszerváltozás! (Ugy van! a néppárton.)

Széll Kálmán miniszterelnök: ... Ez azonban semmi körülmények között nem képez botrányt. A mi pedig a kabátot illeti, (Derültség jobbfelől.) az egyszerü udvariassági tény, és semmi esetre sem bizonyit a mellett, hogy Kramolin nem lesz kiváló főispán (Tetszés jobbfelől.) Az sem áll, mintha a turóczi alispánt meg nem büntette volna szóló a mulasztásaiért. Igenis megbüntette.

Vádolja szólót Rakovszky azzal, hogy a néppártot üldözi, de a függetlenségi pártot nem, mert azoktól az uraktól fél. Szóló sem nem üldöz, sem nem bánt senkit. (Ugy van! jobbfelől.) Csak visszautasitja az ellene történt támadásokat. (Helyeslés jobbfelől.) És ha a függetlenségi párt abból a tárgyilagos hangból, a melyen ma viszi a vitát, kilép abba a szubjektiv hangba, a melybe Rakovszky belejött, akkor a függetlenségi párttal ép ugy fog szóló elbánni, mint Rakovszkyval. (Élénk helyeslés jobbfelől. Zaj és mozgás a néppárton.) Arról nem tehet, hogy a függetlenségi párt erre alkalmat nem ad; ez a függetlenségi párt mellett szól és nem Rakovszky mellett. (Tetszés jobbfelől.)

Rakovszky azt mondja, hogy szóló politikailag szerencsés viszonyok között született. Bejött egy nagy szellemnek védő szárnyai alatt és annak köszönheti azt, a mi belőle lett. Az vette szólót védő szárnyai alá és igy kezdte meg politikai pályáját. Azontul azután valahogy felkapaszkodott miniszternek.

Rakovszky István: Egy szót sem mondottam a felkapaszkodásról!

Széll Kálmán miniszterelnök: Azt mondotta, hogy ezen nagy szellem védő szárnyai alatt lett miniszterré. Jött azután a boszniai dolog, attól azután megugrott. Ezt sem mondta?

Rakovszky István: Igen, ezt mondtam!

Széll Kálmán miniszterelnök: Azután lett szólóból bankár és ez multjának első kapituluma. Elismeri, hogy politikai karriérjének az volt az első alapvetése, hogy Deák mellé került. (Tetszés jobbfelől.) A ki azonban azt állitja, hogy becsületes munkával nem igyekezett politikai pályafutásának ezen első évében kötelességét teljesiteni, azzal nem vitatkozik. (Élénk tetszés jobbfelől.)

Rakovszky István: Azt én se mondtam!

Széll Kálmán miniszterelnök: Előadja, hogy sokkal előbb lehetett volna már miniszter, mint a mikor lett; akkor jött, a mikor kötelessége parancsolta ezt. (Élénk helyeslés jobbfelől.) Ismerteti ezután a pénzügyminiszterségét, s részletesen előadja, hogy miért vált meg — és nem ugrott meg, mint Rakovszky mondta — ez állásától. Majd rátér arra a vádra, hogy bankár volt s itt is kimutatja, hogy mily nagy hasznot teremtett az országnak az általa alapitott pénzintézet által. Hogy becsületes, fáradtsággal, felelősséggel járó munkájáért járó dijat elfogadott, önérzettel fogadta el. (Zajos helyeslés és taps jobbfelől.) Elfogadta, mert abban nem lát sem kisebbitőt, sem becsmérlőt, sem semmit, ha valaki becsületesen és a saját munkájával keres. (Zajos helyeslés és taps jobbfelől.)

Ezek után áttérve miniszterelnökségének történetére, igy folytatja beszédét: Most jön az, a mit t. képviselő ur — a ki pedig engem vádol clair-obscur-rel — igazi clair-obscure-be helyezett, hogy ebben aztán fel ne lehessen ismerni a valódi tényállást. Egy müvészi, vagy tán nem egészen sikerült müvészi fogással, mert hisz akkor nem tudnám az áttetsző leplet oly könnyen lerántani és meglátni alatta a nagy tévedéseket — rakta össze a képet. Fátyol alá helyezte, hogy sokat értsenek belőle az emberek, kiki az izlése szerint értsen belőle, a mit akar, vagy akár mindent is. Azt mondja a képviselő ur: hogy nem lehet azt mondani, hogy engem *rá kellett beszélni arra, hogy miniszterelnök legyek*, mert — azt mondja — arra *predesztinalva más volt*: az az elhunyt barátunk, a kinek elhunyta nagy veszteség az országra, nagy veszteség az ország minden érdekére és legelső sorban a liberálizmusra, a mely a t. képviselő urnak veres posztó. (Ellentmondás a néppárton.)

Rakovszky István: Tapsvihart kérünk!

Széll Kálmán miniszterelnök: Azt mondja a képviselő ur, hogy arra ez az elhunyt jelesünk volt hivatva, de *én mindent készen találtam*, aztán egy napon, a mikor báró Bánffy Dezső — szóról-szóra igy mondta — éjszaka itt megszökött, *engem Bécsben talált a király előszobajaban*. Ez kérem magyarul mit jelent? Magyarul azt teszi, (Halljuk! Halljuk!), hogy én *suttyomban, hátmegett és titokban kikerestem és kijártam magamnak ő felsége előszobájaban a miniszterelnökséget* (Igaz! Ugy van! a jobb- és baloldalon. Ellenmondás a néppárton)

Rakovszky István: Nem jelenti azt!

Széll Kálmán miniszterelnök: T. képviselő ur! Ha volt bátorsága és ha volt indoka, engem igy leirni, menjen kérem egy lépéssel tovább: legyen bátorsága bevallani, hogy ennek világos magyar értelme más nem lehet, mint *meggyanusitani engem azzal, hogy kijártam magamnak a miniszterelnökséget*, mert titokban fölmentem, még a volt miniszterelnök előtt ott voltam ő felsége előszobájában. Ezt teszi magyarul, a mit a t. képviselő ur mondott.

Kijelentem, hogy ez á-tól z-ig *abszolut valotlanság*, és pedig igen nagy és teljes valótlanság, akkora, hogy nagyobbat el sem tudok képzelni. Már most elmondom, hogy hogyan volt.

Azt mondja a t. képviselő ur (Zaj. Halljuk! Halljuk! Elnök csenget.), hogy én készen találtam mindent.

Rakovszky István: Ilyen inszinuácziókkal a miniszterelnök ur elhallgathatna!

Széll Kálmán miniszterelnök: Hogy titokban odamentem.

Rakovszky István: Kikérjük magunknak, hogy a miniszterelnök ur mást czitál, mint a mit mondtak!

Széll Kálmán miniszterelnök: Szóról-szóra mondom és erre tessék kádencziát mondani.

Rakovszky István: Azért teszi, hogy tapsvihar legyen.

Széll Kálmán miniszterelnök: Ez gyenge mentség. Azt mondta, hogy a mikor báró Bánffy Dezső éjjel innen elment (Közbeszólások a jobboldalon: Megszökött!), jól van, megszökött, akkor felment Bécsbe és *engem az előszobában talált*. Ezt mondta; hát nem hiven czitálom? (Zaj a néppárton.) Erről van most szó.

Rakovszky István: Benne volt minden ujságban. (Halljuk! Halljuk! a jobboldalon.)

Széll Kálmán miniszterelnök: T. képviselőház! Igen szárazon, igen egyszerüen, és, gondolom, világosan meg fogom mondani, hogyan volt a dolog. Először is, a mit mondott, erre nézve ebből egy betü se áll. (Halljuk! Halljuk!) Hogy nekem mi *nézetem* volt deczemberben 1898-ban és január elején az akkori helyzetről, azt én világosan és határozottan elmondtam mindenkinek és *első sorban az akkori miniszterelnöknek báró Bánffy Deősőnek*. Nekem az volt a nézetem akkor, hogy én addig kitartok a mellett, hogy *őt támogatom, a mig az országgyüsést hosszabb időre el nem napolják, törvényellenesen fel nem oszlatják és semmi erőszakos lépéshez nem nyulnak*. Ez volt a három feltétel és kijelentettem, hogy addig kitartok, mert a többségben megvan az animus legem ferendi, a budget-t meg akarja csinálni, a kisebbség nem engedi, nem szabályszerü parlamenti eszközökkel megakadályozza; én tehát *a kisebbséget látom törvénytelen téren; a kormányt pedig a törvényesen*, hát én kitartok, ha megteszik azt a három dolgot. Ez volt az én álláspontom, ehhez ragaszkodtam és ezt *báró Bánffy Dezsőnek meg is mondtam* már deczemberben. Az volt az én kifejezésem: animus legen ferendi meg van a többségben és a többség egyebet nem akar; — belejött ez a kifejezés még Tisza István ujévi beszédébe is szó szerint és az is belejött, hogy én a *helyzet megoldására egyedul czélravezető utnak a kiegyenlitést és az ellenzékkel való kibékülést* ajánlottam; — következett, hogy az ellenzék fel lett szólitva az ő kivánságainak előterjesztésére. Azok előterjesztettek. Mikor én azokról tudomást szereztem, ugy emlékszem, január 12-én volt, a napokat is tudom és azzal a felfogással találkoztam némely helyütt, hogy ezen pontok alapján nem lehet még tárgyalni sem, mert imé, az ellenzék azt követeli, hogy *az önálló vámterületnek a kérdése, jogi állapota felvétessék és hogy a külfölddel mi, mint önálló állam szerződjünk időközben is*, mert ez már oly két követelés, hogy nem lehet teljesiteni.... (Egy hang a szélső baloldalon: Nem lehet?) Az én csekély tehetségem és gyenge erőim szerint nem, a szerint, mert a képviselő urévál nem rendelkezem. (Derültség jobbfelől.) Akkor törték a fejüket azon, hogy hogy lehet az első perczben ezen valóban nagy elvi ellentétben levő két dolgot kiegyenliteni. Hát a vak tyuk is talál, *találtam én is egy megoldást és ezt ajánlottam a miniszterelnöknek és a mellettem ülő pénzügyminiszternek*. Mindaddig egyetlen ellenzéki férfival nem beszéltem, sőt kerültem is, hogy velük találkozzam, sőt nem láttam és nem találkoztam egyetlen disszidenssel sem, a kik Szilágyi Dezső vezérlete alatt kivonultak, nehogy engem bárki azzal vádoljon, hogy konspiráltam, mert ez nem természetem. Akkor közöltem *megoldási módozataimat*, melyeket később *Széll-formuláknak neveztek el, az önálló vámterület jogának tisztán odaállitásáról és fentartására és az időközi szerződések megkötésének módjáról* (Derültség a néppárton.) A ki nevet, az meg sem tudja érteni és ha megkérdeznék, nem is tudná megmondani, hogy micsoda. (Zaj. Buzáth Ferencz közbeszól.) A képviselő ur ne közbeszólással feleljen, hanem utánam álljon fel és mondja el. (Halljuk! Halljuk!) Akkor kötelességszerüleg az *akkori kormány ő felségének ezt a megoldást tudomására hozta* s az itt mellettem ülő pénzügyminiszter szintén Bécsből visszatért, a hol erről a dologról jelentést tett, kért engem be a miniszteri szobába január 16-án és azt mondta, hogy *ő felsége a legközelebbi napokban fog hivatni, mert tőlem akarja tudni nézetemet az ország allapotairól, a fennforgó nagy kérdésről, a kibonyolitásról és ezekről a javaslatokról, melyeket tettem*. (A pénzügyminiszter felé fordulva.) Ugy-e igy van? Mikor ezt velem közölték, hétfő volt és én rávaló pénteken, 19-én, vagy 20-án kaptam a *parancsot ő felségétől még pedig báró Bánffy Dezső utján, mert ő, mint miniszterelnök, adta nekem át*, hogy én vasárnap menjek Bécsbe. (Mozgás jobbfelől.) En vasárnap, január 22-én mentem Bécsbe és kaptam ő felségétől a parancsot, hogy nála jelenjek meg déli 1 órakor.

Ő felségénél voltam déli 1 órától 3 és fél óráig, tehát két és fél órán át *báró Bánffy Dezső tudtával* és nekem sikerült ő felségét megnyugtatni, ő felsége előtt álláspontomat kifejteni, igazolni és propozicziómat megmotiválni. Ő felsége kegyesen meghallgatta előterjesztésemet és másnapra odarendelt. Időközben ő felsége báró Bánffy Dezsőt is felrendelte. Engem *ő felsége reggel ismét fogadott és egyenesen báró Bánffy Dezső urhoz küldött és báró Bánffy Dezsővel ekképen talalkoztam a Bankgasseban ő felsége parancsából, vilagos nappal*. (Derültség a jobboldalon.) S akkor már *ő felségétől azt a megbizást kaptam*, — élő emberek vannak, kik ezt mind megmondhatják — hogy *én közvetitsem és vegyem kezembe az ellenzékkel való kiegyenlités dolgát*. Erre én ő felségét arra kértem, hogy *ettől a szereptől engem kegyesen mentsen fel: én nem kivanom ezt a miniszterelnök helyett vezetni, a ki a parlamentáris felelős miniszter*, sőt ne parancsolja, hogy ebben részt vegyek, én felajánlom szolgálataimat minden tekintetben, de ezt ne méltóztassék tőlem követelni. (Zaj.) *Én ő felségének igazolni fogom utólag, hogy az én erős megvádoltatásom miatt*, be nem várva engedélyét, a magam igazolására és védelmére *kénytelen vagyok ezeket rögtönözve elmondani*. De kényszerit rá ez az ádáz, igazságtalan támadás. (Helyeslés a jobboldalon.) Akkor ő felsége *egyenesen rám parancsolt* és mikor én azt láttam, hogy én vagyok talán az alkalmas eszköz arra, hogy ez a kiegyenlités megtörténjék és az ország kivezettessék abból a zürzavarból, a melyből már kiut nem látszott, a melybe belelovagolta magát és az országot az ellenzék s nem tudott visszamenni belőle és a melyben *féltettem az alkotmányt és a dolgok törvényes rendjét*, akkor *meghajoltam ezen parancsszó előtt és elvállaltam a közvetitést a miniszterelnök mellett*. Eddig egyetlen szót én a t. urakkal nem váltottam mást, mint a mi ezen közvetitő szerepből kifolyólag és a parancs folytán, melyet kaptam kötelességem volt.

Rakovszky István: *Tudta ezt báró Bánffy?* (Nagy zaj a jobboldalon.) Van ennek oka, miért kérdezem, báró Bánffy tagadta.

Széll Kálmán miniszterelnök: A képviselő ur épen kapóra jött! (Derültség.) Elkapom ugy, a mint diákkoromban a longamétánál el tudtam kapni a labdát. *Nemcsak tudta báró Bánffy ezt* — nem is tagadta — *hanem aprehendálta. Tudta, sőt minden szót, minden lépést* Hiszen báró Bánffynak, ő felsége parancsából, én mondtam a bankgassei magyar házban, ő felségétől hozzá küldve és báró *Bánffy tanuságot tehet mellettem* — pedig az ő tanuságtételét elhihetik az urak, mert nem nagy részrehajlással viseltetik irányomban. — Én azután nem mondtam egy szót sem önöknek, sem nem jelentettem egy szót sem a királynak *az ő tudta, az ő egyenes tudósitása és értesitése nélkül*, illetőleg a nélkül, hogy én vele ne közöltem volna mindig mindent, a mit én a királynak és önöknek mondottam. (Élénk helyeslés a jobboldalon.) Azok az urak, a kik be vannak avatva a dologba, erről tanuságot tehetnek.

Igy áll tehát az igazság, nem a hogyan engem méltatlanul vádol. Én vittem a kiegyenlitést, legjobb tehetségem szerint. Én voltam-e az, a ki birta a maga közremüködésével eredményre vezetni, nem-e, azt én itt nem vitatom. De az eredmény mellettem szól, hogy én becsületesen és hiven teljesitettem a vett parancsot (Igaz! Ugy van! a jobboldalon), és meggyőződésem szerint azt, a mit teljesiteni kötelességem volt. Erre nézve, ha a t. képviselő ur elfogult, hogy ezt birálja, kérdezze meg szomszédjait, a kikkel tárgyaltam, vagy bárki mást, mert a volt nemzeti párt tagjait most nem fogadja el hiteles tanuknak. (Derültség a jobboldalon.) Kérem, kérdezze meg.

Rakovszky István: Tapsvihar nélkül?

Széll Kálmán miniszterelnök: Tapsokkal vagy tapsok nélkül, az én szavaim igazságát nem rontja le. (Tetszés jobbról és a középen.) Engem azzal megzavarni nem lehet, sem azt nem bizonyitják, hogy azok a szavak, a melyeket én mondok, igazak vagy nem igazak-e. (Tetszés és helyeslés jobbfelől.)

Mikor aztán valószinüvé vált, hogy javaslatom alapján az egyezkedés létrejön, akkor következett számomra *egy nehéz óra* és most a t. háznak és az országnak ünnepélyesen szavamat adom (Halljuk! Halljuk!), hogy abban az egész eljárásban, a mely nem volt olyan könnyü, mindenki látta, mert nagyon nehéz és erős intellektuális és fizikai munkával is járt reggeltől estig, engem egy vezetett: az a *kötelességérzet* (Élénk tetszés jobbfelől.), *a melyet éreztem, hogy használjak vele a kibonyolitás ügyének és használjak vele az országnak, az alkotmányos rend helyreállitásának és a törvényes normális kibontakozás ügyének.* Ez volt a mi közös érdekünk és az a nagy, szent czél, a mely előttünk volt. De még egy vezetett, az, hogy hacsak lehet, ugy vezessem a dolgot, hogy *ne én legyek kénytelen átvállalni azt, a mi a betetőzése a dolognak. Kerültem mindent a legnagyobb aggályossággal, hogy rám ne szakadjon a miniszterelnökség.*

Horánszky Nándor: Ez igy van!

Széll Kálmán miniszterelnök... hogy fel legyek mentve az alól; ezekre önöknek szavamat adom. És az a Rakovszky képviselő ur, a ki még nem volt elvakitva a politikai szenvedély és gyülölség által, a melyet ellenem táplál, — mert nem én bennem van a gyülölség, mert ő van telve gyülölettel és optikai csalódással, csak a magáét látja bennem és a magáét teszi ellenem. — az a Rakovszky képviselő ur is lehet többek között mellettem tanuságot, hogy én *szabadkoztam és vonakodtam* és nemhogy nem kellett volna engem visszatartani, hanem, hogy én ama politikai tárgyalásokban még az ő rábeszélő szavát is hallottam, a melylyel biztatott, — nem egyre tudnék hivatkozni, — hogy vállalkozzam rá, mert egyedül én vagyok képes a békét helyreállitani. Ez igy van ezt tudta mindenki *Én kerültem ezt a széket, vonakodtam tőle* (Élénk tetszés és helyeslés jobbfelől.) És, ugyje meg nekem a t. képviselő ur, mikor ütött az a nehéz óra, a *mikor ő felsége a szobájában imigyen szólt hozzám*: Ugy látom, a helyzetnek az a kibonyolitása, a mely szivemen fekszik, hogy Magyarországon helyreálljon a dolgok rendes menete és az ország alkotmányos élete zavaroknak ki ne tétessék, ugy érhető el, ha *ön azt a mit előkészitett, megköti véglegesen az ellenzékkel az egyezséget és azt keresztülviszi*; és ezért, mert önt az ország, ugylátszik, óhajtja és *mert én is óhajtom és akarom, vállalja el a miniszterelnökséget.*

Még fogja nekem bocsájtani ő felsége, hogy ebben a reám nézve komoly helyzetben, midőn én a magam multjában megtámadva, midőn *politikai becsületemről* van szó, öntudatom erejével és tiszta lelkiismerettel állok itt, de midőn engem meggyalázni, megkisebbiteni törekszik Rakovszky ur, hogy ezzel politikai czélt érjen el, akkor hallgatnom nem lehet, (Hosszantartó élénk tetszés, éljenzés és taps jobbfelől és középen.) akkor, mikor engemet igy vádol — és ez nem nevetséges dolog és nagy frivolitás ilyenkor nevetni. (Igaz! Ugy van! jobbfelől.) Ha én vádolom a képviselő urat valaha ilyennel és a képviselő ur védené magát velem szemben: legyen meggyőződve, hogy akkor én nyugodtan és nem nevetve hallgatnám A képviselő ur tehát megvádolt azzal, hogy én csusztam . . .

Rakovszky István: Folyton insinuál! (Mozgás a néppárton.)

Széll Kálmán miniszterelnök: Egy szóval se. Hisz csak tükörben mutatom be, mivel vádol. Ez csak gyermekes protestáczió és nincs Rakovszky képviselő urnak igaza, ha azt mondja, hogy én mást mondok. Már bebizonyitottam kétszer azt a szószerinti kijelentést, hogy a miniszterelnök elment Bécsbe, báró Bánffy Dezsőnek tudta nélkül és báró Bánffy Dezső ott találta őt a király előszobájában. (Zajos felkiáltások jobbról: Azt mondta!)

Hát én e szavait idéztem. Tehát jó, nem azzal vádolt, hogy csusztam, nem, hanem azzal, hogy én ugy mentem fel Bécsbe, az akkori miniszterelnök tudta nélkül, mert ő ott találta . . .

Rakovszky István: Azt sem mondtam!

Széll Kálmán miniszterelnök: . . . és mire jött, ott voltam az előszobában. Hát ezt se mondta és mit jelent ez? (Zaj a néppárton. Halljuk! Halljuk! a jobboldalon.)

Van egy halhatatlan olasz opera, annak egy jelenete engem nagyon megkapott és mindig megkap, ha látom. Ebben az operában van egy alak, a kiben a zeneköltő és a szöveg költője azt akarja oda állitani, hogy miképen terjed és mivé válik az, ha valaki valakire valamit ráfog. A Figaro lakodalmában azt mondja Bazilio a ráfogásról és rossz hir keltéről, hogy eleinte ez olyan, mint egy kis szellősusogás, később lesz belőle nem szellősusogás, hanem lármásabb és hangosabb és végre pedig vihar. (Tetszés jobbról.) Hát az a pár szócska is ilyen hatást alkalmas előidézni, hogy *ott voltam én az előszobában és ott voltam a miniszterelnök előtt, a nélkül, hogy ő tudta volna és ő ott talált engem.* És ez mit jelent? Mit jelenthet egyebet, mi más ennek a világos értelme, mint az, a mit a t. képviselő urnak én tulajdonitottam? Pedig most szó szerint idéztem szavait és ezzel talán meg van elégedve. Vagy talán meg akart cicsérni a képviselő ur és azért mondotta? (Élénk derültség a jobboldalon.) Azt gondolom, nem; azért mondta, hogy beletegye ebbe *gyanujának és fullánkjának egész erejét.* (Igaz! Ugy van! a jobboldalon.)

De folytatom. Higyjék meg nekem, én nem tolakodtam előre. Én helyettem *bárki lehetett volna miniszterelnök. Kénytelen voltam elfogadni a helyzetet, ugy a mint volt* és végre éreztem magamban hogyha ilyen viszonyok között a magam kényelmét, anyagi érdekemet, egészségemet és mindazt, a mi nem kötelesség, ha mindezt tekintem, nohát akkor *nem vállalok miniszterelnökséget* (Igaz! Ugy van! a jobboldalon.), *mert nem voltam semmiképen sem rautalva, sem politikailag, sem semmi tekintetben, se kedvem nem volt hozzá, se akaratom nem volt arra törekedni Sőt vonakodtam tőle* (Igaz! Ugy van!) En azonban nem személyes érdekemet tekintettem, mindent háttérbe szoritottam s egyszerüen kötelességemet teljesitettem. (Élénk helyeslés és éljenzés a jobboldalon.)

A tisztelt képviselő ur azt hiszi, — mert ezt a szót is használta: önzetlenség — hogy ő az önzetlen, velem ellentétben és azt is — vagy nem tudom, micsoda szót használt — hogy én erre rájutottam Hát, ha a tisztelt képviselő ur ez alatt azt érti, hogy én, ha *kötelességet nem nézek, igen sziveſen és minden perczben itt hagynám ezt a helyet,* a mely megenged-m, hoz elismerést, hoz dicsőséget, de hoz *töviset és hoz keserüséget is.* (Igaz! Ugy van! a jobboldalon.) s hoz fizikai és lelki erőltetést, hoz fizikai és lelki munkát akkorát, mint a mekkorát, mondhatom, csak a legnagyobb kötelességérzettel lehet elbirni és teljesiteni, ha ezt érti, hát akkor igaza van. (Zajos tetszés és helyeslés a jobboldalon.)

Most én kitártam a t. képviselőház előtt multamat minden izében. (Hosszantartó, zajos éljenzés a jobboldalon.) En tudom, hogy multam szennytelen. ezt érzem — politikai és erkölcsi tekintetben egyaránt, mint tudják, hála Istennek, mások is. (Hosszantartó, élénk helyeslés és éljenzés a jobboldalon.) Nincs azon folt, nincs azon redő, nincs abban titok. Tessék idehozni, mint a hogy a képviselő ur idehozta, csak nekem tett vele szolgálatot (Hosszantartó, zajos helyeslés és tetszés a jobboldalon.)

Kénytelen voltam belemenni az önvédelem szempontjából, de igazoltam, hogy be tudom szavatolni életem minden tettét (Nagy tetszés jobbfelől.) Lehettem gyarló, lehettem sokkal kisebb — és bizonyosan az voltam — mint a milyennek talán jó barátaimnak egyike-másika engem rajzol. (Ellenmondás jobb- és balfelől.). mondom, lehettem, voltam is. De én mentnek érzem magam attól, hogy ennek *az országnak akár törvényei, akár alkotmányos elve, akár szabadelvü iránya,* (Élénk éljenzés a jobboldalon), *akár pedig bármily érdeke ellen bármikor életemben, barhol ültem vétettem volna,* akár pedig bármikor vétettem volna a legmagasabbra helyezett erkölcsiségnek fogalma és parancsa ellen. (Zajos tetszés a jobb- és baloldalon.) Én semmit sem tettem egyebet az én egész életemen át a közéletben és ezeken a padokon 34 esztendő óta, mint kötelességemet teljesitettem. (Élénk helyeslés és éljenzés a jobboldalon.) Hogy hogyan, azt itéljék meg mások. (Élénk tetszés és taps a jobboldalon.)

És a képviselő ur, a ki csak öt év óta teljesiti kötelességét, pálczát tör az én 34 évi multam felett, mely őt 29 évvel előzte meg az ő ötéves multjával. Ily módon a *legádázabb, a legsebzőbb, és mondhatom, legsértőbb fegyverekkel.* (Zajos helyeslés a jobboldalon.) Én az én öntudatomban, lelkiismeretem és multam tisztaságában keresem a menekvést e legméltatlanabb vádak ellen és még egyben, azoknak itéletében, a kik igazságosak tudnak és akarnak lenni az ország elfogulatlan közvéleményében és azok támogatásában és szeretetében, a kik ismernek és azt tartom, és ugy érzem, hogy *ez a támadás engem a legkisebb mértékben sem sebzett meg.* (Zajos tetszés a jobb- és baloldalon.) Ajánlom feliratí javaslatunk elfogadását. (Hosszantartó élénk éljenzés és taps. A képviselők tömegesen sietnek a miniszterelnök üdvözlésére. Felkiáltások: Eljen Széll Kálmán. Folyton tartó zajos éljenzés.)

Elnök: Az ülést bezárja. (Szünni nem akaró felkiáltások jobb- és balfelől: Eljen Széll Kálmán! Eljen a miniszterelnök!)

Az ülés végződik **2** óra **55** perczkor.

Az összeférhetlenségi jury. A képviselőház házszabályainak 171. §-a értelmében gróf *Apponyi* Albert ma mutatta be a háznak a névsorát ama nyolczvan képviselőnek, a kiket ő, elnöki jogánál fogva, az összeférhetlenségi jurybe kiküldött. A névsor a következő:

Gróf Andrássy Gyula, Barabás Béla, Barcsay Kálmán, Barta Ödön, gróf Batthyány Lajos, Bauer Antal, Beöthy Ákos, Bernáth Béla, Berzeviczy Albert, Bizony Ákos, Bornemissza Lajos, Csernoch János, Endrey Gyula, Erdély Sándor, gróf Erdődy Gyula, Erreth János, Fabinyi Teofil, Farkas Balázs, Farkas József, Fáy István, Förster Ottó, Francisci Henrik, Günther Antal, gróf Hadik-Barkóczy Endre, Hódossy Imre, Horánszky Lajos, Horánszky Nándor, Issekutz Győző Ivánka Oszkár, Jakabffy Imre, Jékey Zsigmond, Josipovich Imre, Justh Gyula, Kabos Ferencz, Kammerer Ernő, Kaptsty Jenő, Kállay Lipót, Károlyi Antal, gróf Károlyi Sándor, báró Kemény Ákos, Komjáthy Béla, Kossuth Ferencz, Kubik Béla, Leidenfrost László, Leszkay Gyula, Malatinszky György, Mandel Pál, Mezőssy Béla, Mihályi Péter, Molnár Antal, Neiszidler Károly Olay Lajos. Osztroluczky Miklós, Pattanyszky Elek, Perczel Dezső Pildner Ferencz, Piukovich József, báró Podmaniczky Frigyes. Rabár Endre, Rátkay László, Rohonyi Gyula, Sághy Gyula, Szcitovszky János, Semsey Boldizsár, Szederkényi Nándor, Szluha István, Thaly Ferencz, Thaly Kálmán, gróf Tisza István, Tóth János, Trauschenfels Emil, Vásárhelyi László, Veres József, Visontai Soma, gróf Wass Béla, gróf Wilczek Frigyes, gróf Zichy Aladár, gróf Zichy János, gróf Zselenszky Róbert, Semsey László.

Eszerint képviselve van a bizottságban a kormánypárt 46 taggal, a Kossuth-part 22 taggal, a néppárt 6 taggal, a Szederkényi-párt, a pártonkivüliek és a nemzetiségiek 2—2 taggal.

Mentelmi ügyek. A képviselőház mentelmi bizottsága *Perczel* Dezső elnöklésével tartott mai ülésében *Kabós* Ferencz előadó referálása mellett hosszu sorát intézte el a képviselői mentelmi jog felfüggesztése tárgyában a házhoz érkezett megkereséseknek. A mentelmi jog felfüggesztésének javaslatba hozását határozza el a bizottság Pichler Győző (párviadal), gróf Forgách Antal (párviadal miatt kiszabott fogházbüntetés végrehajtása), Ugron Gábor (párviadal), Zmeskál Zoltán (rágalmazás és becsületsértés), ifj. Vojnics Sándor (párviadal), Bartha Miklós (sajtó utján elkövetett rágalmazás és becsületsértés), Kubinyi Géza, Rakovszky István és Győrffy Gyula (párviadal) mentelmi ügyeiben. — A mentelmi jog felfüggesztésének megtagadását fogja a bizottság javasolni Lukács Gyula mentelmi ügyében, (rágalmazás és becsületsértés.) A megkeresésnek a felszerelés kiegészitése czéljából való visszaadását javasolja a bizottság a Pavlovits Ljubomir (nemzetiségi izgatás), Szüllő Géza (rágalmazás) és Fay István (becsületsértés) képviselőket illető mentelmi megkeresésekre nézve. A bizottságnak ez ügyekre vonatkozó jelentéseit *Kabós* Ferencz előadó legközelebb a ház elé terjeszti.

A képviselőház közigazgatási bizottsága ma *Horánszky* Nándor elnöklésével ülést tartott, melyen megválasztotta a vármegyék pénztári és számvevőségi teendőinek ellátásáról szóló törvényjavaslat előadójának *Kristóffy* Józsefet, a Sándor község közigazgatási és képviselőválasztó-kerületi átkebelezéséről szóló törvényjavaslat előadójának pedig *Nyegre* Lászlót. Elhatározta továbbá a bizottság hogy a vármegyék pénztári és számvevőségi teendőinek ellátásáról szóló törvényjavaslatot deczember 3-án délután 5 órakor tartandó ülésében fogja tárgyalás alá venni.

Ruffy Pál lemondása mandátumáról. Hire jár, hogy *Ruffy* Pál orsz. képviselő már legközelebb lemond a mandátumáról, mert magasabb állásra nevezik ki a belügyi miniszteriumba Ez esetben az *ujbányai* kerületben uj választás lesz szükséges és valószinü, hogy e kerületben *Tisza* Kálmán lép majd föl.

A népoktatási ügyosztály uj beosztása. A vallás és közoktatásügyi miniszterium VI. (népoktatási) ügyosztálya uj beosztást nyert, a mely szerint az ez ügyosztály hatáskörébe eső teendők az utóbbi években tett tapasztalatok alapján három uj ügyosztályba (VI. a, b, c) csoportosittatnak, mig az ügyosztály eddigi alosztályai megszünnek. *Wlassics* Gyula közoktatásügyi miniszter az ügy ilyetén rendezésével üdvös reformot létesitett, a mely a szakértők önálló működésének tágabb tért nyit. Az ügyosztályok uj szervezéséről a következőket közölhetjük: A miniszter a VI. a) ügyosztály vezetését *Halász* Ferencz miniszteri osztálytanácsos kipróbált kezére bizta és melléje rendelte *Kuliczeky* Dezső és *Kacskovics* Mihály miniszteri osztálytanácsosokat, mint csoportvezetőket. Ebbe az ügyosztályba az összes kisdedóvó, elemi, gazdasági és ismétlő iskolai ügyek, továbbá a tanitó-egyletek, a Ferencz József tanitók háza, Néptanitók Lapja és a népoktatási statisztika ügyei tartoznak. Ez osztály munkatársai *Mosdóssy* Imre, *Jankovics* György. *Kőrösi* Henrik kir. tanfelügyelők továbbá dr. *Neiszer* Antal segédtitkár, dr *Edvi Illés* Zoltán és dr. *Imre* Miklós fogalmazók, dr. *Kalencik* Lajos segédfogalmazó, 6 berendelt állami tanitó és *Forth* Béla miniszteri számvizsgáló. A VI. b) ügyosztály vezetője dr. *Morlin* Emil miniszteri osztálytanácsos; melléje beosztattak: dr. *Gönczy* Mór titkár, *Gosztony* Aladár segédtitkár, *Berecz* Antal miniszteri biztos, *Kirchner* Béla kereskedelmi iskolai főigazgató, dr. *Vargyas* István felső leányiskolai tanár Ennek az ügyosztálynak a hatásköre kiterjed a magasabb foku népoktatási ügyekre és a szakiskolákra. A VI c) osztály főnöke dr. *Axaméthy* Lajos miniszteri tanácsos, a ki eddig az egész VI. ügyosztály vezetője volt; melléje beosztattak: *Neményi* Imre osztálytanácsos, *Radnai* Rezső titkár és *Józsa* Mihály kir. tanfelügyelő. Ügyköre: kisdedóvónő-képző, tanitó- és tanitónőképző intézetek, továbbképző tanfolyamok, tanszermuzeum, ösztöndij és pedagógiai ügyek. Az uj beosztás természetes következése az is, hogy a mig a tanszerek és tankönyvek engedélyezésére vonatkozó ügyeket eddig a régi VI. c) ügyosztály látta el, az engedélyezés kérdését ezentul minden ügyosztály külön és önállóan intézi a hatáskörébe utalt intézetekre nézve.

Megtámadott mandátumok. A kir. kuria választási tanácsa *Weber* Ede és társainak dr. *Nagy* Mihály kecskeméti képviselő ellen beadott kérvénye tárgyalására 1902. *február hó 27-ikét, Babik* János és társainak *Ajtics-Horváth* Dezső vágvecsei képviselő ellen beadott peticziója-tárgyalására pedig 1902. *márczius hó 4-ikét* tüzte ki.

A csaczai választás. A csaczai kerületben holnap lesz az uj képviselőválasztás. Eddig csak egy jelölt van: *Láng* Lajos. Hihetőleg nem is lesz ellenjelöltje.

A kereskedelmi alkalmazottak törvénye. A magántisztviselők és kereskedelmi alkalmazottak szolgálati jogviszonyairól szóló törvénytervezet munkálatai — mint a *Pol. Ért.* jelenti — a legnagyobb gyorsasággal haladnak előre. Ezt különösen azért hozzák az illetékes körök nyilvánosságra, mert az utolsó időben az érdekeltek aggodalma mind nagyobbá vált az iránt, hogy az emlitett törvénytervezetet levette a kereskedelemügyi kormány a szőnyegről. Különösen erősen tartotta magát e téves hir azóta, hogy a kereskedelmi alkalmazottak hiába keresték a trónbeszédben a róluk szóló törvénytervezet megemlitesét. Ennek az aggodalomnak semmi alapja nincsen. A feldolgozandó munkaanyag volt ugyanis óriás tömegü s a különböző vélemények csak az utóbbi hetekben érkeztek be. Mindazáltal a nagyarányu munkával már majdnem teljesen elkészültek s most áll felülvizsgálás alatt, minek megtörténte után a rendes uton fog a képviselőház elé kerülni.

A kivándorlások statisztikája. Abból a statisztikai kimutatásból, melyet a kormány e napokban tett közzé, közöltük már, hogy a jelentés évében, 1900-ban, összesen 38.888 ember vándorolt ki. Ebből volt 27.762 férfi, 11.126 nő. Anyanyelvére nézve magyar 9883, német 4393, tót 14170, oláh 3092, ruthén 3116, horvát és szerb 3928, egyéb anyanyelvü 306. Kivándorolt Ausztriába 619, Németországba 1024, Romániába 4653, egyéb balkán-államokba 794, egyéb európai államokba 522, Amerikába 31.092, más földrészekre 84.

Katonák szabadságolása aratás idejére. A *Reichswehr* közli: Evek óta ismétlődik ugy a parlamentben, mint a delegácziókban azon kivánság, hogy az aratási idő alatt nemcsak hogy a póttartalékosok ne hivassanak be fegyvergyakorlatokra, de sőt a tényleges legénység is nyerjen az aratásban való segédkezés czéljából azon időben rövid szabadságot s csak az őr- és belszolgálat ellátására nélkülözhetlen legénység tartassék a szolgálatban vissza. A póttartalékos legénységnek az aratási időben fegyvergyakorlatokra való behivásától eddig is eltekintettek. A tényleges állományu legénységnek szabadságolására az aratási időre folyó évben a prágai 8. és a josefstadti 9. hadtestnél tettek kisérletet, a szabadságolás tehát egész Csehországban megtörtént és pedig akként, hogy ezen hadtesteknél a zászlóalj- és ezredgyakorlatok közé julius végétől augusztus közepéig 14 napos fegyverszünetet csatoltak be s azon elvet állitották fel, hogy az összes nélkülözhető legénység számára szabadság engedélyeztessék. Ezen elv kivételénél kitünt mindjárt a szabadság egyenlőtlensége a gyalogságnál és a lovasitott fegyvernemeknél. A mig a gyalogságnál mindenkit szabadságoltak a belszolgálat ellátására nélkülözhetlenül szükségeseken kivül, a lovasságnál és a tüzérségnél ez, a lovak ápolására való tekintetből, lényegesen korlátozva volt. A gyalogság legénységének 60 százalékát, a lovas fegyvernemek legénységük 25 százalékát nélkülözhették. A 8. hadtestből (Csehország délnyugati és déli része) szabadságolt 3480 ember közül állitólag 70 százalék vett részt a mezei munkában, valóságban azonban csak elenyésző százalék és pedig csakis a földbirtokosok fiai végeztek munkát. A többiek tartózkodtak, mint szolgák munkába lépni és a szabadságot szórakozásra használták fel. Az aratási szabadság ez irányban tehát nem felelt meg a mezei gazdák várakozásának. A kivánt erők rendelkezésre állottak ugyan, de nem alkalmaztatták magukat a munkaadók kivánsága szerint. A haszon, a mit a mezei gazdaság az aratási szabadságolásból meriteni remélt, elmaradt, ellenben a katonai kiképzés és az egész szolgálat ellátása jelentékenyen megzavartatott s a szabadság még utóhatásában is erősen érezhető volt. Mindent összefoglalva: az aratási szabadságokkal való kisérletek az illetékes tényezők minden irányban tanusitott jószándéka daczára is balul ütöttek ki.

Cabrini esete.

Annak idején megemlékeztünk arról, hogy a budapesti rendőrség miképen bánt el *Cabrini* olasz szocziálista képviselővel. Az ügy most ránk, magyarokra nézve igen szégyenletes formákat kezd ölteni.

Tudvalevőleg Cabrini olasz képviselő, ki előbb Bécsben járt, Budapestre is eljött és itt olasz munkásgyülekezetekben az olasz szocziálista viszonyokról beszédeket mondott. Egy ilyen alkalommal, Garlathy kapitány, főnökének a főkapitánynak megbizásából felszólitotta Cabrinit, hogy a lehető leggyorsabban távozzék Budapestről, mert különben rövid uton elbánnak vele. Cabrini, hogy elejét vegye a rendőrség részéről bekövetkezhető nagyobbfoku brutalitásnak, csakugyan gyorsan el is utazott Budapestről, magával vivén azt a szomoru meggyőződést, hogy Magyarországon igen furcsa felfogás uralkodik a szabadságról.

Tudjuk, hogy Cabrini, mihelyt haza ért, az olasz parlamentben interpellácziót intézett az olasz külügyminiszterhez budapesti odysseája tárgyában; de a külügyminisztertől még választ nem kapott.

A mi képviselőházunkban *Visontai* Soma interpellált ez ügyben és Széll Kálmán miniszterelnök válaszolt is, szépitvén és mentegetvén a rendőrség eljárását annak az informálásnak alapján, a mit a főkapitánytól kapott. Most azután kiderül, hogy a miniszterelnököt nem jól informálták, s hogy az olasz képviselőn csakugyan durva méltatlanság esett meg. Cabrini ugyanis levelet irt Visontainak, s megköszönvén neki föllépését, egyuttal a tényállás dolgában rektifikálja a miniszterelnök előadását.

Levele igen udvarias, sőt diszkrét formában ugyan, de mégis csak azt tartalmazza, hogy a miniszterelnök előadása ép a legnevezetesebb momentum, vagyis a Cabrinihez intézett rendőri felszólitás tartalma és formája dolgában, nem felel meg a valóságnak.

Igazán bámulatos dolog, hogy nálunk a rendőri tapintatlanság még nemzetközi érintkezés rendjén is botrányos helyzeteket teremt, a mikből becsülettel nehéz kikászolódni. A mi rendőrségünk teljességgel nem tudja megérteni azt, hogy a ki magát szocziálistának vallja, az nem egyuttal csirkefogó is és hogy a czocziális áramlat, melyet Európa csaknem minden országában tekintélyes pártok képviselnek a parlamentekben, nincsen föltétlenül a tolonczkocsihoz kötve.

Nagyon ráférne már a rendőrségre és minden közegére, hogy kioktassák őket alaposan a világszerte szereplő s a törvényhozásokban is jelentékenyen munkálkodó szocziális áramlat természetéről s igen kivánatos lenne, ha maga Széll Kálmán miniszterelnök és belügyminiszter járna elől ebben a kitanitásban. Föltesszük róla, hogy ő mégis másképp vélekedik erről a dologról, mint Rudnay, meg Garlathy urak, a kik nyilván dicsőségöknek tartották volna, ha az olasz képviselőház egy tagját csakugyan tolonczkocsiba ültethetik vala. És elvárjuk Széll Kálmán miniszterelnöktől és belügyminisztertől, hogy okos és tapintatos módon kiegyenliti a kellemetlen differencziát, mert mégis csak előbbre való az ország jó hirneve, mint akár Rudnay, akár Garlathy urak középkori felfogásának sérthetetlensége.

Egyébiránt Cabrini olasz képviselőnek Visontaihoz intézett s a nyilvánosságnak is szánt levele a *P. N.* közlése szerint igy hangzik:

Visontai Soma képviselőnek
Budapest
Chambre des deputés.

Igen tisztelt kolléga ur!

Mindenekelőtt fogadja köszönetemet azért a meleg érdeklődésért és azért az interpellációért, a melyet országának kormányához, illetőleg Budapest rendőrségéhez az én ügyemben intézett. Mint már önnel táviratilag közöltem, a magyar minisztertanács elnökét nagyon rosszul informálták. *Garlathy* kapitány, a ki a főnöke nevében beszélt, tényleg azt tanácsolta nekem, hogy *a rossz következmények elkerülésére a lehető leggyorsabban hagyjam el Magyarországot.* A kapitány magyarul beszélt és szavait dr. *Glöckner* előbb élőszóval, aztán irásban forditotta le nekem. Nem áll, hogy a rendőrség csak arra szoritkozott, hogy hétfő esti elutazásomat helyeselte. Azt a szándékomat, hogy ezen a napon elutazom, csak akkor emlitettem, miután már a jóakaratu tanácsot megadták nekem.

A mi beszédem tartalmát illeti, *a kormány elnökének állitásai semmiképen sem egyeznek meg az igazsággal.* Lehetetlen, hogy a jelenlegi olasz pénzügyminisztert, *Carcano* képviselőt Musolinoval, a brigantiával hasonlitottam volna össze; mert ő az olasz parlament legszelidebb lelkü és személyében legtiszteletreméltóbb tagjainak egyike. Crispire, bár én őt politikai brigantiának tartom, alig czéloztam. Csak arra emlékszem, hogy csak az ő politikai irányát, diktaturáját, ezt is egészen futólag érintettem.

Hálás lennék önnek, nagyrabecsült kolléga ur, ha ön az interpellácziójának és a miniszter válaszának szószerinti szövegét beküldené. Én hasonlóval fogom ezt viszonozni, mihelyt az én interpelláczióm szóba kerül az olasz parlamentben.

Üdvözlöm önt és maradok

nagyrabecsüléssel
Angelo Cabrini.

Andrássy és Bismarck a hármasszövetségről.

— Három levél. —

Bismarck herczeg *Gondolatok és emlékek* czimü memoirejainak a napokban kerül ki a sajtó alól a függeléke, mely egyebek között azt a levelezést is fogja tartalmazni, mely *Bismarck* herczeg és gróf *Andrássy* Gyula között a *hármas szövetség* megkötését megelőzte. A *N. Fr. Pr.* abban a helyzetben van, hogy e levelezésből három levelet már most közölhet.

Az első levelet gróf *Andrássy* irta Bismarcknak és ez a következőleg hangzik:

Schönbrunn, 1879. szeptember 1.

Tisztelt herczeg!

Megbeszélésünk tendencziáját és eddigi eredményét mintegy *in nuce* még Gasteinből megtáviratoztam legkegyelmesebb uramnak, a ki Prágából egyenesen Bruckba utazott. Különösen kiemeltem, hogy a fegyverkezések és ama komminatorikus beszédek ellenében, melyeket hol velünk, hol Németországgal szemben használtak, arról van szó, hogy *védelmi megállapodásra* jussunk, a biztositás egy fajtáját eszközöljük uralkodóink között, oly értelemben, hogy minden támadást, mely a két birodalom valamelyike ellen irányulna, teljes erőnkből közösen háritsunk el, valamint hogy a *Casus foederis* abban az esetben is bekövetkezik, hogy ha a két birodalom egyikét egy harmadik megtámadja és Oroszország ezzel cooperálna

Kiemeltem azt is, hogy ezt a kombinácziót a legnagyobb melegséggel ajánlom, de ő felsége döntésének a legkevésbbé sem vágtam elébe.

Erre megérkezésemkor egy Prágából keltezett táviratot találtam, melyben a császár kijelenti, hogy találkozásunk tendencziájával és az eddigi eredményekkel *teljes meggyőződésével* egyetért és felszólitott, hogy a brucki táborban keressem föl. Tegnap voltam Bruckban, a hol alkalmam volt, hogy részletes jelentést tegyek.

A császárt annyira áthatva találtam az ilyen megegyezés hasznosságáról, sőt szükséges voltáról, hogy minden egyéb motiválás feleslegesnek tünt ki. Ő felsége nemcsak, hogy semmi eltérést nem lát ebben attól a szándékától, hogy a három hatalom között fentartsa a békét, hanem ugy látja, hogy ma ez az egyedül lehetséges mód ártalmatlanná tenni azt a Damocles-kardot, mely állapotainkat fenyegeti és a békét nem csak kettőnek az üdvére, de a *harmadiknak* is a javára gyakorlatilag biztositja.

Hogy császárom mindig örül és most különösen fog örülni, ha önt itt láthatja, magától értetődik. Addig is fel vagyok hatalmazva, hogy mihelyt ön ő felségének, *Vilmos* császárnak elvi beleegyezését konstatálhatja, egy szövegezést kérjek öntől és a magam részéről is megkiséreljem az ilyennek az elkészitését.

A mig ez dolog elintézést nyer, hivatalban maradnék. Utódom csak a szövetség megkötése után foglalná el állását. ***O egyébként be van avatva a dologba és teljesen egyetért vele.***

Sándor császár személyes szándékai felől **nincs semmi kétségem. Meg vagyok győződve, hogy ma nem akar** háborut. Ámde mint egy szomszéd állam minisztere, nem feledhetem el, hogy azt a háborut sem akarta, a mely most ért véget és hogy eleitől fogva mindvégig hiába próbált urrá lenni ama irány fölött, mely közvetlen környezetéből indult ki.

Európai szükségnek tartom, hogy e veszélyeknek valamikép elejük vétessék és bármily nehezen halasztom is el *immár nyilvánossá vált visszalépési szándékomnak kivitelét*: mint császárom és országom szolgájának fölemelő érzés volna nekem, ha önnel, tisztelt herczeg, együtt irhatnék alá egy ily, mindkét birodalom jövőjére szóló garancziát.

Ausztria annak idején elkövette azt a hibát, hogy Németország ajánlatait, melyek a mindkétoldali érdekeket biztositották volna, elutasitotta. Örömömre szolgál konstatálhatni, hogy ezuttal nálunk nem fogják elkövetni ezt a hibát.

Őszinte barátsággal és igaz tisztelettel

az ön hü
Andrássyja.

Bismarck herczeg erre a következő levéllel válaszolt:

Gastein, 1879 szeptember 3.

Tisztelt gróf!

Nagy örömmel és elégtétellel fogadtam tegnap este 1-ről keltezett levelét és sietek, hogy az átadó ur visszautazását egy egyelőre való válasz átadására felhasználjam. Mindenekelőtt kérem önt, fejezze ki legtiszteletteljesebb köszönetemet ő felségének a császárnak azért a kegyteljes módért, melylyel ő felsége Bécsbe való utazásomnak szándékát fogadta. Örülök, hogy leveléből láthatom, hogy tervünk egy lábbal már a kengyelben van és nem kételkedem, hogy közös munkánknak sikerülni fog azt teljesen nyeregbe emelni. Fájdalom, a geografiai és a politikai viszonyok ugy hozták magukkal, hogy *az én részemről a feladat megoldása nem mehet oly gyorsan, mint önnél.* A szóbeli előterjesztésnek nemcsak a gyorsaság az előnye, hanem az is, hogy a feleletek csak *azokra* a kérdésekre korlátozódnak, melyeket legmagasabb helyen följetnek. Az irásbeli jelentésben azonban mindama félreértések előzetes elháritásáról kell gondoskodnom, a melyek félő, hogy *lehetségesek.* Abba a helyzetbe jutottam, hogy fiamnak, a ki, az ön kegyes engedelme folytán, ezt a levelet is irja, épen 60 ivoldalt kellett volna tollba mondanom és még ennek a tartalmát is táviratilag önkényt vagy kénytelenitve bőséges magyarázatokkal kellett ellátnom. És mégis, minden gondoskodásom mellett sem sikerült, hogy azt a félreértést eloszlassam, hogy békés tervünk mögött valami agresszív tendenczia a hátsógondolat. Természetes, hogy az ilyen gondolat az én Uramnak, a ki már több, mint 82 esztendős, nem rokonszenves, de reménylem, hogy sikerülni fog e félreértést teljesen eloszlatnom, ha mindjárt ahhoz a 60 oldalhoz még egy ujabb terjedelmes postscriptumot kell is irnom. Kevesebb tért nyit azonban munkásságomnak az, hogy az én uram természetétől fogva nem hajlandó gyorsan uj situatiok elfogadására szánni reá magát. Ő felsége előtt csak Sándor császár legutóbbi magatartása volt az első villámszerü megvilágitása a helyzet olyatén voltának, a milyennek azt *én* az utóbbi években már többször voltam kénytelen felismerni . . . Hozzájárul ehhez, hogy Sándor császár most — nem tudom, befolyásolásából vagy a maga elhatározásából — azon van, hogy a *Jupiter tonans*-t a napfényhez való gyors átmenettel a háttérbe tolja. Igy történt, hogy a legutóbbi fenyegető nyilatkozatok után még 8 nap sem mult el és máris barátságos meghivás érkezett, hogy küldjenek porosz tiszteket Varsóba. Császárom e meghivás következtében ez utazásra kijelölte *Manteuffel* tábornagyot és kiséretét, a nélkül, hogy én erről, mint a mi tisztán katonai dolog, előzetes értesüléssel birtam volna. Báró Manteuffel Varsóban ugy személyileg, mint politikailag nagyon szivélyes fogadtatásban részesült . . . . Hogy vajjon az Alexandrowo-ba mára tervezett összejövetel tőle vagy orosz oldalról indult-e ki? — még nem tudom. Azokat az aggalmakat, melyek itt egy, az orosz földön történő összejövetel ellen emelkedtek, azzal fegyverezték le, hogy Oroszországon kivül nem lehetne hamarosan elég rendszabályt foganatositani Sándor császár személybiztonságának a megóvására. Ez az összejövetel, a mennyire tudomásom van róla, ma fog megtörténni; császárunkat csak szárnysegéde kiséri és *Bülow* miniszter véleménye szerint csak az a szándéka, hogy *Sándor császártól fenyegető magatartása felől felvilágositást nyerjen.*

Nem várhatom, hogy ez *előtt* kapjak választ arra a jelentésemre, melyet 2-án terjesztettem a császár elé és a melyre csak Bülow válaszolt egy távirattal. De már Bülow e táviratából *kitünik a császár beleegyezése,* hogy Bécsben ujra felvegyem önnel, igen tisztelt barátom, azokat a tárgyalásokat, melyekről őt értesitettem, de hogy *«engedelme nélkül semmiben se állapodjak meg.»* Ez az utóbbi azonban természetes és ön nem lesz türelmetlen, hogy uramnál éveinél, szokásainál és a perspektiva ujságánál fogva időbe tart, a mig elhatározza magát. Mint tervünkre nézve kedvező momentum járul ehhez, hogy ő királyi fenségét, a trónörököst, atyja ujra magához hivatta és igy a két magas ur között könnyebb az eszmekicserélés.

. . . Mint önnél, ugy nálam is napról-napra a hosszabb megfontolás után erősebbé válik a meggyőződés munkánk üdvös, sőt szükséges voltáról és reménylem, isten megadja nekünk, hogy biztositsuk két nagy birodalmunk számára a külső és a belső békét. Kötelességemnek tartottam, hogy értesitsem önt, milyen stádiumig jutottam munkámban és hasonlóképen fogok eljárni, mihelyt uram kilátásba helyezett behatóbb nyilatkozatát megkapom. Ha ő felségének ideje jut reá, hogy ezt már 4-én Königsbergben megirja, ugy én 7-én vagy legkésőbb 8-án kézhez kaphatom. Nagy kisértésnek voltam kitéve, hogy az ön elutazása után személyesen Berlinbe menjek, hogy szóbelileg terjesszem elő tervünket; de egészségi állapotom és erőim fogyatékossága nem engedték ezt a fáradságot és tapasztalatom különben is azt mondja, hogy urammal, ha nem is olyan gyorsan, de biztosabban érem el a fontos és nehéz kérdésekben való megegyezést, mintha a szóbeli utat választom, mert ilyenkor néha oly nehézségek kapcsolódnak a dolgokhoz, a melyek nem szükségszerüleg következnek a tárgy természetéből.

Az itteni kurát azt hiszem, 15-én vagy 16-án befejezhetem és akkor a legközelebbi tél ismét készen talál.

Közeli viszontlátásunk reményében vagyok szivből való baráti tisztelettel

az ön hüséges
Bismarckja.

A harmadik levél ismét *Bismarcktól* való és igy szól:

Gastein, **1879. szeptember 20.**

Tisztelt gróf!

E hónap 3-áról kelt alázatos levelem kapcsán van szerencsém Excellentiád e hónap 1-ről kelt szives levelére adott válaszomat a következőkben kiegészitenem Itt folytatott megbeszélésünk értelmében ismételten és

kimeritően tettem jelentést a helyzetről és engemet helyettesitő collégámnak Excellentiád előtt ismeretes felfogásommal való egyetértése lehetővé tette, hogy azokon a nehézségeken, melyeket a földrajzi távolság és a más **oldalról való** ellentétes **befolyások** idéztek elő, annyira erőt **vegyek, hogy** megállapithattam ő felségének, a császárnak **elvi beleegyezését abba a felfogásba, mely engem legutóbbi megbeszéléseink alkalmával vezetett.** Helyettesemnek, gróf *Stolberg-Wernigerode*-nek közlése szerint a **császár** ***kész beleegyezését adni*** egy olyan **megállapodásba, melynek értelmében mindkét hatalom kölcsönösen megigéri egymásnak,** hogy továbbra is a béke **fentartása,** ***különösen pedig az Oroszországgal való barátságos viszonyunk ápolása mellett foglalunk állást,*** **abban az esetben azonban, ha a két hatalom egyikét egy más vagy több más hatalom támadná meg, ezt a támadást együttesen teljes erejükből fogják elháritani.**

E szerint legkegyelmesebb uram felhatalmazott, hogy **Ausztria-Magyarország** és a Német-birodalom között egy **feltétlen** és **bizonyos** megállapitott időre szóló vagy az **idő** meghatározása nélkül való defensiv-szövetséget **kössek.** Alázatosan kérem Excellentiádat, sziveskedjék **velem** e tárgyban szóbeli tárgyalásokba bocsátkozni. **Tárgyalásaink** eredményét ezután jóváhagyás végett **legkegyelmesebb** uram elé kell majd terjesztenem. E **jóváhagyás** felől, ha Excellentiád abban a helyzetben **van,** hogy az idevágó indilványt, ő felsége *Ferencz József* császár nevében egyszerüen és abban az általánosságban, a hogy fogalmazva van, elfogadhatja — nincsen kétségem.

Mindenesetre szerencsésnek fogom érezni magamat, ha megbeszélésünk olyan eredményre vezet, mely a két birodalom ez vagy más közös érdekének és Európa békéjének hasznára válik.

Szivből való baráti tisztelettel vagyok
az ön hüséges
Bismarckja.

VIDÉK.

*** A szatmár-megyei függetlenségi- és 48-as párt** deczember 4-én, reggeli 9 órakor, *Szatmáron*, a **Károlyiház** fogadóban pártgyülést tart, melyen uj tiszti**kart választanak** és a melyen többek közt azt is elhatá**rozzák,** hogy a párt a vármegyei tisztujitásnál mily **magatartást** tanusitson.

* ***A soproni bankpanama.*** Sopron város **közigazgatási** bizottsága mai rendkivüli **közgyülésében** ujra tárgyalta a bank-ügyben **kompromittált** *Gebhardt* József polgármester **felfüggesztési** ügyét. A törvényszék vádtanácsa **már** előzetesen jóváhagyta a polgármester **ellen** elrendelt bünügyi vizsgálati végzést. A **bizottság** a felfüggesztés mellőzését mondta **ki,** mire gróf *Széchenyi* Emil főispán bejelen**tette,** hogy a bizottság határozatát megfeleb**bezi,** mert közérdeknek tartja, hogy ebben az **ügyben** a belügyminiszter döntsön.

*** Katonaszabaditás.** *Brassóból* táviratozzák: A *Henter* Gábor-féle katonaszabaditási bünpörben a törvényszék felmentette *Hétfalusy* főszolgabirót, a kit a **belügyminiszter** állásába visszahelyezett, de ***helybenhagyta*** **a fegyelmi választmány pénzbüntetését.**

EGYHAZ.

A katholikusok nyeresége. A katholikusok panaszkodnak folyton, hogy az egyház-**politikai** törvények mennyire ártanak a katho**likusoknak.** A számok beszélnek és a számok **bizonyitják,** hogy ezek a panaszok mennyire **nem** jogosultak. A kormánynak az 1900. évről **szóló** statisztikai jelentése tartalmaz többek **közt** egy kimutatást arról is, hogy a gyerme**kek** vallására vonatkozólag kötött megegyezésekből az egyes felekezetekre milyen nyereségek és milyen veszteségek esnek 1896-tól **1900-ig.** Ez öt év alatt a katolikusok csak nyertek, **a** protestánsok csak vesztettek. Magában a **jelentés** évében a római katholikus egyház **nyert** 1221 lelket, a görög katholikus egyház **27** lelket. Ellenben vesztettek a görög keletiek **234,** az ág. evangélikusok 440, az ev. reformá**tusok** 487, az unitáriusok 18, a zsidók 79 lelket.

Lelkész-választások. A *berhidai* ev. ref. egyház *Varga* Kálmán segédlelkészt, az *alsó borsodi* egyház**megyébe** kebelezett *harsányi* ref. egyház pedig, mint **értesülünk,** ifj. *Sólyom* Gyula miskolczi segédlelkészt **választotta** meg rendes lelkészévé.

Protestáns-estélyek Budán. Az elmult évben megkezdett budai protestáns estélyeket — mint nekünk **illetékes** helyről jelentik — e télen is megtartják. Az **első** estélyt deczember 2-án, hétfőn este, hét órakor **rendezik** a budai vigadó nagytermében. Ez alkalommal **felolvasást** tart *Beniczkyné Bajza* Lenke és *Szalay* **Károly**; *Szendy* Árpád, m. kir. zeneakadémiai tanár, *Ánisz* Aladár hegedümüvész, *Flichtner* Sándor, *Moshammer* Ottó hárfamüvész pedig zeneszámaikkal mü**ködnek** közre. A budapesti zenekedvelők egyletének tag**jaiból** alakult *énekkar*, *Bellovics* Imre igazgató veze**tése** alatt több szép éneket ad elő. Az estély tiszta jöve**delmének** felét a *fazekas téri* ref. templom belső fel**szerelése** hiányának pótlására, felerészben a *Svábhegyen* épitendő református templom javára forditják. **Számozott** jegyek ára négy korona, számozatlan jegyeké **két** korona. Jegyek előre válthatók a fazekas-tér 3. sz. **a. lelkész-hivatalban,** *Károlyi* György papirkereskedé**sében** (V. ker. Dorottya-utcza) s a rendező-bizottság **tagjainál.**

UJDONSÁGOK.

— november 27.

— *Tisztelettel felkérjük azokat a t. előfizetőinket, a kiknek előfizetése nov. 30-án lejár, hogy azokat mielőbb megujitani sziveskedjenek, nehogy a lap szétküldésében fennakadás álljon be.*

Előfizetési árak:

Egész évre	40 k.	— f.
Negyedévre	10 „	— „
Egy hóra	3 „	60 „

Különös figyelembe ajánljuk, hogy hazánk **legszebb** és legtartalmasabb divatlapjának: a **„Divatszalon“**-nak kiadóhivatalával kötött **szerződésünk** értelmében *előfizetőink* e lapot ***kedvezményes áron:*** egész évre 8 koronáért, félévre 4 koronáért, negyedévre 2 koronáért ren**delhetik** meg. Az előfizetési dijak az *Egyetértés* **előfizetésével** egy utalványon beküldhetők.

— ***Ferencz Ferdinánd főherczeg Berlinben.*** Bécsből táviratozza tudósitónk, hogy *Ferencz Ferdinánd* főherczeg a német császár **meghivására** Berlinbe utazott az udvari vadá**szatokra.** A főherczeget *felesége, Hohenberg herczegné is elkisérte a német fővárosba.* Ez az első **eset,** hogy Hohenberg herczegné férjével uta**zott külföldi** udvarhoz.

— ***Kossuth Ferencz,*** a függetlenségi és **48-as** párt elnöke, meghülés folytán gyengél**kedik s** orvosai tanácsára néhány napig szo**bájában fog maradni.**

— **Királyi kitüntetések.** A király *Németh* Péter kuriai birónak, saját kérelmére végleges nyugalomba helyezése alkalmából, a birói pályán szerzett érdemei elismeréseül, Lipót-rend lovagkeresztjét dijmentesen adományozta, — *Ney* Béla miniszteri tanácsosi czimmel és jeleggel felruházott osztálytanácsost pedig miniszteri tanácsossá nevezte ki.

— ***Izabella királyné emlékiratai.*** II. *Izabella,* Spanyolország egykori királynéja jelenleg emlékiratain dolgozik. Ez ugy került nyilvánosságra, hogy Perez *Galdos,* a spanyoloknak ez idő szerint legdivatosabb irója, a minap meglátogatta Izabella királynét párisi palotájában. Perez Galdos egy nagy regényen dolgozik, mely az 1846-tól 1868-ig terjedő kort ismerteti s bizonyos, ma még nem igen ismert politikai és társadalmi eseményekről, magától Izabella királynétól kért fölvilágositást. A királyné igen szeretetreméltóan fogadta az irót, a kinek minden müvét ismeri, azonban nem mondott semmi olyast, a mit Galdos szeretett volna megtudni, még pedig azért, mert — mint kijelentette — az egykori királyné maga is ir. Részint diktálja, részint maga irja már évek óta az emlékiratait, a melyekből már több kötet készen van. Minthogy azonban a királyné nagyon jól érzi magát s „számüzetésének“ nyugalmát mindenesetre megzavarnák azok a nagy viták, melyeket emlékiratai okvetlenül előidéznének, egyelőre nem akarja kinyomatni a müveit.

— **Hegedüs miniszter bankettje.** *Hegedüs* Sándor kereskedelemügyi miniszter az osztrák szakrefenseknek Budapesten időzése alkalmából ma este 8 órakor fényes ebédet adott, melyre hivatalosak voltak: *Széll* Kálmán miniszterelnök, *Darányi* földmivelésügyi miniszter, *Lukács* pénzügyminiszter, dr. *Nagy* Ferencz államtitkár, dr. *Stibral* osztrák kereskedelmi és dr. *Beck* Miksa földmivelésügyi osztályfőnökök, dr. *Meissl* földmivelési és dr. *Rössler* kereskedelmi miniszteri tanácsosok, *Gerstendörfer* pénzügyi osztálytanácsos, *Schramek* kormánytanácsos, *Seidler*, *Schüller* és *Glück* min. titkár, illetve segédtitkárok, báró *Ferstel* Ervin konzul, a külügyminiszterium képviselője, dr. *Andreánszky* István, *Biró* Tamás, *Ottlik* Iván min. tanácsosok, *Emmerling* Vilmos, *Marschalko* József és *Tóth* Loránd osztálytanácsosok, dr. *Procopius* Béla és dr. *Ott* János miniszteri s. titkárok és *Ruisz* Gyula jószágfelügyelő.

— ***Egyetemi mozgalmak.*** Az egyetemi ifjuság körében napirenden levő folytonos czivakodások arra inditottak az utóbbi napokban jelentősebb politikusaink közül néhányat, hogy a sajtó csaknem egyhangu itéletére támaszkodva, a kultuszkormánynak és az egyetem vezetőjének figyelmébe ajánlják az egyetemi tarthatatlan állapotokat. Az egyetem rektora is ugy látszik, megelégelte az egyetemen uralkodó állapotokat s a mai napon mélyebben belenyult az ifjusági életbe és elhatározta, hogy tekintélyével, hatalmával gyökeresen ki fogja gyógyitani az ifjuságot divatos betegségéből, melynek egyik legszembetünőbb tünete: a feltünési vágyakozás. Melegen óhajtjuk, hogy az egyetem rektorának sikerüljön ujra visszaállitani az ifjuság körében a régi békés viszonyt, mely egyedül adja meg az erőt az ifjuságnak. Óhajtjuk, hogy sikerüljön lecsillapitania az egyetemi pártok között szenvedélyesen csapkodó hullámokat.

Dr. *Vécsey* Tamás rektor tudomást szerezvén az egyetemi ifjuság kebelében keletkezett tömeges afférekről, a mai napon az egyetemi fekete táblán nyilvánosan s azonkivül a lakásokra küldött idéző parancsokkal magához rendelte *Szekula* Jenő, *Boromissza* Jenő, *Szulay* László, *Botha* Szilárd, *Magasházy* László és *Pacz* Jenő egyetemi hallgatókat. A rektor el van határozva arra, hogy ha másképen nem lehetséges, a legradikálisabb eszközökkel fogja ő — mint a tudományegyetem polgárai erkölcsének legfőbb őre — a minden komolyabb ok nélküli párbajozásokat lehetetlenné tenni.

Az egyetemi ifjuság körében mindinkább nagyobb ellenhatás észlelhető a «Nemzeti ideal» czimü röpirat ellen. Ujabban *Hochwalter* Kálmán, *Gundel* Antal és *Rátkay* Antal egyetemi hallgatók jelentették ki, hogy a «Nemzeti ideal» czimü röpiratba nevüket sem ők bele nem irták, sem pedig másoknak felhatalmazást nem adtak a beirásra.

Az egyetemi reformpártnak az a küldöttsége, mely a mult héten a rektornál megjelent, némelyik lapnak azon hiresztelésével szemben, hogy az ifjusági egyesületek ellen panaszkodni ment a rektorhoz, annak a kijelentésére kér fel bennünket, hogy nem a vezetőségek ellen panaszkodtak, csupán azt találták sérelmesnek, hogy a Menza akadémika helyiségeit pártczélokra átengedik. Ezt hozták a rektor tudomására, de a vezetőség ellen nem vádaskodtak.

— ***Vilmos császár ajándéka az amerikaiaknak.*** *II. Vilmos* császár — mint Berlinből jelentik — legközelebb ujra kifejezést fog adni az amerikaiak iránt érzett barátságának. A császár ugyanis tudatta az észak-amerikai Harvard-egyetemmel, hogy muzeuma számára meg fogja küldeni a legnevezetesebb német szobormüveknek, igy a niederwaldi emléknek, a berlini Bismarck-szobornak és a győzelmi oszlopnak bronz-másolatát.

— **Menelik bajai.** A «királyok királya» Abessynia császárja: *Menelik* ugyan nagyon szerencsés hadvezér, de mint férjnek már kevesebb oka van az örvendezésre. Felesége: *Taitu* császárné nagyon nagyraláto hölgy, a a ki az európai uralkodónékkal akar versenyezni és udvarát európai mintára szeretné berendezni. Ebben a tekintetben azonban sok baja van az abessyniai udvarhölgyekkel, a kik nem igen akarnak alkalmazkodni az európai szokásokhoz és a kikkel szemben a hirtelen haragu császárné még a testi fenyitéstől sem riad vissza. E miatt azután sok a panasz ellene és Meneliknek annál rosszabb a kedve, mert felesége e mellett még óriási pazarlásával is busitja. Menelik maga takarékos, jó gazda, a felesége azonban rémes összegeket fizet párisi és bécsi kereskedőknek meg szabóknak. Végre is Menelik már annyira megharagudott, hogy feleségét számüzte egy Adua melletti kolostorba, a mi ugyancsak messze van a székvárostól, körülbelül az ország ellenkező végén. Ime azonban, Menelik ezzel sem ért czélt, mert császári hitvese egyszerüen felmondta az engedelmességet és nem utazott el. Igaz, hogy Menelik erőszakkal is elvitethetné, de a kik ismerik, nem tételezik fel, hogy erre képes volna. Inkább tovább viseli a sok megpróbáltatásnak kitett férj igáját.

— ***Az oroszlánszeliditő halála.*** Essenből borzalmas eset hirét jelentik. Egy *Norsieck Macdonald* nevü oroszlánszeliditő tartotta mutatványait hét darab hatalmas oroszlánnal. Az előadás folyamán a fenevadak feldühödtek s **a boldogtalan embert a közönség szemeláttára széttépték.**

— **Tisztikard a szinházban.** Bécsujhelyről csuf botrány hirét jelentik. Az ottani szinház tegnapi előadásán egy huszárfőhadnagy, a ki elkésve érkezett, véresre verte a jegyszedőt, mert előadás közben nem akarta helyére bocsátani. A jegyszedő feljelentette a főhadnagyot a katonai hatóságnál.

— ***Az insterburgi párbaj.*** A szomoru végü insterburgi párbajnak — mint Berlinből jelentik — nagyon messzeható következményei lesznek. A német császár parancsára revideálni fogják a becsületbirósági eljárásnak a párbajra vonatkozó szabályait. Bizonyos, hogy ennek a tragikus párbajnak az elesett Blaskovics hadnagyon kivül több áldozata is lesz. Gróf *Fink* tábornok, hadtestparancsnok küszöbön levő nyugdijaztatását is a párbajnak tulajdonitják. *Hildebrandt* főhadnagy, a ki agyonlőtte Blaskovicsot, a császár legközelebbi intézkedéséig rokonainál tartózkodik. Különben már ő is beadta tiszti rangjáról való lemondását. Szóval a szomoru esetért a közvélemény megnyugtatására, fényes elégtételt akarnak nyujtani.

— **Halál életmentés közben.** Megrenditő szerencsétlenség történt a napokban a Ferencz-csatornán. Szevics Jován nadályi lakos — mint Titelről irják — egy kocsi buzát vitt át Turiára őrlés végett. A malomban várakoznia kellett, mig rá került a sor s mire megőrölték a buzáját, már besötétedett. Ekkor indult utnak hazafelé. A mint a csatornaparton hajtott, vele szembe jött Joszics Mladen juhász, a ki a birkáit terelte hazafelé. A juhász kutyájától, meg a birkáktól a lovak megijedtek s elragadták a kocsit. Egy fordulónál a kocsi Szevicscsel együtt belefordult a csatornába. Joszics sejtette, hogy valami veszedelem érheti Szevicset, utána futott a kocsinak s a mint észrevette, hogy lefordult a partról, a segitségért kiáltó Szevics után ugrott a vizbe, hogy kimentse. El is érte, de a mint megkapta Szevicset, ez oly erővel kapaszkodott bele, hogy lehetetlenné tette Joszicsnak az uszást s nagy küzdelem után mindkettő elmerült a vizben. A rémes eset szemtanuja volt Joszics 12 eves fia, a ki apja után a veszedelem szinhelyére futott s jajveszékelve nézte végig, a mint apja Szevicscsel küzdött a habok között s mikor már mind a kettő elmerült, befutott a faluba segitségért. A fiu elbeszélésére többen kifutottak a szerencsétlenség szinhelyére s hosszas keresés után meg is találták a két holttestet.

— **Életunt kereskedő-segéd.** *Benyoviszky* Oszkar zempléni születésü 25 éves füszeres-segéd szivbaja miatt a városi fürdőben főbelőtte magát. Még élve vitték a közkórházba.

— **Házassági ajánlat a szószékről.** Érdekes jelenet játszódott le a minap Newyork egyik methodista templomában. A templom papja özvegységre jutott, de csakhamar kedvet kapott, hogy ismét megnősüljön és erre a következő módszerhez folyamodott. A templomban, a mikor befejezte a prédikáczióját, igy szólt a közönséghez:

— Özvegy vagyok s feleséget keresek. Érzelmeim nem engedik, hogy ujsághirdetések utján házasodjam, s világi ismeretségem sokkal kisebb, hogysem társadalmi uton találhatnék feleséget. Ha azonban kedves hiveim között van egy fiatal özvegy, elvált nő vagy hajadon, a ki hozzám jönne feleségül: ugy kérem, álljon föl!

Két hölgy nyomban fölállott és a pap azonnal választott is, még pedig azt a hölgyet, a ki előbb állott föl. S aztán a szokott módon, egyházi énekkel fejezte be az istentiszteletet.

— ***Agyonrugdosott ember.*** Rémes kegyetlenséggel gyilkolta meg négy elvetemült ember tegnap éjjel Baden mellett *Weil* Károly, 28 éves gazdalegényt. Tegnap éjjel egy vendéglőből hazafelé tartott, mikor közel az apja házához négy ember reá támadt. Földre gyürték és addig rugdosták, mignem eszméletlen állapotban, halálra sebesitve maradt az uton. A gyilkosok, a mig rugdosták, azt is megakadályozták, hogy segitségért kiáltson, ugy hogy senki sem akadályozhatta meg őket bestialis müvükben. Mikor a gyilkosok eltávoztak, kevés idő mulva az áldozat felocsudott és még volt annyi ereje, hogy elvánszorgott apja házához és elmondta, hogy mi történt vele, de belső sérülései oly sulyosok voltak, hogy pár óra mulva elvérzett. A csendőrök ma már kézrekeritették a tetteseket. Az egyik *Damjanich* badeni kefekötő, a másik ennek segédje, a többi kettő pedig két gazdalegény. Azzal védekeznek, hogy a gyilkosságot részeg állapotukban követték el.

— **Egy opera-igazgató életéből.** Sok érdekes anekdotát beszélnek most a nemrégiben elhunyt *Naplesow* ezredesről, a ki egyike volt a legkitünőbb opera-igazgatóknak. Pompásan tudta szinre hozni a darabokat, de nem is ismert magán kivül tekintélyt. Sohse fáradt ki, ha a nevezetesebb premiérekről beszélt s ez volt legkedvesebb thémája. Valóban nagyszerü fogással tudta egyszer egy hires vendégmüvésznő felléptére a publikumot a szinházba csőditeni. Három nappal az előadás előtt még mindössze csak hatszáz jegy kelt el s az igazgató félvén a kudarcztól, ügyes cselre gondolt. Ráparancsolt a pénztárnokra, hogy fél napig mindenkinek, a ki jegyet akar vásárolni, jelentse ki, hogy már három napra minden jegy elfogyott. Az összes jegyeket pedig néhány emberének osztotta ki. Természetesen nagy riadalmat keltett ez a szinházba járó közönség körében. Mindenféle hirek keringtek az előadásokról s még azok is, a kik csak nagy ritkán szoktak szinházba menni, érdeklődtek a vendégmüvésznő iránt és mindenképen szerettek volna jegyet szerezni maguknak. Ezt pedig könnyü szerrel meg lehetett tenni. A pénztárnál ugyanis volt mindig egy szolga, a ki titokban megsugta, hogy N. N. ur több jegyet vásárolt és tőle bizonyára csekély ráfizetésért lehet még jegyet kapni. Egy ideig lehetett is, de nem sokáig. Oly tömegesen jelentkeztek ugyanis jegyért, hogy csakhamar mind elfogyott. A vendégmüvésznő valóban hálás lehetett az ötletes direktornak, a kinek elmésségéről és különösen arról, hogy milyen ötletekkel tudta a czivakodó müvészeket kibékiteni, rendkivül sok érdekes dolgot beszélnek.

— **Öld meg!** Párisból véres szerelmi dráma hirét jelentik. Egy megcsalt férj megölte hütlen feleségét és a csábitót. Tegnapelőtt délben a Café de la Paix közelében, a legélénkebb forgalmu helyen, egy fiatal ember hirtelen felugrott az egyik zárt kocsi hágcsójára, kinyitotta az ajtót s gyorsan egymásután két revolverlövést intézett a bennülőkre. A másik pillanatban egy nő és egy férfi buktak ki véresen az aszfaltra. A férfi szörnyet halt, mig a nőt haldokolva vitték a legközelebbi gyógyszertárba. A gyilkos *Thuon* Sándor kereskedősegéd. Egykedvüen vallotta, hogy azért ölte meg őket, mert a felesége ismételt kérései daczára viszonyt folytatott *Blandin* péklegénynyel. Pedig egyizben már megbocsátott nekik, tekintettel arra, hogy boldogtalan házasságából három gyermeke van. **Azt hiszik, hogy Thuont felfogják menteni.**

— **A kit ketten temetnek.** Szegeden a minap meghalt egy Pisztory Károly nevü fiucska, a ki a görög-keleti román egyházba tartozott. A végtisztességtételre meghivták Sevity Lázár görög-keleti szerb lelkészt, hogy végezze a szertartást. Természetesnek tartották, hogy a görög-keleti szerb lelkész eltemeti a görög-keleti román gyermekeket, hiszen ugyanezen valláshoz tartoznak, csupán nyelvi válaszfal van közöttük. Annál fájdalmasabban hatott a családra a szegedi görög-keleti szerb lelkész azon kategorikus kijelentése, hogy ő a Pisztory fiut nem temetheti el, mert a fiu román volt. Az elhunyt gyermek atyja nyomban táviratozott Csanád-Palotára Nesztor Romulusz görög-keleti lelkésznek, kérve, temesse el meghalt gyermekét. A sürgöny este érkezett Csanád-Palotára, a mikor már Nesztor lelkésznek nem volt módjában válaszolnia, mert Csanád-Palotán a táviróhivatalban nincs éjjeli szolgálat. Mivel a Pisztory-gyerek temetése délelőttre volt kitüzve, a gyermeket pedig el kellett temettetni, a szülők bekopogtattak *Bereck* Sándor ev. ref. lelkészhez. Megkérték, hogy jelenjék meg a kis koporsónál és mondjon fölötte egy imát. Bereck Sándor ev. ref lelkész azonnal megjelent a kántorral együtt a halottas házban. A gyászszertartás épen kezdetét vette volna, mikor megérkezett Nesztor Romulusz csanádpalotai görög-keleti lelkész, a kántor kiséretében. Először is szép szavakban megköszönte a református lelkésznek nemes készségét, mely emberszeretetének és fölvilágosult lelkének bizonysága. Az ev. ref. lelkész ekkor szerényen félreállott és a koporsónál átengedte a helyet Nesztor Romulusz lelkésznek.

— **Villamos borotválógép.** *Bontemps* párisi fodrász, a ki a Rue de Courellesen folytatja mesterségét, néhány napja csodálatba ejtette vendégeit, a kiket egy saját találmányu villamos borotváló géppel borotvált meg. A kis rotácziós gép, melyre föltalálója patentot kapott, rendkivül gyorsan müködött a Figaro kezében. A vendégek egy darabig nagyon meg voltak az uj methodussal elégedve. A borotváló müvész dicsősége azonban nem sokáig tartott. Egy szép napon az egyik vendég rémülve tapasztalta, hogy az egész álla megkékült s rendkivül égető fájdalmai vannak a borotválás helyén. Nemsokára a második, harmadik is hasonló kellemetlen tapasztalattal állitott be a modern Figarohoz. Az orvosok megállapitották, hogy a bajt az ördöngős masina okozta. Bontemps ellen eddigelé tizenhét följelentést tettek.

— **Gyilkosság vagy öngyilkosság?** Bécs-Ujhely mellett St. Veitban az odavaló plébánost tegnap reggel az erdőben vérbefagyva találták. A hivek már együtt voltak a templomban és várták a plébánost. Ez azonban nem jött, hanem helyette egy öreg asszony lelkendezve ujságolta, hogy a plébánost sulyosan megsebesülve látta az erdőben. Odamentek és csakugyan ott találták a papot eszméletlen állapotban, több sebből sulyosan vérezve. Karján az üterek át voltak vágva és ezenkivül nyakán is több seb volt. A sulyosan sebesült papot beszállitották a plébániára, felépüléséhez azonban nincs remény. Az orvos nem tudta megállapitani, hogy öngyilkosság esete forog-e fenn, vagy gyilkossági merénylet történt? A plébános 39 éves és mindössze még csak egy félév óta van St. Veit-ban.

— **Drága billiárdasztal.** Londonból irják, hogy egyik ottani czég Rah-Illah indus herczegnek 60.000 koronáért csinált egy billiárdasztalt. Az egész famunka müvészi faragásokkal és képekkel van diszitve. A zacskók nehéz selyemből valók s minden, a mi a más billiárdasztalnál fémből van, ezen vert arany. Az asztal rámája drágakövekkel van kirakva. Angliában különben sok drága billiárdasztal van, a melyeknek ára 10—30 ezer korona közt váltakozik.

= **Munkanélküliek küldöttsége a polgármesternél.** A munkanélküli munkások tegnapi gyülésén megválasztott tiztagu küldöttsége tisztelgett ma reggel *Halmos* János polgármesternél, hogy a közmunkák mielőbbi megindítását sürgessék. Szónokuk, *Teszársz* Károly arra kérte a polgármestert, hogy a közmunkákat azonnal kezdjék meg a fővárosi alapból s hogy a munkások kizsákmányolásának megakadályozása végett csak ama vállalkozóknak adjanak munkát, kik a 8 órai munkaidőt bevezetik üzemükbe s bizonyos — a főváros által meghatározandó — alapbért fizetnek. *Halmos* polgármester azt felelte, hogy elismeri, hogy a munkások rossz viszonyok között élnek. Arra kéri a munkásokat, hogy ne legyenek válogatósak s fogadjanak el szakmájukba nem vágó munkákat is. A 8 órai munkaidőre vonatkozólag mint egyén helyesli a munkások törekvéseit, de nem a fővárosi tanács van hivatva ennek szabályozására, hanem a törvényhozás. A minimális munkabér bevezetését nehéznek tartja, de különben erre vonatkozólag szabályrendeletet dolgoznak ki, mely szerint a főváros vállalkozóit kötelezni fogják, hogy csakis magyar munkásokat alkalmazzanak. *Teszársz* utal a külföldi nagy városok példájára, hol e reformokat megvalósitották, igy a párisi városi vasut épitői kötelesek voltak 5 frank minimális bért fizetni. *Halmos* polgármester ismételten biztositotta a küldöttséget, hogy a munkanélküliek érdekében mindent meg fog tenni.

= **Eltünt gabonakereskedő.** *Strassburger* Armin gabonakereskedőről, a ki — mint megirtuk — egy hét óta eltünt, ma délben a tőzsdén az a hir terjedt el, hogy családjának Newyorkból táviratot küldött, a melyben szerencsés megérkezését jelenti. *Strassburger* eltünésének közvetlen okául azt hozzák föl, hogy ő azokat a fedezeti váltókat, a melyeket a gabonára adott előlegek fedezésére kért, tovább forgatta és pénzintézeteknél helyezte el. Most aztán a termelők abba a helyzetbe jutottak, hogy gabonájukat eladták, a kapott pénzen azonban a saját váltójukat, a melyet csak fedezetül adtak, vissza kell váltaniok. A legvalószinübb azonban, hogy *Strassburger*, a kit óriási tőzsdeveszteségei kényszeritettek hitelének ily módon való növelésére, az anyagi romlás elől a halálba menekült.

= **Tolvaj takaritnőnök.** Megirtuk, hogy *Kászonyi* László szobrásztól *Hubert* Mari takaritónője 5000 koronát érő ezüstnemüt ellopott. A rendőrség megállapitotta, hogy a lopásban *Uhlik* János és *Uhlik* Mária büntársai. *Hubert* Marit és *Uhlik* Jánost Pozsonyban, *Uhlik* Máriát pedig Budapesten letartóztatták. — *Czukor* Sámuel fővárosi tanitót is takaritónője, *Schneider* Mari lopta meg és *Blaschki* István nevü kedvesével megszökött. A szökevényeket tegnap Boroszlóban elfogták.

= **A sikos gyalogut.** A tél tegnap hóval, ma meg fagygyal köszöntött be. A tegnapi havas esőtől ugyancsak sikos lett a gyalogut az egész városban és a mai nap folyamán több apró baleset történt. A kerületi elöljáróságok már most felhivják a háztulajdonosokat, hogy házaik előtt a gyalogjárót tartsák tisztán, különben megbirságolják őket vagy házmestereiket. Ma délben *Cselenkó* József a mester-uteza 24. számu ház előtt elcsuszott és jobb czombcsontját eltörte. A Rókusba szállitották.

= **Linhart Vilmos** festőt ajánljuk szentképek, oltárképek festésére, régi képek javitására. Budapesti müteremében, Hunyady-utcza 27. szám készit még nemesi és családi czimereket, szinházi felszerelések és diszitések festését müvészi kivitelben.

Eltemetett munkások.

— Az *Egyetértés* tudósitójától. —

Budán, a Svábhegy tövében, ma reggel nagy szerencsétlenség történt. Az épitkezéseknél általánosan szokásban levő könnyelmüség ismét megkövetelte a maga áldozatait. A földmivelésügyi miniszterium szőlőszeti kisérleti állomásának épitkezésénél alapozás közben beomlott a föld és négy munkást eltemetett. A szerencsétlenül járt emberek közül egy meghalt, három pedig sulyos sebekkel boritva került a kórházba. A szerencsétlenségnek az a vétkes könnyelmüség volt az oka, hogy az amugy is laza földet nem támasztották alá, és ez igy a csákányütések alatt leomlott, maga alá temetve a szerencsétleneket.

A trombitás-uton, a Drasche-féle téglagyárral szemben épitik a földmivelésügyi miniszterium uj szőlőszeti kisérleti állomását. A pavillon-rendszerben épülő telepen a munkálatok még a kezdet stádiumában vannak és most még csak az alapozáshoz szükséges földmunkákon dolgoznak. A munkálatokat *Herczeg* Simon felügyelő vezeti. Az ő felügyelete alatt három helyen tizenhat-tizenhat munkás ásta a földet, a melyet aztán hat hat kubikkal hordtak el.

Ma reggel is, mint rendesen, hét órakor kezdték meg a munkát. A munkások már jókora üreget ástak ki és *Herczeg* felügyelő figyelmeztette is őket, hogy vigyázzanak, mert a föld laza és könnyen beomolhatik, azonban óvintézkedés egyáltalában nem történt. Serényen folyt a munka, a felügyelő sorra vizsgálta a munkálatok folyását, a mikor, ugy nyolcz óra tájban, az egyik üregből hatalmas ropogás hangzott.

A laza föld a munkások csákányütései alatt még jobban meglazult és egyszerre óriási robajjal *beomlott.* A felügyelő meg a többi munkások gyorsan oda siettek, de a szerencsétlenség már megtörtént. A hatalmas földtömeg betöltötte az üreget, *eltemetve a benne dolgozó négy munkást.*

A föld alól még hallatszott a szerencsétlen munkások rémes nyöszörgése, de azután az is elnémult. A többi munkások csakhamar hozzáfogtak szerencsétlenül járt társaik megmentéséhez. A hatalmas földtömeg eltávolitása azonban tetemes időt vett igénybe és ezalatt *Herczeg* felügyelő orvosi segély után nézett.

Rechák Ferencz napszámost rögtön elküldötte a Szent János-kórházba, hogy ott kérjen orvost. A kórházban azonban az ügyeletes alorvosokon kivül nem talált orvost. Végre is a *Drasche* féle téglagyárból telefonáltak a mentőkért és a II. kerületi kapitányságot is értesitették a szerencsétlenségről.

A mentők részéről dr. *Kovács* Aladár igazgató és dr. *Löbl* Vilmos parancsnok vezetése alatt három kocsival tizenhárom mentő vonult ki a szerencsétlenség szinhelyére. A munkások ez idő alatt már kihuzták a föld alól eltemetett társaikat.

A legborzalmasabb állapotban találták *Bilka* József 22 éves napszámost. Feje a lábai közé volt szorulva és már alig volt benne élet. A fagytól kemény földréteg épen a fejére zuhant és valósággal összelapitotta. A mikor a mentők megérkeztek, már *meghalt.*

A többi három munkás is veszedelmesen megsebesülve került ismét a szabad ég alá. *Villim* János 23 éves napszámos mindkét lábát eltörte, *Imrefi* István 22 éves munkás a fején, mellén és lábán szenvedett zuzódásokat, *Krepsz* Ferencz 22 éves napszámoson pedig idegrázkódást konstatáltak az orvosok. A mentők a sebesülteket ellátták az első segélylyel, azután mind a hármat az uj Szent János kórházba szállitották.

Közben a rendőrség küldöttjei is megérkeztek. A megejtett vizsgálat megállapitotta, hogy a földbeomlást az okozta, hogy a munkálatoknál nem támasztották alá az amugy is laza földet, a mely a csákányütések alatt elvált és igy szakadt az alatta dolgozó munkásokra.

Az esetről délben tett a főkapitányság jelentést a vizsgálóbirónak.

SZINHÁZ ÉS MÜVÉSZET.

— **A fővárosi gyermekszinházban** holnap, csütörtökön, délután *Ali baba és a negyven rabló* czimü vig varázsregét ismétlik, melyek vasárnap délután igen sokat tapsoltak a gyerekek. A harmadik felvonásban nagy hangverseny, a negyedik felvonásban pedig fényes tündérmenet lesz. Vasárnap délután «Árvalányhajacska, vagy árvalányból királynő» czimü szép tündérregét fogják bemutatni. Az előadások fél 5 órakor kezdődnek, jegyek már délelőtt kaphatók.

Leontin férjei.

(Vigjáték 3 felvonásban. Irta: *Capus* Alfréd. Forditotta: *Md.* A vigszinház ujdonsága nov. 27-ikén.)

Capus Alfrédnek, a kit sokan elmés csevegőnek tartanak, a szindarabjaival nálunk nincs szerencséje. A mikor ma bemutatott «Leontin férjei» czimü vigjátékára is vonatkoztatjuk ezt, egyszersmind jóformán be is számoltunk a mai premiére sorsáról. Nem állitjuk, hogy hiányában van teljességgel a franczia esprit-nek. Felfelvillan egy-egy hosszu és semmitmondó jelenet közben és után a meglepő, vidáman sziporkázó élcz és váratlan fordulat, de csakis a párbeszédekben. A cselekmény azonban kong az ürességtől. A véletlenre bizott mindent a szerző s miután cselekménybeli eszmékben a véletlen nem jött segitségére, minden attól függött, hogy elmésség dolgában győzi-e annyira, hogy a kompoziczió gyarlóságait feledtesse. Sajnos, erre a válasz csak negativ lehet. Igazán fölmelegedni, a szó igazi értelmében mulatni a közönség nem tudott. A második felvonás végén a karzatokon kitört taps nyilt szinpad előtt nagyon erőltetett volt és a darab sorsán nem segitett.

Szó van egy fiatal asszonykáról, a ki elvált férje házába visszatolakodik, de ujra férjhez megy s természetesen ezt a férjét is megcsalja. Ez az uj férj — egy igen hülye báró — rendőrökkel lepi meg az asszonykát, de a rendőrfőnök az asszonyka első férje. S miután a kihallgatás folyamán megtudja, hogy a hütlen asszony ismét vissza akar térni hozzá, utódját, a hülye bárót rébeszéli, hogy ne váljon és elhiteti vele, hogy az asszonyka most is szereti őt. A báró ezt elhiszi, de fájdalom, a közönség nem hiszi el, a mi nagyon hátrányára válik a darabnak, annál inkább, mert ettől a jelenettől várt legtöbb hatást a szerző is, a szinház is.

Az eszthetika magasabbrendü mértékét ez a házassági hohózat el nem türvén, azt vártuk volna, hogy legalább szerencsés szereposztással lenditenek valamit a darabon, de ez sem sikerült kellőképen.

Csillag Teréz játszta a fő női szerepet, a könnyelmü asszonykát. A kitünő müvésznő ezuttal nem nekivaló szerepet kapott. Fürge, mozgékony, gyors temperamentummal felruházott, még erkölcstelenségében is naiv asszonykát kellett volna ábrázolnia, a kinek erkölcstelensége épen frisseségénél és naivságánál fogva szeretetreméltó és mulatságos. Csillag Teréz e helyett egy érett s a felfogásban tulérett nőt mutatott be, a mi a szerepet elfogadhatlanná tette. A második felvonásbeli biczikli-kosztüm sem volt az, a minek lennie kellett volna. Hosszu, felgombolt ruha még nem biczikli-kosztüm. Vannak szerepek, a melyek nem illenek egyéniségéhez. Ez

azok közül való. *Fenyvesi* Emil sem kapott megfelelő szerepet. Sokat kell bohóczkodnia és ugrándoznia, a mi ellenkezik Fenyvesi müvészi irányával. Hatása ennek folytán csekély is volt. Sok derültséget keltett *Szerémi* Zoltán, a kinek sikere kétségbevonhatlan, de az is bizonyos, hogy sok egyforma mozdulattal tette monotónná játékát. Térdeinek behajtásával, félig guggoló helyzetet elfoglalni: ez fordul elő legtöbbször mozdulataiban. De komikai ereje mégis dominált a mai estén. *Tapolczainak* egykét igen sikerült jelenete volt s felfogása is müvészi szinvonalon állt. *Szerémi* Gizella kifejezéstelenebb volt, mint valaha, ellenben *Rónaszéki* egy kis jelenetben kitünő volt. Az összjátékban jó hasznavehetőségéről tett tanuságot *Varga* Anna. A többi szerep *Hunyadi* Margit, *Balassa*, *Győző* és *Nikó* Lina kezében volt, a ki ma sok hatással játszott. *T. Sz.*

TUDOMÁNY ÉS IRODALOM

— **Természettudományi estély.** A természettudományi társulat legközelebbi estélyét november 30-ikán, deczember 7-ikén és 14-ikén, szombaton esti 6 órakor fogják megtartani az ásványtani intézetben (muzeum-körut ».) Ez alkalommal dr. *Kosutány* Tamás tart három előadást «a mindennapi kenyérről», nevezetesen a buzáról, a lisztről és a kenyérsütésről. Belépti jegyek a társulat titkári hivatalában (VIII, Eszterházy-utcza 16. sz. földszint) adatnak ki pénteken d. e, 10—12 és d. u. 4—7 óra közt.

— **Kisfaludy-társaság.** *Pekár* Gyula ma délután tartotta székfoglalóját a Kisfaludy-társaságban, mely őt legutóbb tagjai közé választotta. Az ülésen *Beöthy* Zsolt elnökölt. Elsőbben *Vargha* Gyula főtitkár bejelentette, hogy október 30-án a társaságnak három pályázata járt le. A Lukács Krisztina-féle aesthetikai pályázatra 2 pályamü, a Lukács Krisztina-féle kisebb költői beszélyre hirdetett pályázatra 23 és a Bulyovszkyné-féle kisebb költeményre hirdetett pályázatra 78 pályamunka érkezett be. Ezután *Pekár* Gyula ült a felolvasó asztalhoz, *Az elmulasztott pillanat* czimü érdekes novelláját mutatta be és felolvasását perczekig tartó taps követte. *Beöthy* Zsolt ezután szép beszéd kiséretében átnyujtotta *Pekár*-nak a társaság tagsági oklevelét. *Pekár* Gyula röviden megköszönte megválasztatását s megigérte, hogy tehetségét a Kisfaludy-társaság nagy magyar tradiczióinak fogja szentelni. *Ábrányi* Emil olvasta fel ezután nagy hatással *Az amerikai magyarokhoz* czimü lelkes, szép költeményét, a melyet lelkesen megtapsoltak. *Bársony* Istvánnak *A rabkirály szabadon* czimü novellája, mely ezután következett, a természet megragadó ecsetelésével bilincselte le a hallgatóság figyelmét. Végül *Kozma* Andor mutatta be *Vértessy* Jenő vendégnek néhány tetszetős költeményét, élénk tetszés között. A felolvasó ülést követő zártülésen többek között megállapitották *Tóth* Lőrincz 60 éves tagsági jubileumának végleges programmját.

FŐVÁROSI ÜGYEK.

— *A népszinház bérlete.* Ma délután ülést tartott a népszinházi bizottság, *Halmos* János polgármester elnöklése mellett. Az ülésen jelen volt a bizottságnak minden tagja, azonkivül *Fülepp* Kálmán t. főügyész.

A bizottság tárgyalás alá vette a kiküldött albizottságnak a szerződés megállapitására vonatkozó előterjesztését s azt némi módositással elfogadta. A bizottság ennek az alapján fog a szinház bérletére pályázatot hirdetni.

A pályázat határideje: deczember hónap 30-ikának délelőtti 10 órája. Az ajánlatokat a polgármesterhez kell benyujtani.

Legközelebb közzé fogják tenni a részletes pályázati hirdetést, a mely ivekre terjed.

Az eddigi föltételek között ott lesz, hogy a *mostani helyáraknak kell megmaradniok.* A pályázó 30.000 korona biztositékot köteles letenni.

Megállapitottak a szerződésbe felveendő két uj föltételt is. Az egyik az, hogy a belső berendezéshez tartozó állandó javitások és föntartás költségeit a vállalkozó viseli, mig az épület külső javitásainak, vagy átalakitásainak a kiadása a bizottság pénztárát terheli. A másik pedig azokat az eseteket részletezi, a mikor a bizottságnak egyoldalulag is joga lesz a bérlő szerződését fölbontani.

— **A szegényügy rendezése.** A fővárosi nyomdából ma került ki az a szabályrendelet a szegényügyről, illetőleg az az előadói javaslat ebben tárgyban, a melyet a közjótékonysági bizottság által kiküldött albizottság megbizásából dr. *Szalay* Mihály főv. bizottsági tag közzétett és a melyet az albizottság elnöke dr. *Verédy* Károly kir. tanfelügyelő szabályszerü letárgyalás végett már be is mutatott a tanács illető osztályának. A tervezet 7 fejezetben és 51 §-ban foglalkozik a fővárosi szegényügy jövő alapjával. Az első szakasz legfontosabb intézkedése, hogy a főváros a jövőben közsegélyben részesitse azokat a 7 éven felül levő, de a 14 éves kort még el nem ért gyermekeket is, a kikről hozzátartozóik kellően nem gondoskodhatnak és ezáltal tisztességes fölneveltetésök veszélyeztetve volna. Nevezetes ujitás a közjótékonyság, ugy a hatósági, mint a társadalmi jótékonyságnak központi és ennek kebelében kerületenkint való szervezése. A hatóság és a társadalom kapcsolatának formája igen enyhe, mert a társadalmi intézményeket csak arra hivja fel, hogy magokat a központi és kerületi jótékonysági bizottságokban képviseltessék. A mely intézet vagy egylet ezt nem akarja, az fővárosi segélyre igényt nem tarthat. Ugyancsak uj dolog a szegények törzskönyve, a melyet a kerületi elöljáróságok fognak vezetni és a melynek adatai a magányjótékonyság gyakorlóinak rendelkezésére fognak állani. Az uj rend a koldulást teljesen megszünteti. Hogy ezt a czélját elérhesse, behozná a kényszermunkát, a melyet nálunk eddig még nem alkalmaztak. A javaslat gondoskodik az idegen illetőségüek segélyezéséről is és a költségek fedezésére egyéb módozatok mellett egy elmés ujitást is ajánl, a mely szép jövedelemmel kecsegtet. A koldulás megszüntével ugyanis a koldusfilléreket hatósági perselyekben fogják a házmesterek hetenkint egyszer beszedni, de a kiknek ez is terhökre volna, évi két koronától száz koronáig terjedő összeggel megválthatják a perselyezést; az önként felajánlott dij fejében a fél táblácskát kap, ezzel a felirással: «X koronával megváltott perselymentesség.» Igen humánus intézkedés, hogy a rendőrség a kolduláson ért szegényeket elsősorban a kerületi jótékonysági központoknak adja át és csak másodsorban a kerületi elöljárók utasitása alapján lép törvényes akczióba, esetleg renitenskedő koldusokkal szemben. A kerületi jótékonysági bizottságokba a hatósági és egyesületi képviselőkön kivül az összes felekezetek lelkészeit is meg fogják hivni. Szép intézmény lesz a szegény gyermekek foglalkoztatása az ugynevezett iskola-otthonokban. Fontos a szegény gyámok tisztségének létesitése is. Végül még a 12-ik §. első bekezdését emeljük ki, mely szerint a közsegély, mint a főváros és társadalom által adott gyámolitás nemcsak a létfentartáshoz, hanem a gyermekek tanitásához és rendes fölneveléséhez, valamint a szegényebb néposztály tisztességes szellemi szórakozásához szükséges eszközök nyujtására is kiterjed.

EGYLETEK, TÁRSULATOK.

— **A magyar épitőmesterek egyesülete** holnap, csütörtökön, este 6 órakor az egyesület helyiségében *épitőmesteri szakosztályi ülést* tart.

— **A ferenczvárosi kültelki polgári kör** vasárnap 150 szegény iskolás gyermek között osztott ki téli ruhát. A szép számmal összegyült emberbarátokat dr. *Heidlberg* Tivadar elnök üdvözölte, köszönetet mondva mindazoknak, a kik lehetővé teszik, hogy ez a kör évente ezer koronán felül segélyezi a kerület szegény gyermekeit. A ruhakiosztással egyidejüleg a szegény gyermekeket meg is vendégelték.

TÖRVÉNYSZÉKI CSARNOK.

— **A kuriáról.** A hivatalos lap mai száma közli, hogy a király *Németh* Péter kuriai birót saját kérelmére történt nyugdijazása alkalmából, a birói pályán szerzett érdemei elismeréseül a *Lipót*-rend lovag keresztjével tüntette ki.

— **A tátrafüredi dráma.** Két évvel ezelőtt, augusztus hóban, halva találták a Tátrafüred melletti széplaki erdőben *Flesch* Zsigmond gazdag bécsi magánzót. Szerencsétlenségnek esett-e áldozatul, vagy gyilkos kéz oltotta-e ki életét: rejtély volt sokáig. Fiatal barátjával, *Füzesséry* Emil Nyitra vármegyei aljegyzővel vadászatra indult az idősebb *Flesch* Zsigmond. Eközben történt — *Füzesséry* állitása szerint — a szerencsétlenség. Valami bozotban megbotlott s ekkor dördült el fegyvere. A lövés után *Flesch* halálosan megsebezve rogyott össze. A bünvizsgálat befejezte után a lőcsei kir. törvényszék vádtanácsa az ügyész vádinditványa értelmében *gondatlanságból okozott emberölés vétsége* miatt helyezte vád alá *Füzesséryt.* A vádtanács határozata ellen az elhunyt *Flesch* Zsigmond testvérének, *Flesch* Álfrédnak jogi képviselője, dr. *Keszits* Antal, a ki mint pótmagánvádló *szándékos emberölés büntette* miatt nyujtott be *Füzesséry* ellen vádiratot, felfolyamodással élt a kassai kir. itélőtáblához. A tábla azonban elutasitotta a felfolyamodást azon oknál fogva, mert a pótmagánvádló jogaiban nem szenvedett semmi csorbát, csupán tertvéri érzületében lett megsértve, s ez nem képezhet elég okot arra, hogy a felfolyamodás érdemben biráltassék. A lőcsei kir. törvényszék értesülve a pótmagánvádló felfolyamodásának elutasitásáról, a bünügyben kitüzte a főtárgyalást ez évi deczember hó 12-ik napjára. A pótmagánvádló jogi képviselője dr. *Keszits* Antal kézhez véve a kassai tábla elutasitó határozatát, a napokban ez ellen felfolyamodást nyujtott ujból be a lőcsei kir. törvényszékhez. Ez ujabbi felfolyamodást a lőcsei törvényszék elfogadta s ma értesitette a pótmagánvádló ügyvédjét, hogy ezen felfolyamodás következtében — ennek végleges elintézéséig — a decz. 12-ikére kitüzött tárgyalást bizonytalan időre *elhalasztotta.*

— **A Károlykörnti ékszerlopás.** Nagy feltünést keltett a nyáron, hogy a rendőrség *Kriegler* Dávid fővárosi ékszerész elárusitónőjét *Majlot* Irmát letartóztatta, mert az üzletből közel negyvenezer korona értékü aranynemüt ellopott, és szeretőjének *Schmidl* Antalnak segélyével zálogházba rakta. Az ügy tárgyalásra került, s ezen *Kriegler* panaszát a leány ellen *visszavonta*, s igy csak *Schmidlt* itélték el *orgazdaság* miatt *másfélévi börtönre.* A per ma a kir. táblára került, a hol dr. *Kereszty* Árpád előadta, hogy a lopásról tudomása volt Kriegler feleségének is, de ezt a körülményt *Majlot* Irma elhallgatta a tárgyaláson. A kir. tábla ennek következtében *feloldotta* az itéletet, s uj vizsgálatot rendelt el.

— **Gyilkos molnárlegény.** *Tóth* József nyiregyházai molnárlegény tavaly visszafeleselt gazdájának, *Soltész* Kálmánnak, a mikor ez valamiért megdorgálta. *Tóthnak* e magaviselete fölött *Soltész* annyira dühbe jött, hogy segédjét alaposan nyakon ütötte. Az önérzetében megbántott molnárlegény kést ragadott és nyeléig döfte a gazdája szivébe, a ki a szenvedett sérülés következtében nemsokára meghalt. *Tóth* József a nyiregyházai esküdtszék elé került, a mely *halált okozott sulyos testi sértésben* mondotta ki bünösnek és *öt évi börtönre itélte.* A kir. kuria ezt az itéletet *megsemmisitette*, mert a törvényszék a védő által feltett, a beszámithatóságra vonatkozó kérdéseket mellőzte. Az eset uj esküdtbiróság elé került, a mely most már *erős felindulásban elkövetett szándékos emberölésben* mondotta ki *Tóthot* bünösnek s az *öt évi börtönbüntetést* még ugyancsak öt évi hivatalvesztéssel is megtoldotta. Az uj itélet ellen beadott semmiségi panaszt ma a kir. kuria *elutasitotta.*

— **Sikkasztó vasuti pénztáros.** *Brassóból* táviratozza tudósitónk: A törvényszék ma vonta felelősségre *Radó* Aurél vasuti pénztárost, a ki tizenkétezer koronát elsikkasztott a kezelésére bizott hivatalos pénzből. A törvényszék *sikkasztás* és *okirathamisitás* miatt *hat évi fegyházra* itélte el.

— **Hamis orvosi bizonyitvány.** *Lichtheim* Gusztáv fiumei vasuti hivatalnok biztosittatni akarta magát a *Gizella* életbiztositó intézetnél. A nála járó ügynöknek meghagyta, hogy az orvost, a ki megvizsgálja, csak néhány nap mulva küldje hozzá, mert addig nem lesz érkezése magát hosszabb vizsgálatnak alávetni. Dr. *Roheim* Lipót, az intézet orvosa azonban még aznap délután megjelent nála, a kit ő e miatt durván, udvariatlanul fogadott. Az orvos erre haragjában kiállitott egy hizonyitványt, hogy *Lichtheim paralizis progresszivában* szenved, miért is biztositásra nem ajánlható. A biztositó társaság természetesen visszautasitotta ennek következtében *Lichtheim* ajánlatát, a ki feljelentést tett dr. *Roheim* ellen a járásbiróságnál *hamis bizonyitváay* kiállitása miatt. A biróilag kirendelt orvosszakértők aztán megállapitották, hogy *Lichtheimnak* egyáltalán semmi baja nincsen és kimondották, hogy a paralizis progressziva megállapitásához nem elégséges az a pár percz, a mit az orvos a panaszosnál töltött, ahhoz napok, sőt hetek kellenek. A járásbiróság mindazonáltal csakis *becsületsértés* vétségében mondotta ki bünösnek s ezért *kétszáz korona* pénzbüntetésre itélte az orvost. A fiumei törvényszék azonban *hamis bizonyitvány kiállitása* miatt marasztalta el *száz korona* pénzbüntetésre. Az itélet ellen benyujtott semmiségi panaszt a kir. kuria ma, *Tassy* koronaügyész inditványára *elutasitotta.*

— **Elitélt szélhámos.** *Temesvári* Dezső ügynök pár hónappal ezelőtt hangzatos hirdetésekkel vonta magára a kölcsönt keresők figyelmét. Olcsó, 3%-os kamatra igért pénzt kölcsönbe. Természetesen sokan fordultak hozzá. Ezeknek azt mesélte, hogy ő a pesti jótékony nőegylet Faller-féle alapitványából szerzi meg a kölcsönöket, a megfelelő provizió ellenében. Néhány száz ember lépre is ment a szélhámosnak, a ki ily módon csinos jövedelemre tett szert. Turpissága azonban kiderült és csakhamar egész sereg panasz érkezett ellene *csalás* vétsége miatt. A járásbiróság előtt megtartott tárgyaláson több mint negyven panaszos jelent meg, a kik mind azt vallották, hogy a proviziót előre kifizették *Temesvárinak*, de kölcsönt egyikük sem kapott. Maga a vádlott *Temesvári* védelmére csak azt hozta fel, hogy őt egy *Spitzer* nevü barátja ugratta be arra, hogy magát a nőegylet meghatalmazott ügynökének adja ki. A járásbiróság *hat havi fogházra* és 100 korona pénzbüntetésre itélte a szélhámost. Felebbezés folytán fölkerült ez az ügy a büntető törvényszék felebbviteli tanácsa elé, a mely a nyilvános főtárgyaláson *Sárkány* biró elnöklete alatt *helybenhagyta* az elsőbiróság itéletét. A büntetést azonban *Temesvári* aligha fogja leülni, mert nyomtalanul eltünt időközben a fővárosból.

SPORT.

— **Footballmatch.** Vasárnap deczember hó 1-én, délután ½3 órakor a *margitszigeti* sporttéren footballmatch lesz a *budapesti egyetemi athletikai klub* és a *magyar athletikai klub* első csapata között. Mindkét csapat szorgalmasan gyakorolván, érdekes vetélkedésre van kilátás.

— **Amatőr vivóverseny.** A magyar vivómesterek egyesülete 1902. január 20. és 21-én amatőr vivóversenyt és nyilvános vivómérkőzést rendez a *vigadó* nagy termében. A résztvevők 1902. január hó 18-ig jelentkezzenek irásban a végrehajtó-bizottságnál, *Halász* Zsiga vivótermében (IV. váczi-utcza 16. I. em.). A vivóverseny három részre oszlik: I. *Juniorok versenye.* II. *Haladók versenye.* III. *A döntő küzdelem és nyilvános mérkőzés.* A versenyek módja a «volt»-okra menő «osztályozási küzdelem» és *Körvivás* rendszerén alapul. A vivóverseny fegyverei: kard és tör.

— **A magyar athletikai klub** ez évi rendes közgyülését deczember 4-én, szerdán, este 6 órakor tartja a nemzeti lovardában. Tárgyai: Elnöki megnyitó, titkári jelentés, pénztári jelentés, 1901—2. klubév költségvetése, alapszabálymódositás, felebbezések és inditványok tárgyalása, elnökség választása 3 évre, választmány és számvizsgálók választása 1 évre.

— **A kriketterek** és a *budapesti tornaklub.* November 17-én mérkőzött tudvalevőleg egymással ez a két egyesület csapatja Budapesten s ez alkalommal megtörtént az a furcsa eset, hogy a bécsi csapat a neki nem tetsző versenybirói határozat folytán faképnél hagyta az ellenfelet, a versenytérről eltávozott. A *budapesti tornaklub* megsértődvén ezen az eljáráson, a deczember elsejére tervezett revanche-mérkőzést lemondta s értesitette a krikettereket irásban arról, hogy velük minden összeköttetést megszakit. A bécsi egyesület azonban legutóbb tartott választmányi ülésén hozott határozatával a *tornaklub*-nak elégtételt szolgáltatott s határozatáról a magyar egyesületet értesitvén, a régi jó viszony további fentartását javasolja. A választmány határozata a következő volt (német eredetiből forditva):

A bizottság elismeri, hogy játékosai a mérkőzés idő előtti önkényes félbeszakitása által *durva, sportszerütlen* hibát követtek el s kénytelen, a fölhozott okok daczára, az eset miatt *rosszalását* kifejezni, mert ezek az okok alkalmat adnak ugyan erélyes tiltakozásra, de *sohasem* a játszótér önkényes elhagyására. A bizottság *sajnalkozásának* kifejezést ád s kéri a *budapesti tornaklubot*, hogy ne vegye az esetet magára nézve sértőnek s tulajdonitsa azt a játékban fölizgatott fiatal kedélyeknek, a kik higgadságukat a félremagyarázott s igazságtalannak látszó itélet folytán elvesztették. E nyilatkozattal ama reménynek ad kifejezést, hogy az ügy véglegesen elintézést nyert, s ezentul hasonló eset előfordulni nem fog.

MULATSÁGOK.

— **A budai polgári kör** deczember 3-án a kör saját helyiségeiben hangversenynyel egybekötött családi estélyt rendez a következő müsorral: I. *Liszt* Ferencz, Rhapsodie hongrois XII. Zongorán előadja *Goszleth* Gyula. II. *Beriot*, 9-ik hegedü-hangverseny. Hegedü: *Stichleutner* Jenő. Zongora: *Stichleutner* Erzsi. III. *Haydn*, D. moll vonósnégyes op. 76. a) Allegro, b) Andante, c) Menuetto, d) Finale. I hegedü: *Lutter* Nándor. II. hegedü: *Stichleutner* Jenő. Mélyhegedü: dr. *Lutter* Károly. Gordonka: *Stolp* Ernő. IV. a) *Kretschmer*, Frühlingslied. b) *Leoncavallo*, die Müde. c) *Magyar népdalok.* Énekli *Máltás* Olga. Zongorán kiséri *Noséda* Károly. Az előadás pontban fél 9 órakor kezdődik. A müsor után tánci.

HÁZASSÁG.

— **Eljegyzések.** *Gabos* Oszkár müépitész, eljegyezte *Hegyi* Jolán kisasszonyt, *Hegyi* Lajos és neje szül. *Bródy* Ilka leányát Budapesten. — *Sonnenschein* Mór fővárosi kereskedő, eljegyezte *Freund* Amáliát, *Freund* Májer budapesti izr. hitközségi helyettes rabbi leányát Budapesten.

GYÁSZROVAT.

Kuppis Gusztáv 1848/49-ik őrnagy s a 201-ik honvédzászlóalj volt parancsnoka és Pozsony vármegyei tb. aljegyző, november hó 25-én hosszu szenvedés után életének 84-ik évében elhunyt Pozsonyban.

Farkas Rezső gróf Károlyi István uradalmai számvevője és titkára, hosszas szenvedés után e hó 25-én életének 52-ik évében elhunyt Nagy-Károlyban.

Szigethi Barthos Istvánné, született *Fájl Fáy* Margit m. kir. honvédszázados neje tegnap Sátoralja-Ujhelyen elhunyt.

A hivatalos lapból.

Kinevezések. Az igazságügyminiszter *Nuridsán* József fogarasi kir. járásbirósági segédtelekkönyvvezetőt a dicső-szentmártoni kir. járásbirósághoz telekkönyvvezetővé, a földmivelésügyi miniszter a bábolnai m. kir. ménesintézeten megüresedett orvosi állásra dr. *Lugosi* István budapesti lakos, Szt.-János-kórházi segédorvost, a budapesti kir. itélőtábla elnöke *Kiss* Lajos, *Kun* Aladár, *Szemerey* Zsigmond, *Oláh* Béla, ifj. *Ludányi* Béla, *Kayser* Elek, *Petneházy* Zsigmond Boldizsár, *Bubics* Jenő jogszigorlókat, továbbá dr. *Borsodi* Miklós, *Arany* Lajos, *Kraft* Dezső és *Eberharth Orbay* Dénes ügyvédjelölteket a budapesti kir. itélőtábla területére dijas joggyakornokokká, a kolozsvári kir. itélőtábla elnöke *Gyarmathy* Béla végzett joghallgatót a kir. itélőtábla kerületébe segélydijas joggyakornokká, a makói m. kir. pénzügyigazgatóság *Iritz* Sámuel felső kereskedelmi iskolát végzett makói lakost a makói m. kir. adóhivatalhoz ideiglenes minőségü dijtalan adóhivatali gyakornokká, a szolnoki kir. törvényszék elnöke ifj. *Hamar* Mihály karczagi kir. járásbirósági ideiglenes napidijas szolgát ugyanoda III. osztályu hivatalszolgává nevezte ki.

TÁVIRATOK.

Zágráb, nov. 27. Dr. *Pázmán*, a San Girolamo volt rektora ma ideérkezett. Pázmán deczemberben ujra megkezdi előadásait a zágrábi egyetemen.

London, nov. 27. *Kitchener* lord mai keletü távirata szerint *Knox* azt jelentette, hogy 36 búrt elfogott, köztük *Joubert* parancsnokot, a ki meg van sebesülve és Wolmaraus és Diedrichs tábori zászlósokat. Ez majdnem az egész Joubert-féle kommandó.

Háboruság Panamában.

Newyork, nov. 27. Coloni távirat szerint Panamából egy vonat érkezett oda, a melynek utasai azt beszélik, hogy *Alban* kormányzó 300 emberrel átkelt a barbacoasi hidon és előrenyomul. Most Tavernillában van, a honnan a liberálisok megmaradt csapatai tovább hátrálnak, állitólag azért, mert nincsenek lövőszereik. A tegnapi harczok mind a barbacoasi hidnál folytak. Az utasok állitása szerint azokban a harczokban *körülbelül száz konzervativ esett el* vagy sebesült meg. A liberálisok vesztesége kicsiny.

Newyork, nov. 27. A New-York Herald jelenti Bogotából, hogy a kolumbiai kormány rendeletet bocsátott ki, a melyben kihirdeti, hogy *Venezuelával megszakitotta a diplomácziai érintkezést* és a carracasi kolumbiai követséget megszüntette.

Az insterburgi párbaj.

Berlin, nov. 27. A birodalomgyülés mai ülésén az első alelnök választásánál 238 szavazóczédula adatott le, közte 20 üresen. A szavazatokból gróf *Stollberg-Vernigerode* (konzervativ) 170, Singer (szoczialdemokrata) 46 szavazatot kapott.

Azután *Bassermann* megokolja az insterburgi párbajra vonatkozó interpelláczióját.

Gossler hadügyminiszter azt mondja, hogy a *kibékülés lehetősége megvolt a két tiszt között.* Blaskovich késznek is nyilatkozott a bocsánatkérésre. A kibékülésnek meg kellett volna történnie. A császár nagyon behatóan tanulmányozta az ügyet és határozottan *kimondta, hogy ebben az esetben nem feleltek meg a tiszti becsületbiróságokról szóló rendeletek intencziójának* és szellemének. A császár nagyon határozottan fejezte ki véleményét és megparancsolta, hogy a kabinetrendeletnek teljes érvényt szerezzenek. Csak hálásak lehetünk a császárnak azért, hogy itt szokott energiájával mutatta meg a helyes utat. A katonatiszt épp ugy, mint minden állampolgár büntető rendelkezéseknek van alávetve. *A hadsereg nem melegágya a párbajnak.* 1897-ben négy, 1898-ban három, 1899-ben nyolcz, 1900-ban négy és 1901-ben öt párbaj fordult elő a hadseregben. Ezek a számok azt bizonyitják, hogy katonatiszti körökben a jó modor uralkodik. Polgári körökben a párbaj kérdését korántsem fogják fel olyan komolyan, mint a hadseregben. A tisztikarnak meg kell adni azt az elismerést, hogy a sértésekkel szemben előkelő és nyugodt magatartást tanusit. A miniszter végül kéri a házat, hogy a kérdést egészen nyugodtan tárgyalja. (Bravo-kiáltások jobbról.)

Bachem (czentrum) azt mondja, hogy a párbajra jellemző, hogy a tettesek azt mondják: «Itt szabad és kell a törvényt megszegnem.» Ez ellen a szellem ellen a hadseregben küzdeni kell és a fiatal tiszteknek meg kell magyarázni, mit parancsol a keresztény törvény és hogy a tiszt nem ássa alá poziczióját a hadseregben, ha a törvény szerint cselekszik. A mi lehetséges az angol hadseregben, az a német hadseregben is kell, hogy lehetséges legyen. (Ellentmondás és derültség.) Én talán többre becsülöm a német tisztikart, mint az angolok a magukét s azért a német tisztikarnak annál könnyebben kell a párbajt köréből számüznie. (Helyeslés a középen.)

Haase (szoczialdemokrata) megjegyzi, hogy a császári kabinetrendeletnek az a hiánya, hogy azt mondja: kiegyenlitésre kell törekedni, a mennyire a tiszti állás becsülete és a jó erkölcs megengedi. A tiszteknek minden körülmények közt el kellene tiltani a párbajt.

Munckel (szabadelvü néppárt) kifejti, hogy ne tekintsék a párbajt előkelő vétségnek, hanem jelentsék ki lovagiasnak azt, ha valaki bocsánatot kér, midőn sértett és ha az odanyujtott békejobbot elfogadja. Távolitsák el a hadseregből azokat, a kik a lovagiasságnak ezt a kodexét nem tartják meg. A törvény megsértette az 1897. évi kabinetrendeletet, mert ez a párbajt bizonyos körülmények közt megengedi. A párbaj a rendi államnak régi szuette előitélete. I. Vilmos császár az 1870-iki háboru alatt eltiltotta a tisztek párbaját.

Gossler hadügyminiszter azt válaszolja, hogy régi szokás, hogy az ellenség előtt a magánviszályokat félreteszik. A kabinetrendelethez nem volt szükség a hadügyminiszter ellenjegyzésére, az a parancsnoki hatalom kifolyása.

További vita után, melyben Stöckel és Bebel vettek részt, az interpelláczió tárgyalását befejzték, mire az ülés véget ért.

A közönség köréből.

A Szinye-Lipóczi Lithion-forrás

Sálvator kitünő sikerrel használtatik

vese-, húgyhólyag-, húgydara- és köszvénybántalmak ellen, vizeleti nehézségeknél, továbbá a légző és emésztési szervek hurutos bántalmainál.

Húgyhajtó hatású!

Vasmentes! Könnyen emészthető! Csiramentes!

Kapható ásványvizkereskedésekben vagy a Salvator-forrás igazgatóságánál Eperjesen.

Budapesten, főraktár Édeskuty L. urnál.

Császár-fürdő nyári és téli gyógyhely.

Budapesten. Elsőrangu kénes hévvizü gyógyfürdő, **páratlan gőzfürdővel** legmodernebb **iszapfürdőkkel, pompás ásványviz uszodákkal, kő- és kádfürdőkkel**, 200 kényelmes lakószobával. A legszolidabb kezelés. Prospektus ingyen és bérmentve. 40903

TROPON a legkiválóbb fehérjekészitmény.

Megbecsülhetetlen mindama betegségekben, melyekben bőséges és könnyen emészthető táplálékra van szüksége a betegnek.

Nélkülözhetetlen tápláléka mindazoknak, akik olyan bajokban szenvednek, melyek a rendes ételekkel való táplálkozást nehézzé vagy lehetetlenné teszik. Kapható minden gyógyszertárban és gyógykereskedésben.

100 gramm ára 1 korona 20 fillér. 41350

Nyilatkozat.

A VII. ker. Polgári Kölcsönös Segélyző-Egylet m. sz. ellen a tegnapi egyes napilapokban megjelent, minden alapot nélkülöző támadások megczáfolására, ezek valótlansága és alaptalansága bizonyitására elegendőnek tartjuk a felügyelő-bizottság 1901. november 12-én felvett jegyzőkönyvét közzétenni:

Alulirott napon megjelentünk a VII. ker. polg. kölcs. segély-egylet m. sz. helyiségében, hol az 1900. nov. 1-től 1901. október 31-ig terjedő forgalomnak lezárt mérlegét átvizsgáltuk, annak minden egyes tételeit a főkönyvvel és segédkönyveivel összehasonlitottuk, a pénztárban levő értékeket, u. m. váltókat, kötelezvényeket, cheque-számlákat, letéteket tüzetesen átvizsgáltuk, valamint minden üzletágnak kezelését részletesen megvizsgáltuk és **mindent a legnagyobb rendben találtunk.** A felügyelő-bizottság: Pulitzer Ferencz s. k., Kovács Zsigmond s. k., Czukor Béla s. k.

Az igazgatóság személyei ellen irányuló támadásokért azok személyesen fognak maguknak illetékes helyen elégtételt szerezni. 42693

Az igazgatóság.

KÖZGAZDASÁG.

Bécs, nov. 27. A terménytőzsde teljes gyülése a mezőgazdasági terménytőzsdék reformjáról szóló uj törvényjavaslat tárgyalása során egyhangulag elhatározta, hogy felterjesztést intéz a kereskedelmi miniszterhez, a melyben állást foglal a törvényjavaslat büntető rendelkezései, a tőzsde önkormányzati jogának megszüntetésére irányuló rendszabályok és azok ellen a rendelkezések ellen, a melyek a forgalom megbénitására alkalmasak.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

⁂ *A Hármas-Körös hajózása.* A Hármas-Körös hajózhatóvá tétele érdekében a költségvetés parlamenti letárgyalása után még a avaszszal munkához fognak. A Körösöknek egész Békés városa fölötti hajózhatóvá tételére összesen négy duzzasztó müre, ugyannyi csegére, azaz kamarás-zsilipre van szükség s ezekre a a müszaki tervek el is készültek. Az egész munkálat 5 millió korona költséggel terveztetik. A Körösök hajózhatóvá tételével 300 km.-rel szaporitják viziutainkat. Darányi földmivelésügyi miniszter óhajtása, hogy e viziut mielőbb elkészüljön, azért a munkálatok gyorsitása érdekében jövőben nagyobb fedezetről gondoskodik. Mint ismeretes, a jövő évi költségvetésbe e czimen 500.000 korona hitel megszavazását kéri.

⁂ **A kivándorlási hirdetmények feltartóztatására** *Hegedüs* kereskedelmi miniszter abból az alkalomból, hogy bizonyos *Mittler* F. nevü brémai bankház kivándorlásra buzditó sajtótermékekkel árasztotta el az ország egyes részeit, ugyszinte egyes kivándorlási ügynökök jutalmakkal és ajándék-igéretekkel kecsegtetik a postamestereket, ha ezek a kivándorlókat kellő utbaigazitással látják el, illetőleg uti-előleg beküldésére birják, rendeletet adott ki, a melyben figyelmezteti a posta- és távirda-hivatalokat, hogy az ilyfajta küldeményeket figyelemmel kisérjék s kobozzák el, a jutalmat igérő ügynököket pedig jelentsék az illetékes posta- és távirda-igazgatósághoz.

KERESKEDELEM ÉS TŐZSDE.

** *Czukorkonferenczia.* A Pol. Corr. értesül, hogy Ausztria-Magyarország képviselete a brüsszeli czukorkonferenczián a következőkből fog állani: Gróf *Khevenhüller* brüsszeli követ mint diplomácziai képviselő, *Jorkasch-Koch* pénzügyminiszteri osztályfőnök az osztrák, *Toepke* államtitkár a magyar pénzügyminisztérium részéről mint szakmegbizottak. Ugyanezek vettek részt a legutóbbi czukorkonferenczián is.

** **Autonóm vámtarifa.** Az osztrák ipartanács a kender-, gyapot-, len- és vászoniparnak a vámtarifára vonatkozó kivánságait tárgyalván, elfogadta az előadónak azt az inditványát, hogy kérjék meg a kormányt, hogy ez iparágak fogyasztási és kiviteli viszonyaira való tekintettel hasson oda, hogy a viteldijakban mutatkozó aránytalanságok megszünjenek és a viteldijak mérsékeltessenek. Az előadónak azt a határozati javaslatát, a mely a Lloyd tarifapolitikája ellen irányul, a kormány képviselőjének, Weigelsperg osztályfőnöknek a Lloyd érdemeit kiemelő felszólalása után bizottsághoz utasitották.

** *A székely-egyleti takarékpénztár szanálása.* Az udvarhelymegyei takarékpénztár — mint Sz.-Udvarhelyről jelentik — kezébe vette a Székely-egyesületi első takarékpénztár szanálását. Erre a czélra az Udvarhelymegyei takarékpénztár több más bank segitségével egy millió korona segélyalapot hozott össze és átvette a Székely-egyesületi takarékpénztár váltótárczájának legnagyobb részét, ugy hogy a bukófélben levő intézet adósainak nem kell a hitel felmondásától tartaniok.

** **A soproni takarékpénztár vesztesége.** A soproni takarékpénztár, mint Sopronból táviratozzák, ma rendkivüli közgyülésben tárgyalta a megbukott épitő- és földhitelbankkal fentartott üzleti összeköttetéseiből keletkezett veszteségeit. *Demy* Lajos elnök jelentése szerint a veszteség 150.000 korona, mert az intézetnél elzálogositott 250.000 korona értékü vinkulált értékpapirokra vonatkozó zálogjogának fentartása érdekében pert fog inditani, és igy nincs kizárva, hogy e papirok az intézet számára megmenthetők lesznek. A részvényesek nevében *Szilvásy* Márton köszönetet mondott az igazgatóságnak és Demy Lajos elnöknek a válságos időkben kifejtett üdvös működésükért. Végül, mivel az igazgatóság tagjainak száma halálozás és az épitő- és földhitelbank bukása következtében ötre apadt, hét uj igazgatósági tagot választottak.

** **Egy tőzsdeügynök fizetésképtelensége.** *Gelb* Samu tőzsdeügynök tudvalevőleg mintegy két hét előtt megszüntette fizetéseit a tőzsdén. *Gelb* Samu ellen — mint most kitünik — fedezetlen különbözetek czimén összesen 153.000 korona követelést jelentettek be a hitelezők. Tegnap megtörtént az egyezség olyformán, hogy Gelb Samu 40 százalékot, vagyis 60.120 koronát készpénzben, 5 százalékot, vagyis 7650 koronát egy hónap leforgása alatt és a hátralevő 55 százalékot, vagyis 84.150 koronát öt év leforgása alatt fizet a hitelezőknek. A hitelezők az egyezséget elfogadták.

** **Csődök a fővárosban.** A budapesti kereskedelmi és váltótörvényszék ma a következő czégek ellen nyitott csődöt: A *Fortuna* aranybánya részvénytársaság (régi posta utcza 2. szám.) Csődbiztos: dr. *Valyi* Sándor kir. törvényszéki biró, tömeggondnok dr. *Mandel* Pál ügyvéd, tömeggondnok-helyettes dr. *Simon* Elemér ügyvéd. A követelések bejelentése 1901 deczember 28, felszámolási tárgyalás 1902 január 27, csődválasztmány megválasztása 1902 január 29. — *Moravetz Ferencz és István* (VII. kerület Almássy-tér 16. sz.) és ezek társtagjai *Moravetz* Ferencz József és *Moravetz* István József épitési vállalkozók ellen. Csődbiztos dr. *Simay* Gyula kir. törvényszéki biró, tömeggondnok *Sidon* Ignácz ügyvéd, tömeggondnok-helyettes dr. *Simon* Elemér ügyvéd. Követelések bejelentése 1901 deczember 28, felszámolási tárgyalás 1902 január 27, csődválasztmány megválasztása 1902 január 29. — *D. Gruber* (VI. kerület nagymező-uteza 9. sz.) ellen birtokosa *Gruber* Salamon vászon- és fehérnemü kereskedő. Csődbiztos dr. *Genthon* Ferencz kir. törvényszéki biró, tömeggondnok dr. *Héder* Lajos ügyvéd, tömeggondnok-helyettes dr. *Simon* Elemér ügyvéd. Követelések bejelentése 1901 deczember 27, felszámolási tárgyalás 1902 január 23, csődválasztmány megválasztása 1902 január 25.

GAZDASÁGI KÖZLEMÉNYEK.

* **A borfogyasztási adó leszállitása.** A szatmármegyei gazdasági egyesület gyümölcsészeti szakosztálya legutóbbi ülésének határozatából kifolyólag elhatározta, hogy a borfogyasztási adó csökkentését s ezzel arányban a szeszadó emelését kéri a pénzügyminisztertől. Feliratot intéznek egyuttal a földmivelési miniszterhez is, hogy e kérelmet illetékes helyen vegye pártfogásába.

* **Gazdasági tudósitók.** A földmivelésügyi miniszter *Ludány* Béla félegyházi lakost Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye félegyházi járására, *Tonhaiser* József lévai lakost Léva r. t. város területére, *Kuliffay* Árpád felső-besnyői lakost Fehér vármegye adonyi járására, dr. *Pataky* Albert cserneki lakost Szolnoka-Doboka vármegye csáki-gorbói járására, *Pataky* János kaczvini lakost Szepes vármegye szepes-ófalvi járására, *Turson-Gyárfás* szászcsanádi lakost Alsó-Fehér vármegye balázsfalvi járására, *Bayer* Alajos bocsári lakost Torontál vármegye nagykikindai járására nézve a gazdasági tudósitói tiszttel bizta meg.

* **Az aradvármegyei gazdasági egyesület** tegnap igazgató választmányi ülést tartott *Vásárhelyi* László orsz. képv. elnöklete alatt, a melyen elhatározták, hogy gróf *Széchényi* Pál emlékét jegyzőkönyvben örökitik meg. Az idei szövetségi nagygyülésbe kiküldték *Purgli* László, *Vajda* Lajos, *Urban* Péter, *Vásárhelyi* Dezső és *Lachne* Hugó ig. vál. tagokat. A czukorgyárosok és termelők közötti ellentétek kiegyenlitését czélzó, a földmivelési miniszter által egybehivandó értekezletre az igazgató választmány részletes elaboratumot dolgozott ki, a melyben szóvá teszi a gazdák minden sérelmét. Az üresedésben lévő segédtitkári állásra megválasztották *Winkler* János okl. gazdatisztet. Elhatározták továbbá, hogy a téli gazdasági előadások alkalmával a gazdasági munkás-segélypénztárnak propagandát csinálnak. A kultuszminiszter által tervbe vett önálló gazdasági ismétlőiskolák helyeül *Szemlak* és *Csermő* községeket jelölték ki. A pécskai gazdasági iskola megnyitását deczember hó 1-re tüzték ki. Elhatározták végül, hogy *Aradon* egy seprő-czirok feldolgozó és értékesitő szövetkezetet alakitanak, a melynek előmunkálataira bizottságot küldtek ki.

* **Rétöntöző társulat.** Szombathelyről jelentik, hogy Pinkamintszenten rétöntöző társulat alakult. A bejárást megejtették s miután 459 holdra kiterjedő öntöző társulat érdekeltjeiből 352 a megalakulás mellett nyilatkozott, — a társulat megalakult. Elnökké Lelovits Gyula, igazgatóvá Baskovics Ottó, pénztárossá Egyed György választatott.

IPARÜGYEK.

— **A német vámtarifa és a vasipar.** A német vámtarifajavaslat indokolása a vasvámról a többi közt ezeket mondja: A német vasipar a technikai tökéletesség magas fokát érte ugyan el, ez azonban nem elegendő arra, hogy azokat a gazdasági előnyöket kiegyenlitse, melyeket a külföld a vas feldolgozásánál s nevezetesen annak termelésénél élvez. Ilyen előny mindenekelőtt az amerikai, nagybritanniai, spanyol, svéd, osztrák és magyar vasércz kitünő minősége. Nagybritanniában még az a rendkivül kedvező körülmény is hozzájárul, hogy ott a szén és ércz egymás szomszédságában fordul elő s közvetlenül a part közelében található. A tenger közelsége az ottani vasmüveknek nemcsak a kész vas kivitelét könnyiti meg, hanem a mellékesen szükséges külföldi, nevezetesen spanyol ércz bevitelét is. Németországban a szén- és ércztelepek rendesen nagyon távol esnek egymástól, vizi utak sincsenek, a melyeken az érczet olcsón lehetne a kohókba szállitani. Ott pedig, a hol a szén és ércz egymáshoz közel van, mint például Felső-Sziléziában, az ércz silány s csak ugy használható, hogy külföldi, nevezetesen svéd és magyar érczczel olvasztják össze, a melyeknek szállitása azonban sokba kerül. Németországban a nyers vas termelési árának 28—30 százaléka szállitási költségekre esik, mig Nagybritanniában erre csak 9—10 százalékot számitanak. Az olcsó szállitás lehetővé teszi Nagybritanniának, hogy a nyers vasat 20 százalékkal olcsóbban termelheti, mint Németország. Az Egyesült-Államokban a vasipar a Mac-Kinley- és Dingley-tarifa védelme alatt rendkivül magas fokra emelkedett. S ugyanott a vasiparnak majdnem valamennyi ága számára szindikátusok alakultak. Az összevásárolt kisebb vasmüvek bezárása után majdnem az összes árutermelést néhány óriási vállalatban egyesitették, melyekben a munkafelosztást s az emberi munkaerőnek mechanikai segédeszközök által való pótlását a lehető legnagyobb mértékben alkalmazzák. Ez az egyesités kitünő minőségü érczek feldolgozása, valamint a kedvező szállitási viszonyok lehetővé teszik Amerikának, hogy igen olcsón gyárthatja vasáruit. Miután magát rendkivül magas vámokkal minden külföldi verseny ellen biztositotta, abban a helyzetben van, hogy otthon magas árakat szabhat és tarthat fönn, külföldön pedig olyan olcsón adhatja áruját, hogy például Németországban maga a termelés többe kerül. Az az előny, melyben Németország azelőtt Amerikával szemben az olcsóbb munkabérnél fogva volt, ujabb időben, miután a munkabér évről-évre emelkedett, teljesen megszünt. Hogy eddig Amerika még sem szállitott több vasat Európába, annak oka egyedül az, hogy eddig Amerikában is nagy volt a kereslet. Abban a pillanatban azonban, a mikor ez a kereslet csökkenni fog, a mire nézve már is jelek mutatkoznak, nagyobb tömegekben fog az amerikai vas Európában megjelenni. Ezt a vámtételek megállapitásánál szem előtt kell tartani.

— **Betegsegélyző pénztárak országos kongresszusa.** A vidéki kerületi betegsegélyző pénztárak országos központi bizottsága ma az országos iparegyesület helyiségében dr. *Matlekovits* Sándor elnöklete alatt ülést tartott és a pozsonyi kerületi betegsegélyző pénztár, valamint több társpénztár előterjesztése képcsán elhatározta, hogy *1902. évi január 26.* és következő napjaira a kerületi betegsegélyző pénztárakat Budapestre országos kongresszusra hivja egybe.

A kongresszus napirendje a következőképen állapittatott meg:

1. *Szontágh* Jenő ügyvivő főjegyző jelentése a központi bizottság müködéséről.
2. Ügyvivő elnök választása.
3. A betegsegélyző pénztárak jelene és jövője, valamint mai és jövő szervezete, különös tekintettel az eddig ismert törvénytervezetekre. Előadó: *Molnár* Ferencz (Sopron).
4. A kerületi betegsegélyző pénztárak helyzete. Előadó: *Somlyay* Lajos (Pozsony).
5. A betegsegélyző pénztárak szövetsége. Előadó: *Szontágh* Benő (Szolnok).
6. A pénztári orvosok helyzete és a gyógyszertári-ügy. Előadók: dr. *Duchon* János (Zombor) és *Erős* Soma (Esztergom).
7. A kerületi betegsegélyző pénztári tisztviselők szolgálati pragmatikája és nyugdijügye. Előadó: *Vizkelety* Sándor (Győr).
8. Az iparfelügyelet egészségi szempontból, tekintettel a betegsegélyző pénztárakra. Előadó: dr. *Bánóczy* Gyula (Győr).
9. Munkásvédelmi intézmények. (Baleset-, aggkor- és rokkant-biztositás.) Előadó: *Sarkadi* Ignácz (Budapest).
10. Esetleges inditványok.

A bizottság megbizta *Szontágh* Jenő főjegyzőt, hogy hivja föl a kijelölt előadókat határozati javaslataiknak deczember végéig való benyujtására és hogy a kongresszusi napirend közlése mellett körlevélben értesitse az összes pénztárakat, miszerint inditványaikat deczember végéig benyujthatják és az előadói javaslatokat a kongresszust megelőzőleg fogják előzetes tanulmányozás végett megkapni. Ezen körlevélben kifejezésre juttatja a bizottság azt az óhaját, hogy az egyes pénztárak képviseletében a kongresszuson lehetőleg munkások (biztositásra kötelezett pénztári tagok) is részt vegyenek. A kongresszus további előkészitése czéljából január hó közepe táján a központi bizottság ujabb ülést fog tartani.

A BUDAPESTI ÁRU- ÉS ÉRTÉKTŐZSDE.

— November 27. —

Gabonatőzsde.

A *készárupiaczon* ma mérsékelt volt a kinálat s tartott árak mellett 18.000 mm. buza kelt el. Zabért 10 fillérrel magasabb árakat fizettek. Rozs szilárd. — Eladatott:

Buza. *Tiszavidéki*: 3200 mm. 78·9 kg. 8.85 k., 100 mm. 79·5 kg. 8.67½ k., 500 mm. 79·4 kg. 8.80 k., 600 mm. 79 kg. 8.80 k., 200 mm. 79 kg. 8.80 k., 100 mm. 79 kg. 8.70 k., 200 mm. 79 kg. 8.65 k., 1000 mm. 78·5 kg. 8.85 k., 200 mm. 78·3 kg. 8.60 k., 100 mm. 78 kg. 8.70 k., 200 mm. 78 kg. 8.60 k., 100 mm. 78 kg. 8.60 k., 100 mm. 77·8 kg. 8.57½ k., 500 mm. 77 kg. 8.60 k., 100 mm. 77 kg. 8.50 k., 400 mm. 76·5 kg. 8.65 k., 100 mm. 76 kg. 8.35 k., 100 mm. 76 kg. 8.35 k., mind három hónapra.

Fehérmegyei: 300 mm. 78 kg. 8.55 k., 50 mm. 77 kg. 8.45 k., 1000 mm. 75·8 kg. 8.60 k., mind három hónapra.

Pestmegyevidéki: 300 mm. 78·5 kg. 8.70 k., 200 mm. 78·5 kg. 8.55 k., 600 mm. 78 kg. 8.60 k., 3000 mm. 77 kg. 8.52½ k., 200 mm. 76·8 kg. 8.40 k., 150 mm. 76·5 kg. 8.20 k., mind három hónapra.

Bácskai: 100 mm. 76 kg. 8.42½ k., három hónapra.

Raktáráru: 1300 mm. 80 kg. 8.85 k., 1500 mm. 79·5 kg. 8.85 k., decz. száll., 970 mm. 76·8 kg. 8.50 k., mind három hónapra.

Tiszavidéki: 250 mm. 76 kg., 8.35 k., felső, három hónapra.

Makói: 4000 mm. 77·3 kg. 8.57½ k., három hónapra.

Kulai: 2500 mm. 75·6 kg. 8.60 k., három hónapra.

Bács-Földvári: 1200 mm. 75·2 kg. 8.55 kg., három hónapra.

Rozs. 400 mm. 7.32½ k., három hónapra., 100 mm. 7.10 k., 100 mm. 7.07½ k., 200 mm. 7.05 k., 125 mm. 6.95 k., mind készpénzfizetés mellett.

Zab. 150 mm. 7.65 k., 2700 mm. ó-áru 7.57½ k., 600 mm. 7.55 k., 100 mm. 7.40 k., 125 mm. 7.25 k., mind készpénzfizetés mellett, paritásra.

Tengeri: ó-áru: 200 mm. 5.65 k., készpénzfizetés mellett, ab Kőbánya.

Köles. 200 mm. 4.35 k., készpénzfizetés mellett.

Az árak 50 kilogrammonkint koronaértékben értendők.

A **határidőpiaczon** kedvező hangulat uralkodott. — Köttetett:

Délelőtt:

Buza 1902 áprilisra 8.62, 8.61, 8.62, 8.64, 8.65 8.66 k.

Rozs 1902 áprilisra 7.34, 7.35, 7.37 k.

Zab 1902 áprilisra 7.65, 7.66, 7.67, 7.68 k.

Tengeri 1902 májusra 5.57, 5.55, 5.56, 5.57, 5.58 k.

Déli 1 óra 30 perczkor hivatalosan záródnak:

Buza 1902 áprilisra	k	8.65— 8.66
Rozs 1902 áprilisra	»	7.36— 7.37
Zab 1902 áprilisra	»	7.68— 7.70
Tengeri 1902 májusra	»	5.58— 5.59
Repcze 1902 augusztusra	»	11.80—11.90

Délutáni forgalom.

A délutáni tőzsdén változatlan hangulat mellett folyt le az üzlet.

Délután 4 óra 30 perczkor hivatalosan záródnak:

Buza 1902 áprilisra	k.	8.67— 8.68
Rozs 1902 áprilisra	»	7.37— 7.38
Zab 1902 áprilisra	»	7.67— 7.68
Tengeri 1902 májusra	»	5.59— 5.60
Repcze 1902 augusztusra	»	11.80—11.90

Terménytőzsde.

Sertészsirért a mai terménytőzsdén fizettek 52 koronát 50 kilónkint.

Nyers szesz 42 k. pénz, 42.50 k. áru.

Értéktőzsde.

A kedvező diszpoziczió ma is teljes mértékben érvényben maradt. Az érdeklődés központját ismét osztrák-magyar államvasuti részvények képezték, melyek igen élénk vételkedv mellett 5 koronával emelkedtek. Nagyobb kereslet mutatkozott továbbá rimamurányi vasmü részvényekben 3 korona magasabb jegyzés mellett. A két hitelrészvényt ma elhanyagolták és tartott árfolyammal zárult. Helyi értékek közül a közuti vasuti részvényeket favorizálták. Igen élénk forgalom mellett árfolyamuk 9 koronával emelkedett. Némi érdeklődés nyilvánult még a villamos városi vasut részvényeiben, ugy hogy azok is 3 koronával javitották jegyzésüket. A sorompón, mint már régen, nagyfoku üzlettelenség uralkodott. Az egyesült fővárosi takarékpénztár részvényeit több oldalról keresték ugyan, kötés azonban — kinálat hiányában — nem fordult elő. Járadékok csendesek és forgalom nélkül.

Előtőzsde.

Az osztrák-magyar államvasuti részvények további emelkedésére az előtőzsde kedvező irányzattal foly le. — Köttettek: Osztrák hitelrészvény 634.50–636.—-ig, magyar hitelbank 645.50–646.—-ig, magyar jelzálog-hitelbank II. kib. 451.25–451.—-ig, osztrák-magyar államvasut 635.——638.50-ig, rimamurányi vasmü 427.50–429.—-ig, közuti vasut 571–572-ig.

11 óra 15 perczkor záródnak: Osztrák hitelrészvény 635.25—635.50-ig, magyar hitelbank 645.50—646.—-ig, magyar leszámitoló- és pénzváltóbank 412.——412.50-ig, magyar ipar és kereskedelmi bank 60.——61.—-ig, magyar jelzáloghitelbank II. kib. 451.——452.—-ig, osztrák-magyar államvasut 638.——638.50-ig, déli vasut 60.——61.—-ig, rimamurányi vasmü 428.——428.50-ig, magyar koronajáradék 93.10–93.15-ig, közuti vasut 569.——570.—-ig, városi villamos vasut 281.—282.—-ig.

Déli tőzsde.

Realizálások következtében délben mérsékelten gyengültek az árfolyamok. — Köttettek: Osztrák hitelrészvény 635.25—634.25-ig, magyar leszámitoló- és pénzváltóbank 411. —412.—-ig, osztrák-magyar államvasut 638.——638.50-ig, közuti vasut 572–577.—-ig, városi villamos vasut 281–283-ig.

1 óra 30 perczkor záródnak: Osztrák hitelrészvény 634.75—635.—-ig, magyar hitelbank 645.——645.50-ig, magyar leszámitoló- és pénzváltó bank 411.50—412.—-ig, magyar ipar- és kereskedelmi bank 60.—61.—-ig, magyar jelzáloghitelbank II. kib. 451.——452.—-ig, osztrák-magyar államvasut 636.50—637.—-ig, déli vasut 60.——61.—-ig, rimamurányi vasmü 427.——428.—-ig, magyar koronajáradék 93.10—93.15-ig, közuti vasut 576.——577.—-ig, városi villamos vasut 283.——284.—-ig.

Prämium-üzlet: Dijbiztositások: Osztrák hitelrészvényben holnapra 4—5 k., nyolcz napra 10—12 k., deczember végére 22—24 korona.

Utótőzsde.

Az utótőzsde csekély forgalom mellett némileg gyengült. — Köttettek: Osztrák hitelrészvény 635.——634.—-ig, osztrák-magyar államvasut 636.50—635-ig.

4 órakor záródnak: Osztrák hitelrészvény 634.25—634.50-ig magyar hitelbank 644.——644.50-ig, magyar leszámitoló- és pénzváltóbank 411.——412.—-ig, magyar ipar- és kereskedelmi bank 60.——61.—-ig, magyar jelzáloghitelbank II. kib. 451.——451.50-ig, osztrák-magyar államvasut 635.——635.50-ig, déli vasut 60.——61.—-ig, rimamurányi vasmü 427.——428.—-ig, magyar koronajáradék 93.10—93.15-ig, közuti vasut 575.——576.—-ig, városi villamos vasut 283.——284.—-ig.

Sertés kereskedelmi csarnok.

Budapest-Kőbányán.

Kőbánya, nov. 27. Hizott sertésárak: I. *Magyar* elsőrendü: Öreg nehéz —.— f. Öreg közép —.— f. Fiatal nehéz 93—94 f. Fiatal közép 91—92 f. Fiatal könnyü 91—92 f. II. *Magyar szedett*: Nehéz —.— f. Közép —.— f. Könnyü —.— f. III. *Romániai*: Nehéz —.— f. Közép —.— f. Könnyü —.— f. IV. *Romániai eredeti* (Stachl): Nehéz —.— f. V. *Szerbiai*: Nehéz 86—88 f. Közép 84—86 f. Könnyü 80—82 f.

Megjegyzés. A fent jegyzett árak suly szerint és pedig a szokásszerü levonások mellett egy kilogramm sulyra fillérekben értendők. Szokásszerüleg a hizott sertések teljes (brutto) sulyából az életre páronkint 45 klgr. vonandó le. A sertések vételárából a vevő javara 4 százalék vonandó le. A sertések osztályozásánál azok teljes (élő) sulya vétetik irányadonak.

Sertéslétszám: 1901 nov. 25. napján volt készletben 36.629 drb. nov. 26. napján felhajtatott — drb, nov. 26. napján elszállittatott 744 drb, nov. 27. napjára maradt készletben 35.855 darab. — A hizott sertés üzlet irányzata: változatlan.

Gabona forgalmi kimutatás.

A m. kir. központi statisztikai hivatal kimutatása az 1901 nov. hó 25-én esti 6 órától nov. hó 26-án esti 6 óráig *Budapestre* vasuton és hajón érkezett s innen elszállitott gabonaküldeményekről és a budapesti fővámhivatalnál előjegyzett gabona- és lisztmennyiségekről.

Az áru megnevezése	Érkezett: vasuton	hajón	együtt	Elszállittatott: vasuton	hajón	együtt
	m é t e r m á z s a					
a) helyi forgalomban						
buza	3915	18538	22453	100	—	100
rozs	716	634	1350	105	3489	3494
árpa	1492	2646	4138	—	—	—
zab	349	119	468	—	4195	4195
tengeri	819	1336	2155	928	4508	5436
repcze	—	—	—	—	—	—
liszt	102	—	102	11853	2997	14850
korpa	200	—	200	1512	825	2337
összesen	7593	23273	30866	14498	16014	30512
b) átmeneti forgalomban						
buza	—	—	—	—	101	101
rozs	—	—	—	—	—	—
árpa	—	—	—	—	1361	1361
zab	—	—	—	—	—	—
tengeri	—	—	—	—	—	—
repcze	—	—	—	—	—	—
liszt	—	—	—	—	525	525
korpa	—	—	—	—	—	—
összesen	—	—	—	—	1987	1987

BÉCSI ÉRTÉKTŐZSDE.

Bécs, nov. 27. (Az *Egyetértés* tudósitójának távirata.) A mai *előtőzsdén* ismét az osztrák-magyar államvasut részvényei állottak a forgalom élén a költségvetési bizottság ama határozata következtében, hogy a magánvasutak államositásának megbeszélése végett albizottság választandó. E részvények szilárd irányzata s emelkedése, mely a közlekedési értékek közül az elbavölgyi és északnyugati vasut részvényeit is magával ragadta, az összirányzatot is kedvezően befolyásolta. Hitelrészvények csekély üzlet mellett is mérsékelten emelkedtek, ellenben a magyar hitelbank részvényei jelentékenyen javultak. Az alpesi bányarészvények teljesen el voltak hanyagolva s alább szálltak. A járadékok ma szilárdak voltak, a magyar arany- és magyar koronajáradék emelkedett.

11 órakor záródnak: Osztrák hitelrészvény 635.25, magyar hitelbank 647.—, unionbank 518.—, osztrák-magyar államvasut 638.50, északnyugati vasut 469.—, elbavölgyi vasut 477.—, bustiehrádi vasut Lit. B. 986, alpesi bányarészvények 354.—, rimamurányi vasmüvek 427.—, májusi járadék 98.85, török sorsjegyek 99.50, német birodalmi marka 117.22.

A *déli tőzsde* nyugodtan nyilt meg, később a vezető üzérkedési értékek csekély forgalom mellett mérsékelten gyengültek, mert Berlinből gyengébb irányzatot jelentettek. — Jegyeznek: Osztrák hitelrészvény 635.—, magyar hitelbank 647.—, Länderbank 395.50, union-bank 518.—, anglo-bank 261.50, bankegyesület 424.50, közuti vasut Lit. A 249.—, osztrák-magyar államvasut 637.—, déli vasut 69.25, elbavölgyi vasut 476.—, északnyugati vasut 467.—, alpesi bányarészvények 355.—, rimamurányi vasmü 428.—, prágai vasmüvek 1340, majusi járadék 98.85, magyar koronajáradék 93.20, török sorsjegyek 99.50, német birodalmi márka 117.22.

A délutáni magánforgalomban a déli tőzsd zárlata után maradt: Osztrák hitelrészvény 633.75, magyar hitelrészvény 645.—, angol-osztrak bank 261.—, bankegyesület 424.50, union-bank 518.—, Länderbank 396.—, osztrák-magyar államvasut 635.50, déli vasut 59.—, elbavölgyi vasut 476.—, északnyugati vasut 466.—, dohányrészvény 279.—, rimamurányi vasmü 426.50, alpesi bányarészvények 354.—, majusi járadék 98.90, magyar koronajáradék 93.10, német birodalmi marka 117.21.

Bécs, nov. 27 (*Magyar értékek zárlata* 4%-os aranyjáradék 118.45, tiszai és szegedi kölcsönsorsjegy 146.—, magyar vasuti kölcsön ezüstben 100.50, magyar kel. vasut áll. kötvény 119.—, leszámitoló- és pénzváltób.-részvvény —.—, magyar kereskedelmi bank —.— magy. koronajáradék 93.20 4%-os magy. föld-tehermentesitési kötv. 92.80, magyar hitelbank részvények 644.—, magyar nyeremény-k.-sorsjegy 174.50, kassa-oderbergi vasut-r. —.—, rimamurányi vasmü 426.—, magyar czukoripar —.—.

Bécs, nov. 27. (*Osztrák értékek zárlata*) 4·2%-os papir-járadék 98.90, 4%-os osztrák aranyjáradék 118.80, 1860. sorsjegy 140.—, osztrák hitelsorsjegy 405.—, angol-osztrák bank 261.—, bécsi Bakverein 424.—, osztrák-magyar bank 1605.—, déli vasut részvény 58.75, dunagőzhajózási társulat 763.—, dohányrészvény 278.—, cs. és kir. vert arany 11.34, német bankváltók 117.15, 4·2%-os ezüstjáradék 98.75, osztrák koronajáradék 95.50 1864. sorsjegy 223.—, osztrák hitelintézeti részvény 634.25 union-bankrészvény 518.—, osztrák Länderbank 395.50 osztrák-magyar államvasut 636.—, elbavölgyi vasut 475.50 alpesi részvények 354.—. 20 frankos arany 19.05 londoni váltóár 239.40, bécsi tramway Litt. A. 250.50 Litt. B. 245.50 Lipótkohó —.—. Nyugodt.

BÉCSI GABONATŐZSDE.

Bécs, nov. 27. (Az *Egyetértés* tudósitójának távirata.) Az időjárás zordra fordult s a külföldi piaczok tulnyomóan bágyadt irányzatot jelentettek; ennek következtében az itteni tőzsdén gabonaneműekben az irányzat gyöngült, takarmányárukban a tegnapi árfolyamok érvényesültek. A piaczon eleinte nagy üzlettelenség uralkodott, később azonban valamivel erősbödött a hangulat. Zárlatkor buza 2—3, rozs és zab 2 fillérrel emelkedtek. Buza tavaszra 8.81—8.85, rozs tavaszra 7.65, zab tavaszra 7.97—7.96–7.99, tengeri május—juniusra 5.87—5.89 k. Zárlatkor maradtak: zab tavaszra 7.97, tengeri május—juniusra 5.90—5.89 k.

Szesz ma is üzlettelen. Kontingens-szesz azonna szállitva 37.20—37.40 k.

KÜLFÖLDI ÉRTÉKTŐZSDÉK.

Berlin, nov. 27. (Az *Egyetértés* tudósitójának távirata.) Egyes spekulácziós papiroknak a tegnapi tőzsde végén történt erős emelkedésére ma realizácziók következtek, a melyek a bank- és iparértékeket nagyon leszoritották. Belföldi járadékok ismét szilárdak voltak az állandó pénzbőség hatása alatt. Osztrák államvasutak államositási hirekre szilárdak. Hajózási részvények eleinte szilárdak, majd ingadozók. Idegen járadékok közül khinaiak élénkek. A második tőzsdeórában az üzlet nyugodt volt és az árak nem igen változtak. Zárlat szilárd a bánya-értékek emelkedése miatt. Ultimopénz 3⅛%, magánkamatláb 2¾%.

Zartatkor jegyeztetik 4·2%-os papirjáradék —.—, 4%-os osztrák aranyjáradék —.—, elbavölgyi vasut —.—, magyar koronajáradék 94.10, osztrák-magyar államvasut 136.75, kassa-oderbergi vasut —.—, bécsi váltóár 85.25, magyar vasuti beruházási kölcsön 102.60, alpesi bányarészvény —.—, Disconto Commandit 180.50 általános villamossági Edison 182.25, gelsenkircheni 167.80, Laura-kohó 184.50, 4·2%-os ezüstjáradék 99.—, 4%-os magyar aranyjáradék 99.90, osztrák hitelrészvény 199.90, déli vasut 15.80, Károly Lajos-vasut —.—, orosz bankjegyek 216.25, 4% uj orosz kölcsön 95.90, török dohányrészvény —.—, olasz járadék 99.75, magyar hitelbank —.—, Dynamit Trust 162.80 Harpeni 164.10. Ingadozó.

Berlin, nov. 27. (Esti tőzsde) Osztrák hitelrészvény 199.90, déli vasut 15.80, osztrák-magyar államvasut 136.50. Gyengült.

Frankfurt, nov. 27. (Esti tőzsde.) Osztrák hitel.-részvény 200.10 déli vasut —.—, Disconto-Commandit 180.40, berlini Handelsgesellschaft 138.25, Harpeni 163.25, Laura-kohó —.—, magyar aranyjáradék —.—, osztrák aranyjáradék —.—, osztrák-magyar államvasut 136.80, német bank 199.50, drezdai bank 127.60, gelsenkircheni —.—, Hibernia 165.50, olasz járadék —.—, magyar koronajáradék —.—, osztrák ezüstjáradék —.—. Irányzat: szilárd.

Hamburg, nov. 27. (Utótőzsde.) Osztrák hitelrészvény 199.90. Szilárd.

Hamburg, nov. 27. (Zárlat.) 4·2% ezüstjáradék 98.90, 1860. sorsjegy 140.50, osztrák déli vasut 15.45, 4%-os osztrák aranyjáradék 101.—, osztrák hitelrészvény 199.90, osztrák-magyar államvasut 136.50, olasz járadék 99.50, 4%-os magyar aranyjáradék 99.90. Gyenge.

Paris, nov. 27. (Az *Egyetértés* tudósitójának távirata.) *3 óra 40 perczkor záródnak*: Osztrák-magyar államvasut 691.—, 4%-os osztrák aranyjáradék 101.60, osztrák Länderbank —.—, 3%-os franczia járadék 101.05, ottoman-bank 528.—, 3½%-os franczia járadék 101.10, alpesi bányarészvények —.—, déli vasut 86.—, 4%-os magyar aranyjáradék 102.50 párisi bankrészvény 993.—, olasz járadék 100.05, franczia törlesztési járadék —.—, osztrák földhitelintézeti részvény 1214.—, török dohányrészvény 302.—. Egyenlőtlen.

London, nov. 27. (Megnyitás.) Angol consol 91 11/16.

London, nov. 27. (Zárlat.) 4·2%-os angol consolok 91⅝, spanyol járadék 70¾, négyszázalékos magyar aranyjáradék 100½, 4%-os rupia 63½, leszámitolási kamatláb 3 9/16, bécsi váltóár —.—, déli vasut 3½, olasz járadék 99⅝, négyszázalékos osztrák aranyjáradék —.—, Canada Pacific vasut 117¾, ezüst 25⅜. Nyugodt.

KÜLFÖLDI ÁRUTŐZSDÉK.

New-York, nov. 27. (Zárlat.) *Gyapot*: New-Yorkban helyben 8.— (8.— tegnap), gyapot novemberre 7.63 (7.60), gyapot februárra 7.63 (7.62), gyapot New-Orleansban helyben 7 7/16 (7⅜). — *Petroleum*: Stand White Newyorkban 8.65 (8.65), petroleum Stand White Philadelphiában 8.60 (8.60), petroleum Rafined in Cases 8.75 (8.75), petroleum Credit Balances at Oil City 1.30 (1.30). *Zsir*: Western steamt 9.60 (9.50), zsir Rohe és Brothers 9.80 (9.65). — *Tengeri* irányzata szilárd. Tengeri novemberre —.— (—.—), tengeri deczemberre 68½ (68½), tengeri májusra 68⅝ (68¼). *Buza* irányzata szilárd. Piros őszi buza helyben 82⅞ (82¾), buza novemberre —.— (—.—), buza deczemberre 79⅞ (79¾), buza márcziusra —.— —.—, buza májusra 81⅜ (81⅛). — Gabona szállitási dija Liverpoolba 1.— (1.—). — *Kávé* fair Rio 7. sz 6¾ (6¾), kávé novemberre 5.50 (5.40), kávé februárra 5.70 (5.60). — *Liszt* Spring Wheat-clears 2.95 (2.95). *Czukor* 3¼ (3¼). — *Ón* 33.75 (29.85). — *Réz* 16⅞ (16⅞).

Chikago, nov. 27 (Zárlat.) *Buza* irányzata: szilárd. Buza novemberre 71⅛ (71¾), buza deczemberre 72¼ (71⅞). — *Tengeri* irányzata: szilárd. Tengeri novemberre 61⅞ (61¾). — *Zsir* deczemberre 9.32 (9.07), januárra 9.32 (9.07). — *Szalonna* short clear 8.55 (8.50). — *Sertéshus* januárra 16.— (15.75).

Prága, nov. 27. *Nyersczukor* Aussigban azonnal átvéve 19.60 k., januárra 19.70 k., finomitott készáru Prágában 84.— k.

Hamburg, nov. 27. *Nyersczukor* novemberre 7.35, deczemberr 7.40, januárra 7.52, februárra 7.62 márcziusra 7.70, áprilisra 7.72, májusra 7.77, juniusra 7.85, juliusra 7.92, augusztusra 8.—, szeptember októberre 8.02 márka.

Hamburg, nov. 27. *Kávé* deczemberre 35½, márcziusra 37¾, szeptemberre 39 fillér fontonkint.

Berlin, nov. 27. Buza deczemberre 163.50, májusra 167.75, tartott; rozs deczemberre 138.75, májusra 143.50, tartott; zab deczemberre 151.50, májusra 155.—, bágyadt; tengeri deczemberre 137.—, májusra 127.—, tartott; olaj deczemberre 54.75, májusra 52.50, csendes; szesz (70-es) helyben 31.60.

Boroszló nov. 27. Buza helyben 17.30, sárga buza helyben 17.20, rozs helyben 15.—, zab helyben 14.—, repcze helyben 25.80, tengeri 100 kilonkint 13.75.

Köln, nov. 27. Olaj 59.50.

Páris, nov 27. *Buza* folyó hóra 21.60, deczemberre 21.60, deczembertől négy hóra 22.25 négy első hóra 22.65, renyhe; *rozs* folyó hóra 15.90, deczemberre 15.90 deczembertől négy hóra 16.25, négy első hóra 16.50, nyugodt; *liszt* fleur de Paris folyó hóra 27.40, novemberre 27.45, deczembertől négy hóra 28.10, négy első hóra 28.60, renyhe; *repczeolaj* folyó hóra 67.—, deczemberre 57.50, deczember—januárra 58.25, négy első hóra 59.—, szilárd; *szesz* folyó hóra 27.75, deczemberre 28.—, négy első hóra 28.25, májustól négy hóra 29.25, nyugodt; *nyers czukor* folyó hóra 19.50, deczemberre 19.75, nyugodt; *fehér czukor* folyó hóra 22⅝, deczemberre 22⅞, négy első hóra 23⅜, márcziustól négy hóra 23⅞, nyugodt; *finomitott czukor* folyó hóra 96.50, deczemberre 97.—. — Időjárás: borus.

London, nov. 27. (Gabona-piacz.) Az irányzat általában szilárd. Az árak változatlanok Városi liszt 21 sh. 3 p. — 28 sh. Repczeolaj 25 sh. 6 p Tengeri 25 sh. Behozatal: Buza 60.000, árpa 1000, zab 80.000 qu. Az idő szép, de borus.

ÜZLETI TUDÓSITÁSOK.

A központi vásárcsarnok árai. (*Magánjelentés.*) A mai igen gyenge forgalomban az élelmiczikkek ára valamivel csökkent. Olcsóbb lett a sertéshus, a borjuhus és a leölt baromfi, ellenben a marhahus ára csekélységgel emelkedett. Ponty kilója 120 fillér, harcsa 160 fillér, csuka 120 fillér, fogas 2 korona, balatoni süllő 150 fillér, kecsege 3 korona, apró kevert hal 80 fillér, viza 220 fillér, tok 240 fillér, tengeri hal 4 korona. Teavaj kilója 240 fillér, főző vaj 180 fillér, édes turó 80 fillé, silányabb áru 48 fillér. Tejföl literje 80 fillér. Friss tojásból (másodrendü ládaáru) 28 darabot, meszes tojásból 33 darabot olvastak 2 koronáért.

Szerkesztői üzenetek.

É. József. A nemzeti szinház igenis fizet tantiémet oly szerzőknek is, a kiknek a müve akadémiai pályadijat nyert.

T. M. A New-York kávéházban tartja üléseit. Párthelyisége nincs.

Szalontai Lapok szerkesztősége *Nagyszalonta*. Az „E-s“ nov. 17-iki, vasárnapi számában közölt üzenetünket, mely a reformáczió ünnepéről szóló czikkökre vonatkozik, nem L. D ur, hanem a szerkesztőség megbizásából és hozzájárulásával *Péntek* Ferencz ev. ref. lelkész, lapunk egyházi rovatának vezetője irta.

Felelős szerkesztő: ***Dienes Márton.***

Tulajdonos és kiadó:

„Egyetértés“ Hirlapkiadó, Irod. és Nyomda-Részv.-társaság.

Igazgató: Erdős Armand.

Napirend 1901 november 28.

Naptár: Csütörtök, november 28. — Róm. kath.: Rufusz vt. — Prot.: Szosztén — Görög-orosz: (november 15.) Gurjasz. — Zsidó: Kislev 17. — Nap kél: 7 óra 10 perczkor, nyugszik 3 óra 55 perczkor. — Hold kél: délután 6 óra 50 perczkor, nyugszik: 9 óra 16 perczkor délelőtt.

A miniszterelnök és belügyminiszter fogad d. u. 4 órakor.

A közoktatásügyi miniszter fogad délután 4 órakor.

A honvédelmi miniszter fogad déli 12 órakor.

Az igazságügyi miniszter fogad délután 1 órakor.

A képviselőház elnöke fogad délután 2 órakor.

Honvéd utóellenőrzési szemle a honvédgyalogsági laktanyában. (Üllői-ut, a neplizettel szemben.) Az 1-ső honvéd gyalogezred 1897., 1898., 1899. és 1900. évfolyambeli legénysége kerül szemlére.

Közöshadseregbeli utóellenőrzési szemle a Mária Terezia-laktanyában. (Üllői-ut.) A 32-ik gyalogezred 1891—1898. években besorozott legénysége kerül szemlére.

A szabad lyczeumban este 6—7-ig dr. Ranschburg Pál előadása a kisérleti és orvosi psichologia köréből az egyet. állattani intézetben (muzeum-körut 4. sz.)

A magyar épitőmesterek egyesületének szakosztályi ülése délután 6 órakor (Ferencziek-bazár.)

Nemzeti muzeum: Képtár d. e. 9 órától d. u. 1-ig. Többi tárai 1 korona belépődij mellett megtekinthetők.

Iparmüvészeti társulat karácsonyi bazárja nyitva d. e. 9-től d. u. 5-ig ingyen, d. u. 5—8-ig belépődij 40 fillér.

Technologiai iparmuzeum d. e. 9 órától 1 óráig.

Mezőgazdasági muzeum (kerepesi-ut 72.) d. e. 9—1-ig.

A földtani-intézet muzeuma (Stefánia-ut 14.) d. e. 10—1 óráig. Belépődij 1 korona.

Közlekedési muzeum a városligetben d. e. 9 órától 12 óráig és d. u. 3—5 ig.

Az Akadémia Goethe szobája délelőtt 10—12-ig.

Téli tárlat a müosarnokban d. e. 9 órától délután 4 óráig és délután 6 órától este 11 óráig. Belépődij 1 korona.

Nemzeti Szalon állandó képkiállitása d. e. 9 órától este 8-ig. Belépő dij 50 fillér.

Vadászati kiállitás a városligeti fővárosi pavillonban reggel 8 órától este 8 óráig. Belépődij 60 fillér.

Egyetemi könyvtár d. e. 9—2-ig és d. u. 3—8-ig.

Muzeumi könyvtár d. e. 9—1-ig.

Akadémiai könyvtár d. u. 3—7-ig.

Az uj országház kupolacsarnoka és lépcsőháza d. e. 10—1 óráig 40 fillér, azontul este 6 óráig 1 korona.

Allatkert nyitva egész nap. Belépti dij 30 kr.

Egyetemi füvészkert (az üllői-uton) nyitva d. e. 8—12-i és d. u. 2—6 órai

A m. kir. központi statisztikai hivatal nyilvános könyvtára és térkép-gyüjteménye nyitva 10—1-ig.

Magyar kir. kereskedelmi muzeum. *Igazgatóság, kereskedelmi szakkönyvtár és keleti mintatár* V., váczi-körut 32. szám. Hivatalos órák 9—2-ig. *A hazai termékek állandó kiállitása és a kereskedelemtörténeti múzeum*, továbbá a *házi ipari kiállitás* (melyben az üzletvezetőség árusitásokat is eszközöl) a városligeti iparcsarnokban. Nyitva: 9—12-ig és vasárnap d. e. 9 órától 13 ig. — A *külföldi kirendeltségek* központi üzletvezetősége (magyar kereskedelmi részvénytársaság V., váczi-körut 32.)

IDEGENEK NÉVSORA.

Nádor szálloda. Heidmann K. N.-Kanizsa. — Czerny A. Korpona. — Molnár J. Dombovár. — Réthy A. Kecskemét. Szöllősy M. Nyiregyháza. — Weiner F. Bécs. — Tales S. Győr. — Imrédy K. Léva. — Burger N. Bécsujhely. Landmann F. Szerdahely. — Vukaics K. Debreczen. — Ajkay E. Kassa. — Füzy M. Sopron. — Heidlberg K. M.-Tur. Egressy K. Szeged. — Tompa E. N.-Mihaly. — Weiss S. N.-Várad. Dr. Bernhard J. Prága. — Szallay E. Sümeg. — Dávid J.-né Tapolcza. — Zsupanszky V. Pancsova. Demeter K. Fehérvár. Topf N. Rozsnatof. — Kohn R. Pozsega. — Fodor F. és Z. Miskolcz. — Zsembera A. Déva. — Rosner M. Losoncz. Magyar K. Kassa. — Wiesne E. Ujfalu. Varga S. D.-Földvár. Weltmann S. Hőgyész. — Kuhn M. Szeged. — Dudás E. K.-Terenne. — Földessy E. N.-Becskerek. — Harmaty S. Szigetvár. — Lauffer O. B.-Gyarmat.

Pannonia szálloda. Báró Szentkereszty P. Bun. Gróf Török J. Ungvár. — Gróf Benyovszky R. Tolna. — Forster E. Dombegyháza. — Képes L. A.-Bánya. — Schefczik I. Szolnok. — Donner J. Arad. — Dr. Mihályffy J. Enying. Sinkovich O. Szt.-Katolna. — Farkas Zs. Szabadka. Höpfel M. Lipcse. — Gerlach V. Bécs. — Veress J. Oroshaza. Pálinkás E. Akos. — Zipper M. Lemberg. — Berstvás J. N-Körös. — Reiner L. Esztergom. — Kosztyál J., Dr. Gere A. Abony. — Farkas O. T.-Sáp. — Motkó R.-né Nyitra. Krausz Gy. Marczali. — Krausz I. Pécs. — Kováts A. Dégh. Balogh Gy.-né Sz.-Balhás. — Molnár L.-né K.-Félegyháza. Lauber V. Pécs. — Hirsch N.-né N.-Szombat.

Erzsébet királyné szálloda és pension. Dr. Csathó Zs. Szentes. — Jakab E. Ermihályfalva. — Ballagh D. M.-Igen. — Eisert G. és leánya Korpona. — Grünfeld B. Lugos. — Szabolcsi J. Ungvár. — Rónay J. Zombor. Bojda K. Győr. — Derfinyák Zs. Siklós. Cseke G. Nyitra. Herczeg F. Csongrád. — Strompf K. Szeged. — Novák M. Pozsony. Csingedy S. M.-Tur. — Furcse J. Temesvár.

Metropole szálloda. Jeschek M. Ascherleben. — Pfeffer M. Prága. — Narin E. és családja Pucoviste. — Berger E., Fränzl A., Pithart A., Dr. Fellner A., Klima J. Bécs. Michel E. Sarajevo. — Brunner A. H.-M.-Vásárhely. — Dr. Hosszu V. Balázsfalva. — Reich Gy. Igló. Suha G. és fia Kolozsvár. Gebauer F. és neje P. Podolocs. — Virkelety S. Győr Balla M. Fülek. — Müller L. Pacsa. — Nádas R. Szombathely. Pakozdy B. Komárom. — Meskó P. Nyitra. — Szarvas I. Tata. — Hirschl A. N.-Várad. — Valovics F. P.-Vacs. Vas G., Kemény M. Arad. — Ott J. és neje Bártfa. — Lang D. Torna. — Speiser B. Brassó. — Otolay J. Z.-Brezó.

SZINHÁZAK és MULATSÁGOK.

M. KIR. OPERAHÁZ.

Évi b. 133 Havi b. 15.

Budapest, 1901 nov. 28-án.

Először

Tristán és Izolda.

Zenedráma 3 felvonásban. Irta: Wagner Richard. Szövegét forditotta: Ábrányi E.

Személyek:

Tristán	Burrian
Marke király	Ney D.
Izolda	Vasquezné
Kulwenál	Takáts
Melot	Kiss B.
Brangéne	Berts M.
Pásztor	Gábor
Kormányos	Ney B.
Ifju hajós	Déri

Kezdete fél 7 órakor.

NEMZETI SZINHÁZ.

Évi bérlet 197.

Budapest, 1901 nov. 28-án.

A becsület.

Szinmü 4 felvonásban Irta: Sudermann Herman. Forditotta: Fáy J. Béla.

Személyek:

Mühlingk	Vizvári
Amália	Helvey
Kurt	Horváth
Leonora	V. Molnár
Brandt L.	Dezső
Stengl H.	Rózsahegyi
Frast	Gál
Heinecke	Gabányi
Heineckené	Rákosi
Róbert	Beregi
Auguszta	Nagy
Alma	Török
Minalszky	Körösmezey
Nebenstreitné	Györgyné
Vilmos	Faludi
Johann	Narczisz
Hindu	Magyari

Kezdete 7½ órakor.

KISFALUDY SZINHÁZ

Budapest 1901 nov. 28-án.

Hömpöly család.

Kezdete ½8 órakor.

VÍG-SZINHÁZ.

Budapest, 1901 nov. 28-án.

Másodszor:

Leontine férjei.

Vigjáték 3 felvonásban. Irta Capus Alfred. Ford. Md.

Személyek:

Dubois	Fenyvesi
Plantin	Balassa
De la Jambiére	Szerémy
Grimard	Tapolczai
Leontine	Csillag
Versac	Hunyadi
Hortense	Szerémy G.
Juliette	Hegedüsné
Izabella	Varga
Virginia	Niko
Bejou	Rónaszéki
Miette	Fábián
Boucat	Győző
Ernestine	Gézi
Bankszolga	Kassay

Kezdete 7½ órakor.

MAGYAR SZINHAZ.

Budapest, 1901 nov. 28-án.

A svihákok.

Operett előjátékkal és két felv. Szövegét irták Lindau és Kren. Ford. Feld Aurél és Mérei A. Zene Ziehrertől.

Személyek:

Gilka	Boross
Mimi	Turcsányi
Blitz Fritz	Sziklai
Berta	Ledofsky
Vendéglős	Iványi
Anna	Bolgár
Roland	Farkas
Wondracsek	Szadai
Rodenstein	Margó
Muggenheim	Dóry
Malter Prém	Delly
Kampel	Mátrai
Kampelné	Sellő
Krepelka	Stoll
Zatties	Hegyi
Hornyicsek	Erdős
Finkelstein	Kunossi
Wondracsek	Szadai
Lóri	Almássi
Biri	Mezei
Tini	Karvázi
Fifi	Szalontai

Kezdete 7½ órakor.

NÉPSZINHÁZ.

Budapest, 1901 nov. 28-án

Katalin.

Eredeti nagy operett 3 felvonásban, egy változással. Irta: dr. Béldi Izor. Zenéjét szerzette: Fejér Jenő.

Személyek:

II. Katalin	Zilahiné S.
Gróf Guracki	Kenedich
Télémaque	Németh
Germain	Küry
Anica	Bojár
Buranov hg.	Szabó
Trojkov F.	Tollagi
Ivanov A.	Nagy
Gr. Sunderland	Ujvári
Dacskov	Havasi
Sunderland grnő	Rózsa
Buranov hgnő	Nyári
Egy tánczosnő	Kápolnai
Gregor	Kiss
Első tiszt	Szerdahelyi
Második tiszt	Delli

Kezdete 7 órakor

VÁR-SZINHÁZ.

Idény b. 21. Havi b. 10.

Budapest. 1901 nov. 28 án.

Stuart Mária.

Történeti szomorujáték 5 felv. Irta Schiller. Ford. E. Kovács Gyula és Sulkovszky József.

Személyek:

Erzsébet	Fáy Sz.
Stuart Mária	Hegyesi
Dudley	Somló
Talbot	Szacsvay
Cecil Vilmos	Gyenes
Kent gróf	Pálffy
Davison	Császár
Paulet	Egressy
Mortimer	Mihályfi
Aubespine	Mészáros
Belliévre	Abonyi
Drugeon	Gózon
Melvil	Hetényi
Kenedi	Boér
Kurl Margit	Keczeri
Bourgoyne	Latabár

Kezdete 7 órakor.

Uránia

Magyar tudományos szinház.

Budapest, 1901 nov. 28-án.

A magyar lant.

Kezdete 7½ órakor.

Fővárosi gyermek-szinház.

Igazgató Feld Zsigmond.

Rottenbiller-utcza 37/6. sz.

Budapest, 1901 nov. 28 án.

Ali Baba és a 40 rabló.

Kezdete ½5 órakor.

Szinházi játékrendek.

A m. kir. operaház müsora: *Pénteken* Hangverseny. *Szombaton* Az afrikai nő. *Vasárnap* Tristan és Izolde (másodszor)

A nemzeti szinház müsora: *Pénteken* A bor. *Szombaton* Az ember tragédiája. *Vasárnap* d. u. Csongor és Tünde, este A vörös talár.

A várszinház müsora: *Szombaton* A becsület.

A népszinház müsora: *Pénteken* San-Toy. *Szombaton* Flórika szerelme (először). *Vasárnap* d. u. Nebántsvirág, este Flórika szerelme.

A vigszinház müsora: *Pénteken* Leontine férjei (harmadszor). *Szombaton* Leontine férjei. *Vasárnap* d. u. Üzenet a Marsból, este Leontine férjei.

A magyar szinház müsora: *Pénteken* és *Szombaton* New-York szépe. *Vasárnap* d. u. A Gésák, este A Svihákok.

Az Uránia-szinház müsora: Egész héten: A magyar lant.

SOMOSSY-MULATÓ

Király-utcza 71. sz.

SOMOSSY KÁROLY igazgató.

Decz. 1-én nagy megnyitó disz-előadás.

A müsorból:

Komikus számok:	Hölgyszámok:	Látványos számok:
Les Carangeots	Carola Cecilia	The great french
Majom-tornászok	Szevilla szépei	5 zsonglőr-mutáczióval
Thurston	She a négy elem	
Rügammer		
Roberty-csoport	Szirmai Rózsi	Du Cane trio tükör-akrobaták
Moch Tock	Magyar női ének és tánczkar	
Ujvári Károly		Perzina

Jegyek a három első előadásra az igazgatósági irodában (Csengery-utcza 28. I. em.) válthatók.

HAGGENMACHER-féle a sörfőzde által palaczkozott

SZALON-SÖR

legkellemesebb üditő és tápláló ital.

Páris 1900 Grand Prix. — 1896. állami arany érem.

Dr. Telbisz János kir. keresk. törvsz. hit. vegyész nyilatkozata: »A Haggenmacher-féle Szalon-Sör vegyi összetételében teljesen azonos a legjobb csehországi (pilseni) sörökkel, de az utóbbiaknál még tartalomdúsabb.«

Megrendelési hely: Budapest, V., Kádár-utcza 5. sz.

Legelegánsabb és legszebb kivitelü

KÉPEKET

készit

FODOR JÓZSEF

fényképész

Budapest, IV., Eskü-ut 6. sz.

(Főherczeg Klotild palota)

a következő mérsékelt árak mellett:

12 drb vizit fénykép . . . . 5 forint
12 „ cabinet fénykép . . 10 „
12 „ Makart fénykép . . 12 „

Nagyobb képek, platin és aquarell képek, ugyszintén nagyitások megfelelő mérsékelt árban készittetnek. 42633

Szabad lift használat.

Drechsler nagyvendéglője.

Nagyrabecsült vendégeim fölszólitása folytán elhatároztam magamat, hogy **összes helyiségeimben** mint világos sört **kizárólag a** világhirü

„pilseni ősforrást"

a polgári serfőzde, Pilsenben, alap. 1842-ben, elismert kitünő minőségü gyártmányát fogom kiszolgáltatni.

A „pilseni ősforrás"

a leggondosabban kezelve, mindig friss és kifogástalan minőségben lesz kapható. **Az utczai kimérés a legolcsóbban számitva. Nagy választéku villásreggeli. Társaságoknak nagyobb és kisebb termek. Pincze és földszinten ujonnan berendezett fényes éttermek.** Kiváló tisztelettel

DRECHSLER BÉLA

VI., Andrássy-ut 25. szám. 42674

Fővárosi Orfeum

(Nagymező-utcza 17.) 42531

A szezon legnagyobb sikere!

Diana a pompa és szépség csodája.

Titcomb fenomenális táncz- és ének-müvésznő

és 12 nagy attrakczió valamint a

Tarka Szinpad uj programmal.

A szezon legnagyobb sikere!

Az előadás 8 órakor kezdődik.

Halálos itélet!

„MORT"

poloska-irtó szesz

kiválóan sikerült vegyi összetételénél fogva, fölülmulja az összes eddig létező szereket, amennyiben nemcsak a poloskát, hanem azok petéit is véglegesen kiirtja, a „MORT" legcsekélyebb foltot sem hagy hátra, tehát még a legfinomabb butoroknál és tapétáknál is bátran használható.

Egy üveg ára 40, 80, 120 és 250 fillér.

„MORT" mindennemü rovartirtópor.

Poloskák, bolhák, legyek, szunyogok stb. legbiztosabban ható ellenszere. — **Ezen por kiváló szolgálatot tesz moly elleni védekezésnél.**

Egy doboz ára 40, 80 és 160 fillér.

„MORT" csotány és svábbogárirtó por

az egyedüli szer, melynek segitségével ezen kellemetlen férgeket 1—2 nap alatt teljesen kipusztithatjuk. — **E porral kezelt helyiségekben a féreg nem mutatkozik többé! Nem mérges!**

Egy doboz ára 40, 80 és 160 fillér.

Gyár, főraktár: 11491

MAJTHÉNYI BÉLA

droguista és vegykészitmények üzletében

Budapest, IV., Egyetem-utcza 11.

(a Gróf Károlyi palotával szemben)

a m. kir. honvéd csapatok és intézetek szerz. szállitója.

Mindennemü bel- és külföldi gyógyáru különlegességek, angol- és franczia illatszerek és pipereczikkek, vegykészitmények, háztartási, gazdasági és állatgyógyászati czikkek raktára.

Padlófényesitő szerek.

Tea, rum, cognac, cacao es csokoládé.

Rum és likör készitéséhez való anyagok.

Alkalmi Vétel

kiselejtezzük kis hibák miatt 42651

12 személyes

porczellán-étkező készleteinket

dus aranyozás és remek festészettel, ezen

rendkivül olcsó

kiárusitás csak deczember hó 7-ig tart.

Komplett 6 személyre dusan aranyozott és remek festésü

Étkezőkészlet	6.50	Teakészlet finom	3.75
		Kávékészlet	3.75
Étkező modern	8.50	Mocca	4.50
		Függőlámpa majolika	4.75
Étkező rococo	10.50	Mosdó, finom	4.50
		Üvegkészlet	6.50

ORTNER REZSŐ és Társa

Szt.-Lőrinczi és Karlsbadi

porczellán-festő ipartelep

Teréz-körut 32 Saroküzlet

Vidéki rendelésnél kérjük a vasutállomást.

Vizállás, 1901 nov. 27-én.

Állomás	Czentiméter	Állomás	Czentiméter
Inn:		**Béga:**	
Schärding	+ 35 < 3	Kiszető	+ 55 < 1
		Temesvár	
Duna:		N.-Becskerek	— 47 < 2
Passau	+ 136 < 18		
Linz	+ 119 < 14	**Tisza:**	
Bécs	— 108 < 4	M.-Sziget	+ 60 > 4
Pozsony	+ 94 < 4	Tekeháza	+ 30 < 10
Komárom	+ 162 < 3	Tisza-Ujlak	+ 10 < 10
Budapest	+ 110 > 10	V.-Námény	+ 80 < 56
Paks	+ 26 > 15	Záhony (Csap)	— 4 < 36
Mohács	+ 90 > 13	Tokaj	+ 236 < 17
Gombos	+ 165	Tisza-Füred	+ 256 > 16
Ujvidék	+ 131 < 9	Szolnok	+ 268 < 12
Zimony	+ 227	Csongrád	+ 233 < 15
Pancsova	+ 204 < 1	Szeged	+ 240 < 11
Drenkova	+ 169 > 5	Török-Becse	+ 143 < 9
Orsova	+ 246 > 6	Titel	
Vág:		**Körös:**	
Szered	+ 58 < 14	Sebes: N.-Várad	— 5
Rába:		Fekete: Tenke	0
Győr	+ 172 > 3	Fehér: B.-Jenő	— 18 < 2
Dráva:		Kettős: Békés	+ 18 < 4
Zákány	+ 4	Hármas: Gyoma	+ 28 < 14
Barcs	+ 43 < 6		
Eszék	+ 122 < 1	**Maros:**	
Száva:		Arad	— 126 < 2
Sziszek	+ 310 < 40	Makó	— 26
Mitrovicza			

Jegyek magyarázata: + null fölött, — null alatt, > áradat, < apadat.

Időjárás.

A m. kir. meteorologiai központi intézet távirati jelentése 1901 nov. 27-én reggel 7 órakor.

Skandináviától északnyugatra az Oczeán felett uj depresszió jelentkezett, minek következtében északon a barometer nagy mértékben sülyedt, valamint a földközi depresszió területén is a légnyomás alacsonyabb lett. A magas légnyomás Anglia és Németország felett tartózkodik.

Európában Angol- és Olaszország kivételével a hőmérséklet általánosan a fagypont alatt van. Jelentékenyebb esők Olaszország partjain voltak.

Hazánkban az idő tulnyomóan borus és az éjjeli fagy általános volt és helyenkint havazott.

Prognózis a következő 24 órára: Fagypont körüli hőmérséklet és az ország délnyugati részein elvétve még kevés csapadék várható.

Állomások	Légnyomás 700 + mm.	A hőmérséklet Celsius szerint	Szél iránya és ereje	Felhőzet	Csapadék mm.	Hőmérsék maxi-muma	Hőmérsék mini-muma
Akna-Szlatina	68·1	— 3·2	—	*	1	—1	—5
Szatmár	68·3	— 0·3	—	3	2	2	—
Eger	67·0	— 2·4	E 1	4	1	—2	—5
Ungvár	67·7	— 2·1	NE 2	4	—	0	—3
Késmárk	68·8	— 3·0	N 2	4	—	—	—
Árvaváralja	68·3	— 2·6	NNE 1	4	—	0	—6
Selmeczbánya	68·9	— 7·2	NW 1	0	—	—	—
Budapest	67·5	— 0·9	N 1	1	2	2	—1
Ó-Gyalla	68·0	— 5·4	N 1	3	1	—1	—5
Magyar-Óvár	70·0	— 5·0	NW 1	0	1	—1	—5
Sopron	69·1	— 1·8	NW 1	4	—	1	—4
Herény	68·0	— 2·7	N 2	2	1	0	—2
Keszthely	67·5	— 0·6	N 1	4	—	1	—3
Pécs	65·1	— 0·4	NE 2	4	—	1	—1
Eszék	66·2	— 0·8	NE 1	4	—	3	—2
Zágráb	67·5	— 0·6	ENE 1	4	—	0	—2
Komárom	68·3	— 4·8	—	3	1	0	—5
Fiume	62·7	— 3·0	NNW 5	●	—	8	1
Cirkvenica	60·2	— 3·4	NE 4	4	—	8	1
Debreczen	69·7	— 3·3	NE 2	4	2	0	—4
Kis-Kartal	68·1	— 5·0	—	—	—	—	—6
Szolnok	66·7	— 5·0	N 2	2	2	—0	—5
Szeged	66·5	— 1·6	N 2	4	1	0	—2
Arad	65·8	+ 0·3	W 5	4	—	2	0
Zsombolya	64·9	— 0·3	NE 1	*	1	1	—1
Temesvár	64·9	+ 0·6	N 5	4	2	1	0
Versecz	64·8	+ 0·6	—	*	1	2	—0
Drenkova	65·0	+ 1·2	SE 1	*	—	2	0
Nagy-Várad	66·1	— 1·6	NE 4	1	1	1	—2
Kolozsvár	67·0	— 2.0	SW 1	∞	1	1	—3
Nagy-Szeben	66·6	— 2·0	W 1	4	—	2	—3
Bécs	69·5	— 1·1	NW 1	4	—	—0	—3
Salzburg	70·1	— 3·6	—	4	—	0	—4
Klagenfurt	66·1	— 2·2	N 1	4	—	1	—5
Póla	61·7	+ 3·7	NE 3	4	—	8	3
Lesina	67·5	+ 8·4	NE 2	4	9	12	8
Hamburg	71·6	— 1·4	W 1	≡	—	—	—
Berlin	71·3	+ 3·2	—	4	—	—	—
Zürich	66·2	— 3·2	E 2	3	—	—	—
Biarritz	66·1	— 0·8	NE 3	1	—	7	—1
Nizza	60·0	+ 4·6	E 3	4	2	11	3
Páris	—	—	—	—	—	—	—
Christiansund	55·2	+ 5·7	WSW 8	●	—	—	—
Stockholm	60·5	— 1·0	SW 2	2	—	—	—
Szent-Pétervár	61·6	— 4·2	WSW 2	4	—	—	—
Varsó	—	—	—	—	—	—	—
Moszkva	—	—	—	—	—	—	—
Kiev	70·5	— 4·8	—	4	—	—	—
Sarajevo	65·9	— 3·2	SW 2	*	6	1	—4
Sulina	68·0	+ 6·5	SE 1	4	—	7	—
Szófia	64·0	— 0·2	ESE 2	*	3	4	—1
Athen	59·0	+ 16·8	SSE 7	4	—	14	10
Torino	64·6	+ 1·6	SSW 3	3	1	2	—0
Flórencz	61·6	+ 5·6	NE 5	4	—	8	4
Róma	58·4	+ 6·1	N 3	3	9	9	5
Nápoly	57·5	+ 8.1	N 2	0	20	9	—6
Brindisi	55·5	+ 11·8	WNW 4	4	28	13	10
Palermo	58·4	+ 12·8	WNW 2	3	2	—	13
Malta	—	—	—	—	—	—	—

A szélirányok jelölése: N = észak, E = kelet, S = déli W = nyugot. — Felhőzet: 0 = egészen derült, 1 = többnyire derült, 2 = részben felhős, 3 = többnyire borult, 4 = egészen borult, ● = eső, * = hó, ≡ = köd, ⌈ = zivatar.

A budapesti áru- és értéktőzsde hivatalos árjegyzése

1901. november 27.

Időjárás borult | Vizállás reggel 7 orakor 126 cm. | Hőmérő reggel 7 orakor + 2 C. | Légsulymérő reg. 7 ó. 772 m/m.

A) Árutőzsde.

I. Gabonanemüek. — Arak koronaértékben.

a) Kész áru.

A budapesti áru- és értéktőzsde szokásai szerint készpénzben 50 klgr.-kint. — A minőségi suly hektoliterenkint és kilogrammonkint.

Buza	74		75		76		77		78		79		80		81	
tiszavidéki	—.—	—.—	8.15	8.30	8.25	8.40	8.35	8.5C	8.40	8.6C	8.55	8.65	8.65	8.75	—.—	—.—
uj	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—
fehérm.	—.—	—.—	8.15	8.30	8.20	8.35	8.25	8.40	8.30	8.5C	8.45	8.60	8.6C	8.75	—.—	—.—
uj	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—
pestvidéki	—.—	—.—	8.10	8.25	8.15	8.30	8.20	8.25	8.25	8.45	8.40	8.55	8.55	8.65	—.—	—.—
uj	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—
bánság	7.90	8.—	8.05	8.20	8.10	8.25	8.15	8.30	8.20	8.40	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—
bácskai	8.10	8.25	8.25	8.40	8.20	8.45	8.35	8.50	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—
szerb átm.	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—
román	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—
bolgár	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—

	Minőség	Árfolyam kor.-tól	Árfolyam kor.-ig
Rozs — 50 kg.-kint	Elsőrendü	7.10	7.15
	Középminőségü	6.90	7.05
Árpa — 50 kg.-kint	Takarmány, elsőrendü	6.—	6.20
	„ másodrendü	5.85	6.—
	Sörfőzésre tiszavidéki	—.—	—.—
	„ felsőmagyarországi	—.—	—.—
	„ dunántuli	—.—	—.—
Köles — 50 kg.-kint	—	4.9C	5.—
Zab — 50 kg.-kint	Elsőrendü	7.25	7.6C
	Középminőségü	7.25	7.40
Tengeri 50 kg.-kint	Belföldi	5.45	5.65
	Román v. bolgár	5.45	5.55
	Cinquantin	6.25	6.35
	Fehér	5.40	5.55
Repcze 50 kg.-kint	Káposzta	—.—	—.—
	Bánsági	—.—	—.—

b) Határidőre.

	Határidő	Pénz korona	Áru korona
Magyar buza — 50 kg.-kint	1901 október	—.—	—.—
	1902 április	—.—	—.—
Buza — 50 kg.-kint	1901 junius	—.—	—.—
	„ október	—.—	—.—
	„ május	—.—	—.—
	1902 április	8.65	8.66
Rozs — 50 kg.-kint	1901 október	—.—	—.—
	„ május	—.—	—.—
	1902 április	7.35	7.36
Tengeri — 50 kg.-kint	1901 szept.	—.—	—.—
	„ október	—.—	—.—
	1902 május	5.58	5.59
Zab — 50 kg.-kint	1901 október	—.—	—.—
	1902 április	7.68	7.69
	„ május	—.—	—.—
Kap.-repcze — 50 kg.-kint	1901 augusztus	—.—	—.—
	„ február	11.80	11.80

II. Leszámoló árfolyamok

Buza 50 kg.-kint	—.—
Rozs 50 kg.-kint	—.—
Tengeri 50 kg.-kint	—.—
Zab 50 kg.-kint	—.—
Árpa	—.—
Kap.-Repcze	—.—

IV. Hajózási fuvardij.

	Honnan	fillér
Duna	Pancsova	46—50
	Ujvidék	36—40
	Bezdan	26—30
	Kalocsa	24—26
	D.-Földvár	22—24
Tisza	Szentes	52—56
	Szeged	50—54
	Zenta	46—48
	Titel	42—44
Száva	Mitrovicz	60—64
Béga	Temesvár	74—78
	N.-Becsk.	50—54

A fuvardij 100 kilogrammonkint a szállitási adóval és a biztositási dijjal értetik. Győrbe a fuvardijtétel 20 fillérrel magasabb.

III. Különféle termények.

Ár 100 kilogrammonkint.

		Faj	Pénz korona	Áru korona
Ingyen hordó 50 kg.-kint	Disznózsir	budapesti	52.5C	53.—
		vidéki	—.—	—.—
50 kg.-kint	Szalonna	magyar la légenszáritott vidéki	—.—	—.—
		városi légenszáritott, 4 darabos	44	44.5C
		„ „ 3 „	45.50	46.—
		füstölt	—.—	—.—
Zsákkal együtt göngysuly tisztasuly helyett. Minőség 600 grammonkint 50 kg.-kint	Szilva	bosnyai, 1901 évi, usance-minőség	14.50	15.—
		„ „ 100 darabos	15.50	16.—
		„ „ 85	16.25	16.75
		szerbiai, „ usance-minőség	14.50	15.—
		„ „ 100 darabos	15.50	16.—
		„ „ 85	16.—	16.25
Ingyen hordó 50 kg.-kint	Szilvaiz	szlavoniai 1901	—.—	—.—
		szerbiai 1901	17.—	17.50
50 kg.-kint	Heremag	luczerna magyar, 1901	41.—	48.—
		lóhere aprószemü 1901	29.—	43.—
		„ középszemü 1901	45.—	47.—
		„ nagyszemü 1901	48.—	52.—

B) Értéktőzsde.

Kamatláb	Értékpapirok	Utolsó árfolyam pénz	aru
		100 kor-kint	
	I. Államadósság.		
	a) Magyar államadósság.		
4 %	Aranyj. 100,500, 1000 ar. frt nevert. drbok, adóm. 100 ar. frt 240 k.	118.25	118.75
4 %	Aranyjáradék, 10,000 ar. frt névert. dbokb. adóm. 10,000 ar. frt = 24.000 k.	—.—	—.—
4 %	Aranyjáradék, adómentes, 100 ar. frt = 240 k. decz. k.	118.25	118.75
3½%	Koronaértékü járadék, adómentes	83.5C	84.—
4 %	„ „ „	92.10	93.50
4 %	„ „ „ decz. k.	93.15	93.25
4 %	„ „ „ decz. k.	93.15	93.25
4½%	1876. kel. vas. államk. ar. frtb. 100 ar. frt=240 k.	119.—	120.—
4½%	1889. államv. aranyk., adóm. 100 ar. frt = 240 k.	121.25	122.25
4½%	1888. évi államvasuti ezüstkölcsön	100.25	101.25
3 %	Államk. vask.-czélj. ar. „ em., 10 f. sterl.=240 k.	82.50	83.—
—	1870. nyeremenyk., 100 frtos drb 100 frt = 200 k.	173.5C	175.50
—	1870. „ 50 „ 50 frt = 100 k.	172.50	175.50
4½%	Magyar regale-kárt. kötvény, adómentes	99.75	100.50
4½%	Horvát-szlavon „	99.75	100.5C
4 %	Magyar földtehermen esitési kötvény, adómentes	93.—	94.—
4 %	Horvát-szlavon „	93.50	94.50

Kamatláb	Értékpapirok	Utolsó árfolyam pénz	aru
4 %	Tiszai és szegedi nyeremk. adóm., 100 frt = 200 k.	146.50	147.50
4½/100%	Horvát-szlavon jelz. földv. kötv. adólev. 7%	—.—	—.—
	b) Osztrák államadósság.		
4⅖%	Egyesitett járadék papirban február—augusztus	98.50	99.—
4⅖%	„ „ május—november	98.50	98.—
4⅖%	Egyesitett járadék ezüstben január—julius	98.50	99.—
4⅖%	„ „ április—október	98.50	99.—
4 %	Aranyj., adom., ar. frtban, 100 ar. frt = 240 k.	118.90	119.4C
4 %	Koronaértékü járadék	95.50	95.75
3⅕%	Államsorsj. 1854. evb. 250 frt. p. p. = 525 k.	190.5C	192.5C
4 %	„ 1860. 500 „ o. e. = 1000 k.	139.5C	141.50
	„ 1860. 100 „ „ = 200 k.	170.—	172.—
	„ 1864. 100 „ „ = 200 k.	222.	224.
	„ 1864. 50 „ „ = 100 k.	222.—	224.
	II Más kölcsönök.		
5 %	Bolgár államv. zálogkölcsön 100 ar. frt = 240 k	101.—	102.—
4 %	Bosnyák-herczegovinai orsz. kölcsön 1895. évből	87.—	88.—
4½%	Bosnyák-herczegov. orsz. vasuti kölcs. 1898. évről	96.—	96.50

Kamatláb	Értékpapirok	pénz	áru
		100 kor.-kint	
4½%	Budapest főváros 1890. évi kölcsöne, adómentes	97.5C	98.5C
4 %	Budapest székes-főváros kölcsöne adómentes	87.50	88.—
4 %	Temes-bégavölgyi vizszab. társ. kölcsöne	93.—	94.—
	III. Záloglevelek és kölcsönkötv.		
	a) Budapesti intézetek kibocsátásai.		
4½%	Belvárosi takarékpénztár r.-t.	97.5C	98.5C
4½%	Egyesült Bpesti fővárosi takarékpénztár frtban	97.5C	98.50
4 %	„ „ „	88.—	89.—
6 %	Egyes. tégla- és czementgyár r.-t. elsőbbs. k.	102.—	103.—
4½%	Ganz és társa vasönt. s gépgyár r.-t. kölcs. köt.	97.—	98.—
5 %	Kisbirtokosok országos földhitelint. frtban	101.—	102.—
5 %	„ „ „ 50½ évre	101.—	102.—
4½%	„ „ „ 50½ évre frtban	97.—	98.—
4 %	M. agr.- és járadékbank r.-t. szőlőkötv.	97.—	98.—
4½%	„ „ „ járadékjegy visszafiz. 102%	96.—	97.—
4½%	„ „ „ Záloglevél koronaértékben	97.—	98.—
4½%	M. ált. kőszénb. r.-t. els. k. 41 é. 100 frk.-kint	—.—	—.—
4½%	Magyar földhitelint. o. é. frtban	99.80	100.80
4 %	„ „ 41 évre	92.—	93.—
4 %	„ „ koronaértékben 50 évre	92.—	93.—
3½%	„ „ koronaértékben 65 évre	82.—	83.—
4 %	„ „ szabály. és talajjav. frtban	91.50	92.50
4½%	Magyar helyiérd. vasutak kötv. 50½ évre	95.25	96.25
4 %	„ „ „ 50 évre	90.—	91.—
4 %	„ „ „ 50 évre 105%	91.50	92.50
4½%	Magyar jelzáloghitelbank frtban	97.50	98.50
4½%	„ „ 50 évre	97.50	98.50
4 %	„ „ frtban	92.25	93.25
4 %	„ „ 60 évre	90.50	91.50
4½%	„ „ közs. kötv. 50 évre frtban	97.25	98.25
4½%	„ „ közs. kötv. 50 évre	97.25	98.25
4 %	„ „ közs. kötv. 50 evre frtban	92.25	93.25
4 %	„ „ közs. k. 50 é., vf. 110 frt.	95.—	100.—
3½%	„ „ k. k. 60 é. 100 frk. = 96 k.	—.—	—.—
4 %	„ „ nyer.-kötv.	118.—	120.—
4 %	„ „ osztr. felülb.	122.—	124.—
3 %	„ „ nyer.-kötv.	103.50	105.—
4½%	Magyar országos közp. takarékpénzt. 40 é. frtban	97.25	98.25
4½%	„ „ 50 é.	97.25	98.25
4 %	„ „ „	88.—	89
4½%	M. takarékp. közp. jelzálogb. 1, 2, 3, 6, 7, 8. kib.	97.25	98.25
4½%	„ „ 4., 5. kib.	94.—	95.—
4 %	„ „ „	85.50	86.—
4½%	„ „ közs. kötv.	96.—	97.—
4 %	„ „ „	86.50	87.5C
5 %	Országos központi hitelszövetkezet kötv.	100.—	101.—
4 %	Osztrák-magyar bank 40% évre frtban	99.—	100.—
4 %	„ „ 50 évre	99.—	100.—
4½%	Pesti hazai első takarékp. közs. kötv. 50 évre	98.25	99.25
4 %	„ „ „ frtban	91.50	92.50
4½%	„ „ zálogl. 50 évre	—.—	—.—
4	„ „ „	92.—	93.—
4½%	Pesti m. keresk. bank frtban	97.5C	98.25
4 %	„ „ „	92.—	93.—
4½%	„ „ közs. kötv. 50½ évre	97.50	98.5C
4½%	„ „ közs. k. visszf. 110% frtb	102.—	103.—
4 %	„ „ közs. k. visszf. 105%	93.—	94.—
	b) Vidéki és külföldi int. kibocsátásai.		
5 %	Albina takarék és hitelintézet	101.—	102.—
5 %	Aradi polgári takarékp. 40 évre	—.—	—.—
5 %	„ „ 40 é. visszafiz. 110%	—.—	—.—
5½%	„ „ 40 évre	—.—	—.—
4½%	Aradmegyei takarékpénztár	98.—	99.—
5 %	Bosnyák-herczeg. szabad. orsz. bank 20 évre	—.—	—.—
5 %	„ „ 30 évre	102.50	103.50
4½%	Debreczeni első takarékpénztár	96.50	97.50
5 %	Erdélyr. m. jelzáloghitelb. 40 évre	99.—	100.—
4½%	„ „ 40 évre visszafiz.	98.5C	99.50
4½%	Horvát-szlavon országos jelzálogbank	98.75	99.75
4½%	„ „ közs. kötv.	98.50	99.50
5 %	Nagy-b. ált. takp. 31½ é., vissz. 110%	102.—	—.—
5 %	„ 40 évre, vissz. 106%	102.—	—.—
5 %	„ 40 évre, III. kib.	101.75	102.25
4½%	„ 35 évre, IV. kib.	98.25	99.25
5 %	Nagyszebeni földhitelintézet	102.—	103.—
5½%	„ „	106.—	107.—
6 %	„ „	106.—	107.—
4½%	„ „ VI. kib.	98.25	99.25
3 %	Osztrák földhitelintézet nyer.-kötv.	126.50	128.50
5 %	Temesvár első takarékpénztár	100.—	101.—
4½%	„ „	96.25	97.25
	IV. Elsőbbségi kötvények.		
4½%	Adria m. kir. tengerhajózási részvényt.	97.50	98.50
4 %	Budapesti közuti vaspálya-társ koronaért.	94.—	95.—
4 %	Budapest villamos városi vasut r.-t.	95.—	96.—
4 %	Budapest-pécsi vasut	91.30	92.3C
4 %	Déli vasut 100 márka = 118 k.	111.50	112.5C
4 %	„ 1900. évi kib. 100 frankonkint	—.—	—.—
6 %	Első cs. kir. sz. b. dunagőzhajózási társ.	—.—	—.—
4 %	Kassa-oderbergi vasut 1889,	95.—	96.—
4 %	„ „ 1889, 100 m. = 118 k.	113.—	114.—
4 %	„ „ 1891,	94.80	95.80
4 %	„ „ 1891, 100 m. = 118 k.	113.—	114.—
4 %	„ „ (oszt. von.) 1889. ez.	95.5C	96.50
4½%	Magyar folyam- és tengerhajózási r. t.	98.50	99.—
5 %	Magyar-gácsországi vasut I. kib.	106.—	107.—
5 %	„ „ II. kib.	106.—	107.—
4 %	„ „ ezüst	93.—	94.—
5 %	Magyar ny. v. (székesf.-győr-grázi vonal)	105.—	106.—
5 %	„ „ 1874. kib.	105.—	106.—
4½%	Magyar v. els. k. beruh. ezüstre, 100 m. = 118 k.	119.—	120.—
4 %	Osztrák-magyar államvasut 1883. 100 m. = 118 k.	—.—	—.—
3 %	„ X. kib. 1885 100 fr. = 96 k	—.—	—.—
4½%	Torontáli helyi érdekü vasutak	96.25	97.25

Osztalék 1900-ra	V. Bankok részvényei.		Utolsó árfolyam pénz	aru
			koronaérték	
15.—	Angol-osztrák bank	210	262.—	264.—
10.—	Budapesti bankegyesület	200	130.—	132.—
20.—	Első magyar iparbank	300	304.—	327.—
9.60	Fiumei hitelbank	160	147.—	148.—
60.—	Budapesti giro- és pénztár-egylet	2000	—.—	—.—
12.—	Hazai bank-részvény-társaság	200	210.—	212.—
—.—	Hermes magy. ált. váltóüzlet részvt.	200	200.—	202.—
15.—	Horvát kereskedelmi bank	240	—.—	—.—
30.—	Horvát leszámitoló bank	400	—.—	—.—
11.—	Horvát-szlavon országos jelzálogbank	200	203.—	205.—
36.—	Magyar általános hitelbank	400	406.—	408.—
36.—	„ „ decz. k.	400	645.	646.
10.—	Magyar ipar- és kereskedelmi bank	200	—.—	—.—
10.—	„ „ decz. k.	200	60.—	62.—

Osztalék 1900-ra	Értékpapirok		Utolsó árfolyam pénz	áru
			koronaérték	
frs 25	Magyar jelzáloghitelbank	240	—.—	—.—
frs 25	Magyar jelzáloghitelbank decz. k.	240	450.50	451.50
30.—	Magyar kereskedelmi r. t.	400	420.—	430.—
24.—	Magyar leszámitoló és pénzváltó bank	400 K.	—.—	—.—
24.—	„ „ decz. k.	400	410.50	411.—
50.—	Magyar takarékp. közp. jelzálogbankja	1000	810.—	820.—
32.—	Osztrák hitelintézet	320	—.—	—.—
32.—	Osztrák hitelintézet decz. k.	320	634.75	635.25
79.70	Osztrák-magyar bank	1200	1605.—	1615.—
140.—	Pesti magyar kereskedelmi bank	1000	2403.—	2407.—
30.—	Unionbank	400	518.—	520.—
	VI. Takarékpénztárak részvényei.			
12.—	Belvárosi takarékpénztár	200	200.—	202.—
14.—	Budapest III. kerületi takarékpénztár	100	200.—	205.—
12.—	Budapest-erzsébetvárosi takarékpénztár	200 K.	172.—	173.—
24.—	Budapesti tak. pénzt. és orsz. zálogk. r. t.	400 K.	401.—	402.—
124.—	Egyesült budapesti fővárosi takarékp.	1000	2050.—	2060.—
36.—	Magyar általános takarékpénztár	500 K.	565.—	565.—
80.—	Magyar országos központi takarékpénzt.	600	1345.—	1355.—
850.—	Pesti hazai első takarékpénztár	2000	16040.—	16090.—
	VII. Biztositó-társaságok részv.			
24.—	Bécsi biztositó társaság	400	375.—	385.—
24.—	Bécsi élet- és járadék-biztositó intézet	400	504.—	514.—
168.—	Első magyar általános biztositó társaság	2000	5200.—	5300.—
10.—	Fonciere, pesti biztositó intézet	200	183.—	190.—
16.—	Magyar jég- és viszontbiztositó r.-t.	200	224.—	226.—
—.—	Nemzeti baleset-biztositó r.-t.	200 K.	170.—	175.—
34.—	Pannonia viszontbiztositó intézet	600	1025.—	1050.—
	VIII. Gőzmalmok részvényei.			
—.—	Concordia-gőzmalom r.-t.	800	185.—	195.—
—.—	„ elsőbbségi részv.	800	—.—	—.—
60.—	Első budapesti gőzmalom r.-t.	500 K.	945.—	955.—
24.—	Erzsébet-gőzmalom-társ.	400	415.—	418.—
10.—	Lujza-gőzmalom r.-t.	320	215.—	220.—
40.—	Pesti hengermalom-társ.	800	860.—	880.—
30.—	Pesti molnárok és sütők gőzmalom r.-t.	400	405.—	415.—
24.—	Pesti Viktória-gőzmalom	300	305.—	310.—
	IX. Bányák és téglagyárak részv.			
16.—	Budapest-szentlőrinczi téglagyár	200	324.—	330.—
—.—	Egyesült tégla- és czementgyár r.t.	200	—.—	—.—
10.—	Északm. egyesült kőszénb. és iparv.	200	200.—	202.—
14.—	Esztergom-szászvári kőszénbánya r. t.	K. 400	230.—	233.—
13.—	Felsőmagyarorsz. bánya és kohóm. r.-t.	200	200.—	205.—
—.—	István téglagyár r.-t.	200	40.—	50.—
14.—	Kis sebesi granitbánya r.-t.	200 K.	286.—	290.—
—.—	Kőbányai gőztéglagyár r.-t.	320	510.—	520.—
20.—	Kőszénbánya és téglagyár r.-t.	20 K.	280.—	290.—
—.—	Lechner rákosi téglagyár r.-t.	200	—.—	150.—
24.—	Magyar asphalt r.-t.	200	180.—	185.—
—.—	Magyar ált. kőszénbánya r.t.	200	239.—	244.—
—.—	Magyar keramiai gyár r.-t. elöv. jog. n.	200	150.—	155.—
—.—	Péterhegyi téglaipar r.-t.	200 K.	—.—	80.—
36.—	Salgótarjáni kőszénbánya r.-t.	200	531.—	532.—
—.—	Ujlaki tégla- és mészégető r.-t. elöv. jog. n	300	160.—	162.—
	X. Vasmüvek és gépgyárak részv.			
12.—	Első magyar gazdasági gépgyár r.-t.	400	200.—	205.—
—.—	„Danubius" m. hajó- és gépgyár r.-t.	200 K.	138.—	140.—
—.—	Fegyver- és gépgyár részvénytársaság	300	—.—	—.—
160.—	Ganz és társa vasöntöde és gépgyár	800	2650.—	2700.—
—.—	Magyar belga fémipargyár r.-t. elsőbbs.	200 K.	—.—	—.—
—.—	Magyar waggon- és gépgyár r.-t.	200	350.—	360.—
—.—	Nadrági vasipar társulat	400	—.—	—.—
13.—	„Nicholson"-gépgyár részv.-társ.	200 K.	180.—	190.—
—.—	Rimamurány-salgótarjáni vasmü r.-t.	200	—.—	—.—
—.—	„ „ okt. v.	200	426.—	427.—
—.—	Schlick-féle vasöntöde és gépgyár	400	134.—	140.—
10.—	Teudloff s Dittrich gépgyr.-t. A) sor. elölj.	200 K.	190.—	200.—
—.—	Weitzer János gép-, waggongyár r.-t.	400 K.	140.—	150.—
	XI. Könyvnyomdák részvényei.			
25.—	„Athenaeum" irodalmi és nyomdai r.-t.	200	290.—	292.—
—.—	Franklin-társulat	300	490.—	500.—
—.—	„Pallas" irodalmi és nyomdai r.-t.	400	340.—	345.—
170.—	Pesti könyvnyomda r.-t.	1000	2550.—	2600.—
	XII. Különféle vállalatok részv.			
70.—	Általános waggonkölcsönző-társulat	400 K.	720.—	745.—
—.—	„Apollo" kőolajfinomitó-gyár r.-t.	200 K.	—.—	—.—
80.—	Bantlin-féle vegyi gyárak r.-t.	500 K.	1075.—	1100.—
—.—	Bihar-Szilágyi olajipar r.-t.	200 K.	200.—	210.—
—.—	Brassói cellulose gyár r.-t.	200 K.	300.—	310.—
12.—	Budapesti általános villamossági r.-t.	200 K.	216.—	220.—
180.—	Bpesti Zsolnay-féle porcz.-fayenczegy. r.-t.	2000 K.	2420.—	2520.—
12.—	Első magyar betüöntöde r.-t.	200	260.—	265.—
—.—	Első magyar gyapjumosó- és bizom. r.-t.	400	680.—	700.—
—.—	Első magyar részvény serfőződe	600	2100.—	2130.—
34.—	Első magyar sertéshizlaló r.-t.	400	434.—	444.—
16.—	Első magyar szálloda r.-t.	160	435.—	445.—
—.—	Első pesti spodium és enyvgyár	200	275.—	280.—
140.—	Fiumei rizshántoló- és rizskeményitő gyár	1000	2610.—	2650.—
56.—	Gschwindt-féle szeszgyár	400	900.—	925.—

Osztalék 1900-ra	Értékpapirok		Utolsó árfolyam pénz	áru
			koronaérték	
12.—	„Hungaria" müitrágya és kénsav-gyár	400	200.—	210.—
28.—	Kábelgyár részvénytársaság	400	500.—	540.—
—.—	Kőbányai polgári serfőző részvény-társ.	300 K.	170.—	172.—
150.—	Magyar czukoripar r.-t.	1200 K.	1690.—	1700.—
16.—	Magyar fém- és lámpaáru-gyár r.-t.	200	260.—	265.—
—.—	Magyar gázizzófény r.-t.	200	525.—	530.—
20.—	Magyar ruggyantaárugyár r.-t.	200	345.—	355.—
30.—	Magyar vasuti forgalmi r.-t. elöv. jog. n.	200 K.	390.—	400.—
15.—	Magyar villamossági r.-t.	200 K.	230.—	232.—
—.—	Mezőgazdasági ipar-részv.-társ.	400	—.—	—.—
60.—	Nagyszebeni villamosmü r.-t.	1000	920.—	940.—
—.—	Nemzetközi villamossági társaság	400	450.—	455.—
70.—	Nemzetközi waggonkölcsönző r.-t.	400 K.	700.—	720.—
—.—	Popper Lipót fanar r.-t.	400	—.—	—.—
—.—	Quarnero részvénytársaság	200	—.—	—.—
—.—	Royal nagyszálloda részvénytársaság	200 K.	30.—	35.—
36.—	Szegedi kenderfonógyár r. t.	400	580.—	600.—
—.—	Sziszeki tárházak r.-t.	200	—.—	—.—
—.—	Telefon-Hirmondó r.-t.	100 K.	—.—	—.—
—.—	Törökbirodalmi dohányegyedárusági r.-t.	192	277.—	278.—
	XIII. Közlekedési vá l. részv.			
30.—	Adria m. kir. tengeri hajózási r.-t.	200	392.—	398.—
—.—	Aradi és csanádi egyes. v. r.-t. törzs.-r.	200	—.—	—.—
—.—	Baja-Zombor-Ujvidéki helyi érd. v. r.-t.	200	—.—	—.—
—.—	Barcs-pakráczi vasut elsőbbs. részv.	400	405.—	402.—
28.—	Budapesti közuti vaspálya társ.	200	—.—	—.—
28.—	„ „ decz. k.	200	575.—	576.—
18.—	„ „ elv. jegy	—.—	340.—	350.—
14.—	Budapesti villamos városi vasut r.-t.	200	282.50	283.—
4.—	„ „ elv. jegy		83.—	85.—
—.—	Budapest-szent-lőrinczi h. é. vasut	200	—.—	—.—
—.—	Bpest-ujpest-rákosp. vill. köz. vasut r.-t.	200 K.	135.—	140.—
—.—	Debreczen-hajdunánási vasut h. é. v. els. r.	200	—.—	—.—
—.—	Déli vasut	400	—.—	—.—
—.—	„ decz. k.	480	60.—	61.—
—.—	Első cs. kir. szab. dunagőzhajó-társ.	1050	760.—	765.—
—.—	Gölniczvölgyi vasut r.-t. elsőbbs. részv.	200 K.	—.—	—.—
—.—	Kassa-oderbergi vasut	400	351.—	354.—
—.—	Kassa-tornai helyi érd. vasut r.-t. els. r.	200	397.—	399.—
—.—	Magyar folyam- és tengerhajózási r.-t.	200 K.	—.—	—.—
—.—	Magyar-gácsországi vasut	400	419.—	421.—
—.—	Magyar helyi érdekü vasutak r.-t.	400	—.—	—.—
—.—	Magyar nyugoti vasut	400	420.—	422.—
—.—	Máramarosi sóvasut els. részvény	200	184.—	188.—
—.—	Máramarosi sóvasut törzsrészvényei	200	111.—	116.—
—.—	Máramarosi sóvasut B. részvényei	200	111.—	116.—
—.—	Marosvásárh.-szászrég. vasut els. részv.	200	—.—	—.—
120.—	Oriente magy. tengeri hajózási r.-t.	1000 K.	1550.—	1600.—
—.—	Osztrák-magyar államvasut	400	—.—	—.—
—.—	„ „ decz. k.	480	636.50	637.50
—.—	Pécs-barcsai vasut	400	415.—	420.—
—.—	Szt.-Lőrincz-Szlatina-Nasiczi h. é. v. els. r.	200	—.—	—.—
—.—	Temesvár-Módosi h. érd. v. r.-t. els. r.	200 K.	—.—	135.—

Nevertek drbkint	XIV. Sorsjegyek.	Pénz	Áru
10	Bazilika sorsjegy	14.50	15.5C
10	„ „ osztr. felülbélyegzéssel	15.50	16.5C
—	„ „ nyeremeny-jegy	—.—	—.—
200	Bécsvárosi nyereményköcsön 1874. évről	396.—	400.—
80	Budavárosi sorsjegy	160.—	166.—
80	„ „ osztr. felülbélyegzéssel	164.—	170.—
4	„Jó szív" egyesületi sorsjegy	8.50	9.5C
4	„ „ osztr. felülbélyegz.	8.5C	9.5C
—	Magyar jelzáloghitelbank nyer.-jegy	21.25	23.25
—	„ „ osztr. felülb.	21.50	23.5C
10	Magyar vörös-kereszt sorsjegy	23.—	24.—
10	„ „ „ osztr. felülbélyegz.	24.—	25.—
—	„ „ „ nyeremény-jegy	—.—	—.—
24	Olasz vörös-kereszt sorsjegy	28.—	29.—
24	„ „ osztr. felülbélyegz.	29.—	30.—
—	Osztrák földhitelintézet nyeremény-jegy	32.—	34.—
20	Osztrák vörös-kereszt sorsjegy	54.—	54.50
200	Osztrák hitelintézeti sorsjegy	432.—	436.—
p. p. 84	Pálffy sorsjegy	160.—	170.—
96	Szerbiai nyer.-kölcs. 100 fr.-kint)2% k.	80.—	82.—
96	Szerbiai nyer.-kölcs. 100 fr.-kint (o. felülb.) 1900	82.—	84.—

XV. Pénznemek.	Pénz	Áru
Arany, cs. és kir. vert	11.35	11.40
„ „ kör.	11.20	11.35
„ osztrák vagy magyar 8 frtos	19.04	19.08
„ 20 frankos	19.04	19.08
„ 20 márkás	23.42	23.5C
„ török aranylira	—.—	—.—
Német birod. vagy egyenért. bankj. (100 márka)	117.12	117.35
Franczia bankjegy (100 frank)	95.15	95.35
Olasz bankjegy (100 lira)	93.05	93.85
Papirrubel darabonkint	2.54	2.55
Román bankjegy (100 lei)	94.70	95.—
Szerb bankjegy (100 ezüst dinár)	82.1C	82.60

Bankkamatl.	XVI. Váltók árfolyama (látra).		Pénz	Áru
3 %	Amsterdam	100 hollandi frtért	197.90	198.30
3 %	Brüssel	100 frankért	—.—	—.—
3 %	London	10 sterlingért	239.45	239.8C
4 %	Német bankpiaczok	100 márkáért	117.15	117.35
5 %	Olasz bankpiaczok	100 liráért	93.05	93.35
3 %	Páris	100 frankért	95.2	95.3C
3½%	Svájczi bankpiaczok	100	94.90	95.10
5½%	Szentpétervár	100 rubelért	254.	255.—

Leszámoló árfolyamok okt. 27-éről.

Magyar ált. hitelbank	645.—	Pesti m. keresk. bank	16000.—	Ganz-féle vasöntöde r.-t.	—.—
Osztrák hitelintézet	634.—	Nemzetközi waggonkölcs.	—.—	Bpesti takp. és zálogk. r.-t.	—.—
Magyar aranyjáradék	118.25	Magyar villamossági r.-t.	—.—	Kőszénbánya és téglagyár r. t.	—.—
Magyar koronajáradék	93.	M. takp. közp. jelzálogb.	—.—	M. orsz. közp. takarekp.	—.—
Magyar ip. és keresk. bank.	62.	Magyar asphalt r.-t	—.—	Victória-gőzmalom	—.—
Magyar jelzáloghitelbank	450	Belvárosi takarékpénztár r.-t.	—.—	Budapesti vill. városi vasut	282
Magyar leszámitoló bank	411	Adria m. kir. tengerhajóz. r.-t.	—.—	Magyar ált. takarékpénztár	—.—
Rima-Murányi vasmü r.-t.	426.—	I. magyar ált. biztositó társ.	—.—	Budapesti villamossági r.-t.	—.—
Bpesti közuti vaspálya t.	573	Felsőm. bánya- és kohómü	—.—	Magy. keramiai gyár r.-t.	—.—
Déli vasut	61.—	Fiumei hitelbank r.-t.	—.—	Bp.-ujpest-r. villam. vasut	—.—
Osztr.-magyar államvasut	635	Magyar vasuti forg. r.-t.	—.—	Kőbányai polgári serfőző	—.—
Budapesti bankegyesület	—.—	Kőbányai gőztéglagyár	506.—	Magy. kereskedelmi r.-t.	—.—
Első magyar iparbank	304.—	Schlick-féle vasöntöde r.-t.	—.—	Pesti hazai első takarékpénztár	—.—
Hazai bank r.-t.	—.—	Salgó-Tarjáni kőszén	—.—	István téglagyár	—.—

Kamatozó kincstári utalvány kamatlába (6 hó)	4%	Járadékok és bankzálogievelek elzálogositásánál	4½%
Az Osztrák-Magyar bank kamatlába váltóleszámitolásnál	4%	Más értékpapirok elzálogositásánál	5%

Ezen hirdetési rovatban minden szó egyszeri beiktatása közönséges petit betükből 4 fillérrel, s compact betükből szedve 8 fillérrel fizetendő.

KIS HIRDETÉSEK

Ezen hirdetési rovatban minden szó egyszeri beiktatása közönséges petit betükből 4 fillérrel, s compact betükből szedve 8 fillérrel fizetendő.

TELEFON 706. Csak oly levelekre válaszolunk, melyekkel a valaszra szükséges levelbélyeg vagy levelezőlap beküldetik es a hirdetes alatt allo szam közöltetik. TELEFON 706.

Kis hirdetéseket

elfogad az Egyetértés számára a központi hivatal Papnövelde-utcza 8. sz. és a következő fiók kiadóhivatalok:

Breuer nővérek dohánytőzsdéje VI. ker., Teréz-körut 54. szám.

Burger Vilmosné dohánytőzsdéje Erzsébet-körut 51. szám.

Nemecsek A. dohánytőzsdéje IV. Petőfi-tér 3. szám.

Deutsch Julia dohánytőzsdéje József-körut 50. sz., (Baross-utcza sarkán.)

Toldi Lajos könyvkereskedése Buda, II., Fő-utcza 2. szám.

valamint minden hirdetési iroda.

Kiadóhivatali üzenet.

Tudakozódásoknál csakis olyan levelekre válaszolunk, a melyekért a válaszbélyeg beküldetett.

Jeligés hirdetéseknél a hirdető a kiadóhivatal előtt ismeretlen.

Levelezni

óhajt vidéki, fiatal uri leány katholikus, biztos állásu, szellemes, jó családból való, 30—35 éves, barna uri emberrel. Kérem az első levélre engem figyelmeztetni a „kis hirdetések" utján. Czimem: „Fehér Szegfü" Postánmaradó Zsolna. 9555

Örökzöldem!

Imádott egyetlen kis Pipikém! Végtelenül megőrültem soraidnak; látom, hogy még szeretsz és gondolsz reám. Áldja meg a Mindenható jóságos szivedet; oly örömet szereztél ismét, hogy meghálálni csak szóval tudom. Ha Te drága angyalom itt volnál, minden jó lenne; de igy, nem tudom, mi lesz velem. Ha lesz módod, adj alkalmat a találkozásra; tudod, hogy imádattal szeretlek s másé többé soha nem leszek. Lelkünk, szivünk egybeforrott s vágyva vágyom utánad. Ma, bizonyos napon irom ezeket, amikor azt hittem, hogy talán senki sem gondol reám; de csalódtam; Ck S . . . . . ról gondoltak reám; ugye édes, töled tudták meg? olyan jól esett; egyedüllétemben könyek tódulnak szemembe, s nézem imádott kis képedet, melyet régi szokáshoz hiven, naponkint a tudott időben, számtalanszor végig puszizok. Piczi egyetlen Weibikém! Mindig félek, hogy környezeted elidegenit tőlem s elfelejtesz! Ugye nem? Örökre enyém maradsz. Az elmult bizonyos napon gondoltál-e reám? Gondolataim szüntelenül Nálad voltak. Most pedig ölellek, csókollak, imádott szentem, lelkem egész hevével, számtalanszor, Józsefvárosi. 9578

Eladás.

Használt és uj **pénz-szekrények** rendkívül olcsó aron kaphatók a budapesti pénzszekrénygyár raktárában. **Budapest, V., Bálvány-utcza 6. sz.** 42290

Szőllővesszők,

sima és gyökeres **zöldojtványok**, direkt termő **otthello-vesszők** azonnali vagy tavaszi szállitásra kaphatók **Lázár Józsefnél Nagy-Maroson** (Hontm.). Árjegyzék bérmentve. 9573

Két nagyobb méretü

tájkép olajfestmény, melyeknek kerete 50—60 koronát ér, helyszüke miatt 100 korona árért eladó. Megtekinthető d. e. 10—12 ig és d. u. 2—5-ig. Czim a kiadóhivatalban. 11507

Fehér tinta,

titkos iráshoz, utasitással 1 korona. Varga Sándornál Turkeve. Eladóknak 10% engedmény. 9545

Egy 12 HP Garret-féle compound lokomobil vaskerékre szerelve 8 atm. nyomásra kipróbálva majdnem uj állapotban; egy 8 HP lokomobil uj tüzboxszelenczével; egy 6 HP lokomobil uj tüzboxszelenczével; egy csőkazán 56 ☐ méter fütőfelülettel; egy csőkazán 13.11 ☐ méter fütőfelülettel; egy csőkazán 10.5 ☐ méter fütőfelülettel; egy 2 HP Langen és Wolf-féle gázmotor; egy uj Ganz-féle 21-es számu hengerszék; egy teljes furókészülék artézi kutak furására; egy részlet $1^3/_4$ vizvezetéki cső, egy nagy részlet gőzcső 600 cm. hosszu, 46 cm. átmérővel; vászegecselt karimákkal; végül mindennemü szerszámok, transmissiók, szijkorongok, csapágyak stb legolcsóbban kaphatók: Grünwald Adolf Budapest V., Korall-utcza 5. Telefon 26—24 42685

Kárpáti borovicska

valódi, legfinomabb minőségü, kis üstben égetett, állott régi, egyike a legegészségesebb italoknak, kitünő szer gyomorbaj ellen, hathatós étvágygerjesztő, a vesék működésére szerfelett kedvező hatásu. 5 kilós palaczk, bérmentve, utánvéttel 7 kor. 50 fillér. **Ganovszky Gusztáv**, borovicska-termelő **Szepes-Szombat** (Szepesmegye). 42485

Butor.

Csak jó minőségü. Hálószoba, kredencz, finom szőnyegdiván, asztal-székek, iróasztal, könyvszekrény, uri szőnyegfottel, ottoman, szalongarnitura, különféle tükrök és más mindennemü dísztárgy, ugy egyenkint is, sürgősen nagyon olcsón eladó. **Steinberger Manó** kárpitos mesternél. **VI., Gyár-utcza 25.** 42015

Vétel.

Régi uriöltönyt,

katonaruhát és fehérnemüt veszek legmagasabb árért Singer, Lujza-utcza 3. 9560

Alkalmazást keres.

Intelligens

urnő, ki már alkalmazva volt, bizonyitványnyal bir, házvezetőnői állást keres. **„H. A." Vas-utcza 6., ajtó 7.** 9570

Jó családból

való, szerény igényü nő állást keres mint kulcsárnő, vagy házvezetőnő. Nagy és kisebb háztartás vezetésére egyaránt alkalmas. Czime a kiadóhivatalban. 9563

Mükertész

30 éves, nős, jártas a divatos kertészet minden ágában, vizsgázott pomolog és méhész, ki több föuri és egy herczegi kertészetben volt alkalmazva, keres uj évre biztos és állandó állást. Czim a kiadóhivatalban. 9546

Müvelt középkoru

özvegy asszony ajánlkozik házvezetőnőnek, társalkodónőnek esetleg felolvasónőnek idősebb ur vagy urnő mellé. Igényei szerények, fő a jó bánásmód. Szives ajánlatokat „Hüség" czim alatt e lap kiadóhivatalába kér. 11484

Postához

Bpestre ajálkozik dijtalan gyakornoknak államhivatalnok polgári iskolát végzett leánya. Czim a kiadóban. 9556/b

Alkalmazást nyer.

Elsőrendü

osztrák biztositó társaság vezérképviselőségének vezetésére a belső és a külső szolgálatban teljesen jártas szakerő kerestetik. Életrajzzal és az e téren eddig elért eredmények számszerü igazolásával ellátott ajánlatokat „N. S." jelzéssel e lap kiadóhivatala elfogad. 9580

Gazdasszony, fiatal

magányos urhoz, a hol takaritónő is van, 20 kor. havi fizetésért, teljes ellátással felvétetik. VI., Felső erdősor 19/a, III. 5., 5—6-ig. 11504

Leány

szép irással szaklap-kiadóban 10 kor. havi fizetésért felvétetik VI., Felső-erdősor 19/a. III. em. 5., 12—1. 11505

Oktatás.

Asztalos Julia

asszony Nagymező-utcza 14, elhelyez bel- és külföldi zenenyelvismerő nevelőnőket, nevelőket, társalgónőket, óvónőket, bonneokat — félnapokra is. 42547

Nevelőnőket,

nevelőket, gyermek kertésznőket, bonneokat lelkiismeretesen ajánl és elhelyez **„41 év óta fennálló"** Kéry intézete Király-utcza 73. 42225

Nevelőnőket,

nevelőket, okl. tanitónőket, gyermekkertésznőket, bonneokat, társalgónőket, házikisasszonyokat és különféle tanerőket ajánl és elhelyez **Halminé intézete** Gyár-utcza 42/b. 42561

Distinguished Lady

Teaches English in six month perfectly. From the first lesson Conversation. Chiffre Distinguished Lady. 9579

Hölgyeim!

Van szerencsém **szabászati rajz- és varrótanintézetemet** ajánlani. A franczia, angol szabászatban, ugyszintén a női ruha készitésben alapos oktatást nyujtok, Ifju Melion Józsefné. Budapest, IV., Muzeum-körut 17. 42251

Lakás és bérlet.

Intelligens urnő

urinőt keres laktársul. Ivanyi-utcza 9. III. em. 9572

Lakás, butorozva

télen fővárosban tartózkodó családnak, négy-öt szoba konyhával, olcsón kiadó. Üllői-ut 15. szám. 9577

Különféle.

Nem kerül pénzbe

ha a karácsonyi bevásárlás előtt a **Kozma és Kramer** czég lámpa, porczellán, majolika, üveg és diszmüáruk gyári raktárát, **IV., Muzeum-körut 33.** megtekintjük, ahol a rendes árakat következőkép szállitották le:

1 drb. függőlámpa csigával	frt	3.50
1 „ asztali lámpa fin. kivit.	„	—.95
Étk.-készl. karlsbadi porczell.	„	5.95
Kávé-készlet igen szép	„	2.95
Tea-készlet remek festéssel	„	3.50
Bor-készlet 6 személyre	„	—.50
Sör-készlet igen diszes	„	—.95

Ugyanitt mindenféle üvegezések, tükörbevágások, képkeretezések olcsón eszközöltetnek. 42687

Saját gyártmányu BUTOR.

Van szerencsém a butorvásárló közönség becses figyelmét felhivni a már 30 év óta fennálló butorasztalos műhelyeimre, hol háló, ebédlő uri szalon berendezéseket raktáron és készletben tartok, ugyszintén rajzok után legmodernebb kivitelben készitek. A mostani rossz viszonyok beálltával raktáron lévő áruimat mérsékelt árban bocsátom eladásra, hogy a munkásokat tovább is foglalkoztathassam becses pártfogásukat kérve, maradok tisztelettel 42532

PAÁL GERGELY
asztalos mester
Budapest, VI., Dalnok-u. 18.

Bécsi virstli,

mindennap friss; postacsomagokban való szétküldése megkezdődött. **Bécsi virstli párja 12 kr. Brauschweigi hidegen élvezhető drbja 12 kr. Párizsi kilója 1 frt. Prágai sonka kilója 1.15 Prágai füstölt karaj kilója 1.10.** Becses megrendelését kéri **Steirer Antal** csemege-kereskedő. Budapest, Rózsa-utcza 3/a. 4258

2.000,000

korona, mint törlesztéses kölcsön $4^3/_4$% törlesztéssel birtokra kiadó. Bővebb felvilágositás szó- és irásbelileg

STRAUSZ SÁNDOR-nál
BUDAPEST, 42459
VII., Rombach-utcza 13., I.

Előleg nem kéretik. — Konvertálások is keresztülvitetnek.

Pomázon

egy szép és jövedelmező birtok, házzal, szőlővel stb. igen jutányosan eladó vagy kibérelhető. A birtokon **elsőrendü mészkövet** szolgáltató terület is van, hol a mészkő-fejtés nagyszerü ha szonnal üzhető. Czim a kiadóhivatalban megtudható. 11508

Már messziről

érezhető az izzadt testrész, lábak, kezek. A mellett viszket a test, vagy sömörös, vagy börküteges, vagy kipállott és kisebesedett. Minden bajok teljes megszüntetésére elég egy tégely

Erényi-féle
Ichtiol-Salicyl.
Ára **3 korona** utasitással.
Szétküldi:
Erényi gyógyszerész Szabadszállás.
Főraktár: 40830
Török J. Király-utcza 12.

Kávé

$4^1/_2$ kg. Cuba kávé 14 kor.

A kávéhoz csomagolható **Tea**

$^1/_4$ kg. Mandarin 2 k. 80 f.
$^1/_4$ kg. császár kev. 3 kor.

BELÁK ISTVÁN
BUDAPEST,
Rottenbiller-utcza 4.
42652

IRODALOMBARÁTOK FIGYELMÉBE!

Révai Kalendárium

1902-re megjelent.

Egyszerü megkeresésre ingyen küldi meg Révai Testvérek r.-t. Budapest, VIII., Üllői-ut 18. szám.

Butorok

olcsón vásárolhatók
részletfizetésre is
POLLÁK N. IGNÁCZNÁL
BUDAPEST, 4259
Teréz-körut 23. sz.
Képes árjegyzék 40 fillér.

DÉNES és Társa
(ezelőtt KRAMME C.)
MAGYAR CSILLÁRGYÁR
Budapest, 41953
VI., Hajós-utcza 17.
Eredeti gyári árak.

BUTOROK
egy készpénzért, mint **RÉSZLETFIZETÉSRE**
a legegyszerübbtől a legfinomabb kivitelben 1814
legjutányosabban
Ehrentreu és Fuchs
testvéreknél.
Budapest,
VI., Teréz-körut 8 sz
(Andrássy-ut közelében.)
Képes árjegyzék ingyen.

Hirdetmény.

Magyar királyi államvasutak, 184740/901. CIII. szám. (Uj személydijszabás életbeléptetése a szatmárfehérgyarmati h. é. vasuton.) Ezen vasuton 1902. évi január hó 1-én uj személydijszabás lép életbe, mely által a menetdijak némileg felemeltetnek. Az uj dijszabás mely-lyel az 1901. évi junius hó 1-én életbelépett dijszabás érvényen kivül helyeztetik, a magy. kir. államvasutak dijszabás eladó irodájában (Budapest, Szengery utcza 33. sz.) 20 fillérért kapható. Budapest, 1901. november 21-én. Az igazgatóság. (Utánnyomás nem dijaztatik.) 1704

Páratlan a női **kézimunka** terén

legujabb képes árjegyzékem, mely **264 oldalon 2066 kézimunka rajzott tartalmaz** és a női kézimunka szakmát a maga tökéletességében felkarolja. Az Egyetértés t. előfizetőinek bérmentve küldöm.

BÉRCZI D. SÁNDOR
női kézimunka-nagyiparos 42646
Budapest Király utcza 4. sz.

Kávét

$4^1/_2$ kgr. Cuba	. . . . . .	6 frt 93 kr.
$4^1/_2$ „ Gyöngy	. . . . . .	5 „ 63 „

a kávéhoz csomagolható

$^1/_4$ kgr. Orosz Karaván tea . .	1 frt 29 kr.
vagy $^1/_4$ kgr. Császár-kev. törmelék-tea	85 „

Elvámolva és bérmentve küld 42475

Fiuméból vagy Triesztből
Fratelli Deisinger.
Thea.

Mad. M. WEISS
csász. és kir. udv. szállitó
Bécs, I., Neuer Markt 8. Mezzanin.
12 éremmel kitüntetve.
Párisi füzők (corset)

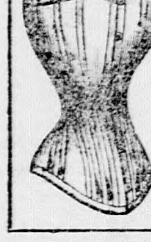

A füzők ára 10 frttól feljebb. Levélbeli megrendeléseknél kérjük a következő adatokat czentiméterekben: 1. a mell és hát egész bőségét; 2. a derék bőségét; 3. a csipők bőségét; 4. a derék bőségét a karok alatt a derékhajlásig. A mérés a ruha felett történjék levonás nélkül. **Vidékre csak utánvéttel vagy készpénzre küldünk.** 40281

POLGÁR SÁNDOR
m. kir. szabad. nyert orvosi mű- és kötszerész
BUDAPEST,
VII., Erzsébet-körut 50 sz.

Ajánlja dusan felszerelt raktárát saját gyártmányu orvossebészi és betegápolási tárgyakban. 41993

Saját találmányu m. kir. szabadalmazott Polgár-féle **sérvkötő,** haskötő, görcsér elleni gummiharisnya, orthopaedia-készülékek, mülábak és kezek stb.

Valódi francia különlegességek F. Berguerand fils párisi gyárából.

Részletes képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Utánzás ellen védve 16302. sz.

Fegyver- és Gépgyár Részvény-Társaság.

Az általunk készitett

Diesel-féle hőerőgépek

üzeme (nyers-kőolajjal) a **legolcsóbb: óránkint és tényleges lóerőnkint 2—3 fillér.**

Megrendelésük folytán legközelebb a következő **elsőrangu üzemeknek** fogjuk szállitani: **M. kir. dohánygyár** Temesvár (2 drb); **Magyar Általános Hitelbank** (villamos vilagitás) Budapest; **Franklin-Társulat** (könyvnyomda) Budapesten; **Böhler Testvérek és Társa** R.-T. (aczélgyár) Kapfenberg, Ausztria; **Alberto Rühr** (vegyészeti gyár) Fiume; **Giovanni Sirola** (kötélgyár) Fiume stb. stb. 40286

Fegyver- és Gépgyár Részvény-Társaság.

Köztudomásu, hogy a Richter-féle

Horgony-Köépitőszekrény

a gyermekek kedvencz játéka és a legjobb, amit gyermekeknek játék- és foglalkoztatószerül ajándékozhatunk. A Richter-féle Horgony-Köépitőszekrények mindenütt kitüntetve lettek, legutóbb **Párisban 1900-ban: az arany éremmel.** Most a

Horgony-Hidépitőszekrény

hozzávásárlása által is tervszerüen ugy kiegészithetők, hogy a régi és uj szekrénynyel pompás kőhidsánczok felállithatók.

A Horgony-Köépitőszekrények —.75, 1.50, 3.—, 3.50, 4.50, 6 egészen 10 korona, söt azon felüli áron, a Horgony-Hidépitőszekrények pedig 3 koronától feljebb minden finomabb játékszer-üzletben kaphatók, azonban a Horgony-védjegyre figyeljünk és minden Köépitőszekrény „Horgony" nélkül mint utánzat visszautasitandó.

Uj. Richter-féle türelmi játékok: „Hidegvér", „Mind a kilenczet", „Sphinx", „Manó", „Villamháritó", „Haragtörő" stb. Darabja 70 fillér. Valódi csak a „Horgony" védjegygyel.

A ki gyermekeket akar megajándékozni, az hozassa meg magának azonnal az alant jegyzett czégnek uj gazdagon illusztrált árjegyzékét; a beküldés ingyen és bérmentve történik.

Királyi udvari és kamarai szállitók

Richter F. Ad. és t., Első osztrák-magyar csász. és kir. szabadalmazott köépitőszekrény-gyár: **Bécs, I., Operngasse 16.** 42692/a

Most jelentek meg. Szinházi ujdonságok

Belasco Dávid
Pillangó kisasszony. Dráma 1 felvonásban. Forditotta: **Faludi Miklós.**
A Fővárosi Szinházak Müsora 105. száma.
Ára 30 fillér.

Eugéne Brieux
A vörös talár. Szinmü 4 felvonásban. Forditotta: **Lándor Tivadar.**
A „Magyar Könyvtár" 257—258. száma.
Ára 60 fillér.

Gulhi—Rákosi
A Sasok. Vigjáték 3 felvonásban.
A Fővárosi Szinházak Müsora 103—104. száma.
Ára 60 fillér.

Béldi—Fejér
Katalin. Eredeti operette három felvonásban.
A Fővárosi Szinházak Müsora 106. száma.
Ára 30 fillér.

A *Magyar Könyvtár* és a *Fővárosi Szinházak Müsora* teljes jegyzéke ingyen kapható minden könyvkereskedésben.

Az egyes számok külön is kaphatók.

Megrendelhetők:
LAMPEL R. (Wodianer F. és Fiai)
cs. és kir. udv. könyvkereskedésében.
Budapest, VI. ker., Andrássy-ut 21. szám.

Mariska

a kis pesti baba-szakácsnő.

Kis szakácskönyv jó kis lányok számára. Irta Rántásy Janka. Ára 40 fillér. Kapható **Lampel Róbert (Wodianer F. és Fiai)** könyvkereskedésében (Andrássy-ut 21.) a pénz előzetes beküldése vagy utánvét mellett.

Dr. CZINCZÁR J.
egyetem. orvostudor szakorvos
gyorsan és alaposan gyógyit minden friss-, régi-, makacs
titkos betegséget
ugy férfiaknál, mint nőknél egész biztos eredménynyel, kényelmes egész uj módszer szerint, foglalkozási akadály nélkül
Lakik: Budapest, Kerepesi-ut 14. szám, I. em.
Rendel: d. e. 10—4; este 6—8-ig. 42527
Külön várótermek. Levelekre válaszol, kivánatra gyógyszerről gondoskodik.

Hirdetmény.

180604/901. szám. (Délnémet-osztrák-magyar vasuti kötelék.) (II. rész 10. füzet). Folyó évi decz. hó 1-től való érvénynyel a cs. kir. osztrák államvasutak Jedlicze állomása a württembergi államvasutak Eislingen állomásával való forgalomban a 73. sz. kivételes dijszabásba (nyers benzin) felvétetett. A dijtétel 100 kgrkint 2·63 márkát tesz ki. Budapest, 1901. nov. 24-én. A m. kir. államvasutak igazgatósága, a részes vasutak nevében is. 1706

LITTKE L., Pécs

cs. és kir. udv. szállitó 11473

Frigyes főherczeg Ő cs. és kir. fensége, Salvator Lipót főherczeg Ő csász. és királyi fensége és a nemzetközi hálókocsi és európai expressvonat-társaság szállitója.

Pezsgőfajok:

Sport pezsgők: Grand Vin Sec, Extra Sec, Dry-Dry.

Export pezsgők angol izlésre: Vin Brut, Britannia Sec.

Budapesti főraktár IV., Szép-utcza 3.

Telefonszám 10—85. Telefonszám 10—85.

MEGHIVÓ

A FŐVÁROSI KÖLCSÖNÖS SEGÉLYEGYLET MINT SZÖVETKEZETNEK

1901. évi decz. hó 15-én, vasárnap délelőtt 10 órakor a szövetkezet helyiségében (VII., Dob-utcza 72. sz. alatt) tartandó **hetedik évi rendes közgyülésére.**

Napirend: 1. Az igazgatóság jelentése a lefolyt üzletévről s a zárszámadások előterjesztése. 2. A felügyelőbizottság jelentése és határozat a felmentvény megadása tárgyában. 3. A felügyelő-bizottság és választmány dijazása. 4. A felügyelő-bizottság 3 rendes és 3 póttagjának választása. 5. A közgyülést 5 nappal megelőzőleg az igazgatósághoz — legalább 10 tag aláirásával — netán benyujtott inditványok tárgyalása. Budapest, 1901. nov. havában. **Az igazgatóság.**

Jegyzet: A tagsági igazolványok, melyek a közgyülésen való részvételhez és a szavazati jog gyakorlásához okvetlenül szükségesek, a betétikönyv, reszjegy, vagy részjegynyugta letéte ellenében, három nappal a közgyülés előtt, azaz deczember hó 12-ig a hivatalos órák alatt adatnak ki a szövetkezet helyiségében.

Mérleg-számla.

Tartozik. Követel.

Vagyon:					Teher:				
Pénzkészlet			1974	94	Részjegy tőke:				
Váltó tárcza			745431	04	1059 drb részjegy á 100 korona			105900	—
Kötvény kölcsönök			8882	—	Tartalék alap			2693	25
Pénzintézeteknél elhelyezett tőkék			8651	22	Veszteségi tartalék alapok			1814	22
Adósok folyó számlán			5092	50	Biztositéki alapok			2352	70
Részjegyesek tartozása			1030	—	Évtársulati tőke:				
Leltár	4954	22			IV. évtársulat	53004	90		
20% leirás	99[illegible]	84	3963	38	V. „	97220	53		
Ingatlan			93934	42	VI. „	65733	10		
					VII. „	43295	—	259253	53
					Takarékbetétek			34526	11
					Visszle-számitolt váltók			320485	82
					Jelzálog kölcsön			76519	62
					Hitelezők folyó számlán			20596	46
					Föl nem vett osztalék			3465	—
					Átmeneti tételek			1819	40
					Nyereség egyenleg:				
					a) áthozat a mult évről	557	65		
					b) folyó évi tiszta nyereség	20731	74	21289	39
			874959	50				874959	50

Tagállomány: 693 tag 3518 üzletrészszel és 549 tag 1059 részjegygyel.

Felmondott: 19 tag 63 törzsbetéttel és 15 tag 21 részjegygyel.

Kelt Budapesten, 1901 szeptember hó 30-án.

Schwarcz Albert s. k. titkár. **Stern Fülöp** s. k. pénztáros. **Glück Henrik** s. k. főkönyvelő.

Az igazgatóság:

Korn Ármin s. k. igazgató. **Kattler Bernát** s. k. igazgató. **Faludi Gábor** s. k. igazgatósági elnök. **Richtmann Márk** s. k. igazgatósági alelnök. **Vázsonyi Jenő** s. k. igazgató.

Jelen mérleg-számlát a fő- és mellékkönyvek számláival összehasonlitván, azokat mindenben teljesen megegyezőnek találtuk.

A felügyelő-bizottság:

Kósa Vilmos s. k. felügy. biz. tag. **Tedesco Bernát** s. k. felügy. biz. elnök. **Dr. Bálint Vilmos** s. k. felügy. biz. tag.

Veszteség- és nyereség-számla.

Tartozik. Követel.

Veszteség:					Nyereség:		
Házbér, nyomtatvány, üzleti költség			12557	24	Nyereség áthozat a mult évről	557	65
Tiszti fizetések	12961	60			Kamatok	65610	31
Felügyelő bizottság dijazása	900	—			Beiratási és egyéb dijak	7486	60
Választmány dijazása	542	—	14403	60	Ingatlan jövedelem	1733	07
Tőkésitett és kifizetett betétkamatok	3774	03			Leirt és befolyt kétes követelések	803	44
Egyéb kamatok	15911	11	19685	14			
Leirás a leltárból			990	84			
Adó			6887	46			
Betét kamat adó			377	40			
Nyereség egyenleg:							
a) áthozat a mult évről	557	65					
b) folyó évi tiszta nyereség	20731	74	21289	39			
			76191	07		76191	07

Kelt Budapesten, 1901. szeptember hó 30-án.

Schwarcz Albert s. k. titkár. **Stern Fülöp** s. k. pénztáros. **Glück Henrik** s. k. főkönyvelő.

Az igazgatóság:

Korn Ármin s. k. igazgató. **Kattler Bernát** s. k. igazgató. **Faludi Gábor** s. k. igazgatósági elnök. **Richtmann Márk** s. k. igazgatósági alelnök. **Vázsonyi Jenő** s. k. igazgató.

Jelen veszteség- és nyereség számlát a fő- és mellékkönyvek számláival összehasonlitván, azokat mindenben teljesen megegyezőnek találtuk. 42689

A felügyelő bizottság:

Kósa Vilmos s. k. felügyelő biz. tag. **Tedesco Bernát** s. k. felügyelő biz. elnök. **Dr. Bálint Vilmos** s. k. felügyelő biz. tag.

DECKERT és HOMOLKA

táviró-, távbeszélő-, villamháritó- és villamvilágitási berendezők.

Gyár és iroda: VI. Izabella-u. 88. **BUDAPESTEN** Raktár: V. Dorottya-u. 8.

A magyar kir. államvasutak szállitói.

A hangosan szóló grafit-mikrofon

feltalálói és szabadalom tulajdonosai. Készit: **telefonberendezéseket központtal vagy körkapcsolással**, elvállalja régi berendezéseknek s egyes készülékeknek alapos átalakitását, továbbá: **villamháritók, házi sürgönyök, tüz- és vizjelző berendezések** készitését legjutányosabb árakon.

Telefon automatákkal kombinált valto áramu önmüködő berendezés jelzésadásra vasutak számára.

Árjegyzékek, költségvetések ingyen és bérmentve. 41403

Alapittatott 1865. Alapittatott 1865.

Heckenast Gusztáv
Budapest, most IV., Gizella-tér 2.
A legjobb bel- és külföldi zongorák főraktára.
Legnagyobb kölcsönző intézet.
Árjegyzék ingyen. 41489 Árjegyzék ingyen.
Ehrbar és Schiedmayer egyedüli képviselete

Szőlőoltványok

szokványminőségben

A legkiválóbb 42 bor- és csemegefajokban fajtisztán, teljes jótállással.

Élőkerités.

Gled tschia csemeték és magvak.

Uradalmaknak, községeknek három évi törlesztésre is adatik.

Óriás tövisü, igen gyorsan fejlődő sövény-övény. Ez az egyedüli, melyből oly örökös sertés nevelhető pár év alatt, rendkivül csekély munkával, melyen nem ugy ember, de semmiféle állat még az apró nyulak sem hatolhatnak át. **Minden rendeléshez rajzokkal ellátott ültetési és kezelési utasitás mellékeltetik.** Ezer csemete elég 200 méterre. — Ára 6 frt.

Diócsemeték. Óriási jövedelmet biztositó voltánál fogva, ennek tenyésztése számos ezt már az utóbbi időben rendkivül elterjedt.

Szines fénynyomatu **főárjegyzék ingyen és bérmentve** küldetik minden rendelés köve ezek ... **Az árjegyzéken** kivül meg egy olyan könyvet kap ezzel ki az ... és bérmentve küldeni kéri, mely ... a ház, vagy ... a hol annak tartalmát haszonra ne forditanák, városon, falun, pusztán, gazdag vagy szegeny család egyaránt. Ily még a ... is ... **kik rendelni semmit nem akarnak**, mert benne számos ... mindenki ... vagy szolgálatot tesznek. Czim: **„Ermellék első szőlőoltvány-telep". Nagy Kágya, u. p. Szekelyhid.**

Mindenkinek hasznos kézikönyv!

Az ATHENAEUM KÉZI LEXIKONA

pótol mindennemü nagyobb Lexikont.

Két díszes félbőrkötésben 20 korona.

Kapható

az „Athenaeum" r.-t.-nál (Budapest, Kerepesi-ut 54. sz.) és minden könyvkereskedésben.

Nyomatott Nagy Sándor könyvnyomdájában, Budapest, IV., Papnövelde-utcza 8., az „Egyetértés" hirlapkiadó, irodalmi és nyomda részvénytarsaság körforgó-gépein.